

Girlpower

Citation for published version (APA):

Buyse, P. (1999). *Girlpower*. (TU Eindhoven. Fac. TBDK, Bedrijfskundewinkel : ondernemersadviezen; Vol. 98.52.P25). Technische Universiteit Eindhoven.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/1999

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

Girlpower

Door: ***Petra Buysse***
Begeleiders: G.L.M. Gloudemans
S.A. de Wild
Projectcode: ~~98.52.P25~~
98.49m

Eindhoven, augustus 1999

Voorwoord

Deze opdracht is uitgevoerd in opdracht van de Bedrijfskundewinkel, verbonden aan de Technische Universiteit Eindhoven. De Bedrijfskundewinkel is een door studenten geleid adviesbureau met als doel op niet commerciële basis onderzoek te verrichten voor diegenen, die niet over de midellen beschikken om een commercieel adviesbureau in te schakelen.

Voordat ik aan deze opdracht begon had ik nog nooit van een stichting gehoord die zich bezig hield met de gezondheid en het welzijn van de vrouw. Het was erg interessant om daar kennis mee te maken. Het leuke van deze opdracht was dat ik zelf ook een steentje kon bijdragen aan de gezondheid en het welzijn van vrouwen, ook al is mijn bijdrage misschien gering in het totaal van hetgeen de stichting heeft bereikt en zal bereiken. Dankzij de Bedrijfskundewinkel heb ik kennis kunnen maken met het vrouwenwerk.

Ondanks de vakantieperiode waarin de responstijd van de enquête viel, was er toch nog sprake van een gemiddelde respons van de groep potentiële cursisten en zelfs een heel goede respons van de groep bestaande of oud cursisten.

Ik wil van deze plaats zowel de projectcoördinator van de Stichting Vrouwenwerk Best bedanken voor het verstrekken van de adressenlijst en haar begeleiding en tevens wil ik de voorzitter van komend jaar bedanken voor haar tijd en moeite om met mij een goede enquête samen te stellen met daarin voor de stichting relevante onderwerpen. Daarnaast bedank ik alle bestuursleden van de Bedrijfskundewinkel die mij afwisselend gedurende de vakantie toch hebben kunnen begeleiden.

Dit project was een erg leerzame ervaring voor mij en ik hoop dat de stichting Vrouwenwerk Best, met de resultaten van de enquête, een adequaat aanbod aan cursussen en praatgroepen kan samenstellen, dat de behoeften van vrouwen in Best vanaf 18 jaar vervuld.

Petra Buysse

Eindhoven, september 1999.

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de stichting Vrouwenwerk Best. Deze stichting zet zich in voor de gezondheid en het welzijn van vrouwen vanaf 18 jaar in Best. De stichting kan helpen bij de (re)integratie in de directe omgeving en de maatschappij. Het doel van dit onderzoek was te achterhalen wat de behoeften zijn van vrouwen vanaf 18 jaar uit Best. Dit doel vormde onderzoeksvraag 'Wat zijn de behoeften van vrouwen van 18 jaar en ouder in Best?'. Deze onderzoeksvraag kan onderverdeeld worden in twee deelvragen: 'Wat zijn de behoeften van de bestaande groep cursisten?' en 'Wat zijn de behoeften van de potentiële groep cursisten?'.

Om dat te kunnen achterhalen is er een enquête opgesteld. De doelgroep is, in overleg met de stichting, opgesplitst in twee groepen, namelijk de bestaande cursisten en de potentiële cursisten. De resultaten zijn apart verwerkt, hoewel ze beide dezelfde enquête toegestuurd hebben gekregen. De introductiebrief was wel verschillend.

In de enquête worden potentiële ideeën voor cursussen getoetst, om te kijken of er behoefte is naar een cursus, praatgroep of zelfhulpgroepen. De enquête bevat een zevental algemene vragen. Daarnaast bevat de enquête een aantal vragen rondom een bepaald (potentieel cursus)thema. De behandelde thema's zijn: werken tussen mannen / in een mannenwereld, de vrouw en techniek, overwinnen van de eenzaamheid, omgaan met financiën, herintredende vrouwen, trouwen of samenwonen, levensovertuiging / geloof, de maatschappij, stress, het huis uit gaan, zelfvertrouwen, politiek en tenslotte zelfverdediging.

Naar aanleiding van de resultaten zijn er conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. In het kort komt het er op neer, dat aangeraden wordt rondom de volgende thema's activiteiten te organiseren:

- onderhoud van de auto;
- overwinnen van de eenzaamheid;
- levensovertuiging / geloof;
- stress;
- gezondheid;
- de opvoeding van kinderen;
- zelfvertrouwen;
- politiek.

Inhoudsopgave

Voorwoord	I
Samenvatting	III
Inhoudsopgave	IV
Inleiding	1
Hoofdstuk 1 Onderzoeksopzet	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Achtergrond	3
1.3 Probleemomschrijving	5
1.4 Onderzoeksvraag en afbakening	5
1.5 Methode van onderzoek	6
Hoofdstuk 2 Het onderzoeksplan	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Het conceptueel schema	7
2.3 De doelgroep en het trekken van een steekproef	9
2.4 De enquête	10
Hoofdstuk 3 Resultaten	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Verbanden tussen vragen	13
3.3 De totale respons	14
3.4 Resultaten van de respons van bestaande cursisten	15
3.5 Resultaten van de respons van potentiële cursisten	38
Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen	63
4.1 Inleiding	63
4.2 Conclusies	63
4.3 Aanbevelingen	67
Literatuurlijst	73
Bijlage 1 Introductiebrief bestaande cursisten	75
Bijlage 2 Introductiebrief potentiële cursisten	77
Bijlage 3 De enquête	79

Inleiding

Dit verslag begint met de onderzoeksopzet. Dit eerste hoofdstuk begint met het beschrijven van achtergrondinformatie van de Stichting Vrouwenwerk Best (de opdrachtgever) en de achtergrond van het probleem. Vervolgens wordt concreet vermeld wat het probleem is. Daarmee wordt de vraagstelling en de afbakening bepaald. Het hoofdstuk eindigt met het beschrijven van de methoden van onderzoek.

Vervolgens komt in hoofdstuk 2 het onderzoeksplan aan bod. Hierin worden de centrale elementen uit de onderzoeksvraag vertaald naar aspecten en tenslotte variabelen, de doelgroep wordt beschreven en de wijze waarop de steekproef getrokken wordt en de enquête beschreven. De steekproef is willekeurig getrokken voor zowel de bestaande cursisten als de potentiële cursisten. Uit een adressenlijst, verstrekt door de Stichting Vrouwenwerk Best zijn 100 willekeurige adressen van bestaande cursisten geselecteerd. Met behulp van het telefoonboek zijn er 400 willekeurige adressen geselecteerd voor potentiële cursisten.

In hoofdstuk 3 komen de verwachte verbanden tussen de verschillende vragen en de resultaten van de enquête aan bod. Na een responstijd van twee weken, zijn de resultaten verwerkt in SPSS 7.5. De resultaten worden veelal weergegeven in frequentietabellen. Ook hierbij wordt onderscheid gemaakt in de resultaten van de enquête van de groep bestaande cursisten en de groep potentiële cursisten.

Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de conclusies getrokken o.a. door de resultaten van de twee verschillende groepen met elkaar te vergelijken en worden er aanbevelingen gedaan.

In het verslag staat verschillende malen een cijfer tussen rechthoekige haken (bijvoorbeeld [1]) vermeld. Dit cijfer verwijst naar het nummer in de literatuurlijst. Het stuk tekst dat aan de rechthoekige haken vooraf gaat, is dan afkomstig uit het boek dat achter het desbetreffende nummer in de literatuurlijst vermeld staat.

Hoofdstuk 1 Onderzoeksopzet

1.1 Inleiding

Deze onderzoeksopzet zal kort uiteen zetten, hoe het onderzoek tot uitvoering gebracht zal worden. Voordat men tot een probleem komt, is het van belang eerst iets te vertellen over de achtergrond van zowel de opdrachtgever als het probleem. Dit staat in paragraaf 1.2 beschreven. In paragraaf 1.3 wordt het probleem omschreven. Dat wordt daarna uitgewerkt tot een onderzoeksvraag in paragraaf 1.4. Hierbij zal een afbakening van het onderzoek gemaakt worden. Tenslotte zal in paragraaf 1.5 de methode waarop de onderzoeksvraag beantwoord wordt, beschreven worden.

1.2 Achtergrond

In 1995 besloten twaalf vrouwen zelfstandig een stichting Vrouwenwerk op te richten. Deze stichting Vrouwenwerk Best zet zich in voor de gezondheid en welzijn van vrouwen. De stichting is een 0-de-lijnsinstelling d.w.z. dat het dus gezien kan worden als een voorliggende voorziening voor de reguliere hulpverlening. De stichting heeft als functie enerzijds door deelname aan activiteiten bij het Vrouwenwerk vrouwen uit de reguliere hulpverlening te houden, anderzijds biedt het Vrouwenwerk mogelijkheden voor vrouwen die uit de reguliere hulpverlening komen of er in vast gelopen zijn. De stichting kan helpen bij de (re)integratie in de directe omgeving en maatschappij.

De stichting werkt vanuit de principes van de Vrouwenhulpverlening. Ervaringsdeskundigheid is een meerwaarde die de docenten inzetten in de begeleiding van individuele vrouwen maar ook bij het groepswerk.

De stichting Vrouwenwerk Best bestaat tegenwoordig uit vijf bestuursleden, één coördinator en vijftien vrijwilligers die de groepen begeleiden, allemaal vrouwen.

De verschillende activiteiten binnen de stichting Vrouwenwerk Best zijn onder te brengen in verschillende groepen:

1. De zelfhulpgroepen:
  - de zelfhulpgroep rouwverwerking;
  - de zelfhulpgroep seksueel misbruik;
  - de zelfhulpgroep Vido (= Vrouwen in de overgang).
2. De cursussen:
  - levensverhalen schrijven;
  - in evenwicht met jezelf;
  - in evenwicht met je omgeving.

3. Ontspanning en ontmoeting:
  - yoga;
  - samen uit;
  - Afrikaanse dans;
  - Kerst-in.
4. Intuïtieve ontwikkeling:
  - intuïtief schilderen;
  - astrologie.
5. Thema bijeenkomsten en workshops:
  - lezing astrologie;
  - workshop tai chi;
  - workshop omgaan met emoties.

Daarnaast is er het Vrouwen Informatie Punt. Dit is een steunpunt voor vrouwen met allerlei vragen en/of problemen. Er wordt eerste opvang geboden. Meestal zijn er vijf gesprekken.

Alle cursussen worden geëvalueerd door de stichting, maar helaas komt daar niet echt kritiek uit voort. Deze evaluaties hebben dus niet zoveel waarde voor de stichting. Er wordt alleen in vermeld door de cursisten wat sociaal wenselijk is.

In principe zijn de cursussen alleen toegankelijk voor vrouwen, Maar in een enkele cursus worden mannen direct betrokken. De deelname van mannen gebeurt enkel en alleen als dat in het kader van de activiteit voor vrouwen functioneel is. Ook op thema-avonden die eens in de zoveel tijd worden georganiseerd zijn mannen welkom, maar in principe gaat het om vrouwen. Deze thema-avonden worden o.a. georganiseerd om de interesses van de cursisten te peilen.

De stichting werkt samen met de 'Vrouwenraad'. Ze komen één keer per maand samen om te vergaderen. Er worden dan ervaringen uitgewisseld die betrekking hebben op het welzijn en de gezondheid van vrouwen en er vindt onderlinge afstemming plaats. Deze 'Vrouwenraad' is een buffer tussen de maatschappij en de politiek, maar de 'Vrouwenraad' is meer gericht op de politiek en de stichting Vrouwenwerk is meer gericht op de maatschappij. Vandaar dat er ook vrijwel geen overlapping zit in de activiteiten van de 'Vrouwenraad' en de stichting Vrouwenwerk. Globaal is het zo dat de 'Vrouwenraad' met de plannen komt en de stichting Vrouwenwerk ze tot uitvoer brengt.

Naast het contact met de 'Vrouwenraad' heeft de stichting Vrouwenwerk ook nog contacten met andere vrouwenwerken, maar er is nauwelijks sprake van concurrentie. Hooguit is er af en toe wat overlapping.

De stichting Vrouwenwerk heeft te maken met een groep cursisten van 30 tot en met 55 jaar, hoewel ze zich richten op een doelgroep van vrouwen vanaf 18 jaar. Het gaat hier dan om vrouwen in Best. Momenteel zijn er ongeveer 100 cursisten.

Om cursisten te werven wordt er plaatselijk geadverteerd. Daarnaast zijn ze nu bezig met een brochure samen te stellen, die hopelijk eind juli of augustus 1999 af is. Tenslotte is er nog mond-op-mond reclame waarmee cursisten geworven worden.

Voor een cursus wordt ongeveer fl. 85,- gevraagd. De stichting Vrouwenwerk krijgt subsidie van de gemeente. Die subsidie bedraagt ongeveer fl. 26.000,- per jaar.

De stichting Vrouwenwerk heeft o.a. als doelstelling het welzijn en de gezondheid van vrouwen binnen Best te bevorderen. Binnen Best is kort geleden een nieuwe woonwijk ontstaan. Hier wonen voornamelijk hoger opgeleide vrouwen en vrouwen met kinderen. Misschien dat hier een deel van de potentiële groep cursisten zich bevindt. De stichting Vrouwenwerk wil immers haar hele doelgroep (blijven) bereiken. Maar het is haar niet helemaal duidelijk wat de behoeften zijn van de groep potentiële cursisten.

Daarnaast zijn er momenteel interne veranderingen gaande binnen de stichting Vrouwenwerk. Vroeger werkten ze aanbodgericht en nu willen ze vraaggericht gaan werken. De gemeente bijvoorbeeld verleent wel subsidie maar vraagt wel aan de stichting om een deel van het maatschappelijk werk over te nemen, het gaat hier dan voornamelijk over alleenstaande moeders.

1.3 Probleemomschrijving

De stichting Vrouwenwerk wil graag weer nieuwe cursussen opstarten, maar vraagt zich af wat de behoeftes zijn van vrouwen vanaf 18 jaar.

Uit de evaluaties en door hun georganiseerde thema avonden komt weinig naar voren.

1.4 Onderzoeksvraag en afbakening

Opdrachtomschrijving:

Het bepalen van de behoeften van zowel de bestaande groep cursisten als de groep potentiële cursisten, zodanig dat er nieuwe onderwerpen voor cursussen gevonden worden die concreet en specifiek genoeg zijn.

Afbakening van de opdrachtomschrijving:

De stichting Vrouwenwerk richt zich enkel en alleen op vrouwen in Best vanaf 18 jaar.

Onderzoeksvraag:

Wat zijn de behoeften van vrouwen in Best vanaf 18 jaar, m.b.t. vrouwenwerk?

De beantwoording van de onderzoeksvraag is het doel van het onderzoek. Binnen deze onderzoeksvraag zijn een aantal deelvragen te onderkennen:

- *Wat zijn de behoeften van de bestaande groep cursisten?*
Het gaat hier dan om behoeften die niet vervuld zijn, maar die ze wel graag vervuld zouden zien.
- *Wat zijn de behoeften van de potentiële groep cursisten?*

1.5 Methode van onderzoek

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, kunnen er het beste enquêtes vanuit kwantitatief oogpunt gemaakt worden voor (een deel) van de vrouwen binnen Best die 18 jaar of ouder zijn. Binnen de stichting Vrouwenwerk zijn al een aantal ideeën ontstaan waar verder op voortgeborduurd kan worden om enquêtes op te stellen. De enquête bestaat uit gesloten vragen. Dat wil zeggen dat de respondent een beperkte keuze aan antwoordcategoriën heeft. Bij veel vragen komt de antwoordcategorie 'anders, nl. ....' terug zodat de respondent altijd antwoord kan geven. Soms is deze categorie ook bewust weggelaten om de respondent te dwingen om te kiezen.

De ideeën die worden aangedragen om in de enquête te vermelden, zijn besproken met iemand van het bestuur van de stichting Vrouwenwerk en vervolgens worden uitgewerkt in vragen. Na een responstijd van 2 à 3 weken, zijn de resultaten verwerkt in het programma SPSS 7.5 .

Hoofdstuk 2 Het onderzoeksplan

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet, hoe het antwoord op de onderzoeksvraag gevonden zal worden. In paragraaf 2.2 wordt toegelicht welke variabelen gemeten moeten worden om tot een antwoord op de onderzoeksvraag te komen. Vervolgens zal in paragraaf 2.3 de doelgroep waarvoor de enquête bedoeld is en de wijze van steekproeftrekking worden beschreven. Tenslotte zal in paragraaf 2.4 kort de enquête beschreven worden.

2.2 Het conceptueel schema

De in de onderzoeksvraag gedefinieerde begrippen, ook wel centrale elementen genoemd, kunnen nog verder worden geanalyseerd. Het product van zo'n analyse levert een opdeling in aspecten op. Wanneer deze aspecten zijn verkregen betekent dit nog niet dat zij door middel van een onderzoek kunnen worden gemeten. Hiervoor is vaak een extra vertaalslag in variabelen nodig. Een variabele kan wel gemeten worden, waarbij de meting verschillende waarden kan opleveren. Het resultaat van een opdeling in aspecten en variabelen is het conceptueel schema en te vinden in tabel 2.1 [1].

Tabel 2.1 het conceptueel schema

Centrale elementen	Aspecten	Variabelen
1. behoeften	a. werken tussen mannen	1. wordt er rekening gehouden met vrouwen 2. een andere behandeling als vrouwen 3. ontevredenheid over een andere behandeling
	b. omgaan met techniek	1. met welk soort techniek heeft de vrouw van doen 2. heeft ze daar een cursus voor gevolgd 3. was dat voldoende 4. waarom was de cursus onvoldoende 5. behoefte aan (nog) een cursus
	c. overwinnen van de eenzaamheid	1. hoe vaak per week eenzaam 2. lid van een vereniging 3. waarom niet 4. behoefte aan georganiseerd contact
	d. financiën afhandelen	1. wie regelt de financiën van de vrouw 2. behoefte om daar mee te leren omgaan 3. over welke onderwerpen is er behoefte aan een cursus
	e. hulp voor herintredende vrouwen	1. waarom binnenkort weer gaan werken 2. hoelang uit de roulatie geweest 3. relevante opleiding gevolgd 4. diploma van relevante opleiding behaald 5. wat zijn de moeilijkheden

Centrale elementen	Aspecten	Variabelen
1. behoeften	f. begeleiden van trouwen of samenwonen	1. vragen m.b.t. trouwen of samenwonen 2. op de hoogte van de consequenties 3. verdeling van verantwoordelijkheden binnen een relatie 4. ruimte binnen een relatie om zelfstandig activiteiten te ondernemen
	g. praten over de levensovertuiging / geloof	1. verschil tussen mannen en vrouwen 2. behoefte om over het geloof / de levensovertuiging te praten
	h. omgaan met de maatschappij	1. ervaring met 24-uurs economie 2. behoefte om over bepaalde onderwerpen te discussieren 3. behoefte om over bepaalde onderwerpen meer te weten 4. behoefte om ervaringen te delen met lotgenoten
	i. omgaan met stress	1. ervaring van de stress in de omgeving 2. de manier waarop met stress wordt omgegaan 3. behoefte om daar mee om te leren gaan
	j. informatie over het huis uit gaan	1. wilt u weg en waarom 2. wat wilt u daarover nog weten
	k. zelfvertrouwen	1. in welke situaties is men onzeker 2. hoe wordt omgegaan met onzekerheid 3. behoefte om daarmee te leren omgaan
	l. politiek	1. in hoeverre al op de hoogte van de politiek 2. behoefte tot voorlichting over de binnenlandse politiek 3. behoefte tot voorlichting over de buitenlandse politiek 4. behoefte om voorgelicht te worden over het politieke systeem in Nederland
	m. zelfverdediging	1. behoefte aan een cursus zelfverdediging 2. angst om ('s avonds) alleen op straat te zijn 3. helpt een cursus zelfverdediging de angst weg te nemen om 's avonds alleen op straat te zijn
2. vrouwen	a. persoonlijke kenmerken	1. leeftijd 2. werkend 3. vaste relatie, de vorm daarvan en de toekomstverwachtingen 4. levensovertuiging / geloof 5. thuiswonend of zelfstandig
	b. kenmerken van belang voor de stichting	1. ooit al eens een cursus gevolgd 2. interesse in een bepaalde cursus 3. op wat voor manier ze op de hoogte zijn gesteld van het bestaan van de stichting
3. vrouwenwerk	a. doelgroep	1. vrouwen uit Best vanaf 18 jaar
	b. cursusaanbod	1. de vraag naar een bepaalde (bestaande) cursus

2.3 De doelgroep en het trekken van een steekproef

De doelgroep van de stichting Vrouwenwerk Best is vrouwen vanaf 18 jaar uit Best. De stichting bereikt tot op heden echter voornamelijk vrouwen vanaf ongeveer 30 jaar tot en met 55 jaar. Met behulp van de enquête moeten ook vrouwen van 18 tot 30 jaar en vrouwen ouder dan 55 jaar bereikt worden.

In overleg met de stichting is er besloten de doelgroep op te splitsen in twee delen. De eerste groep zou bestaan uit vrouwen van 18 jaar en ouder binnen Best, die ooit al eens een cursus bij de stichting Vrouwenwerk Best hebben gevolgd. Dat zijn er naar schatting ongeveer 200.

Daarnaast zijn er nog potentiële cursisten binnen Best. In totaal blijkt de gemeente Best ongeveer 10.000 vrouwelijke inwoners te bevatten, er vanuit gaande dat de helft van de bevolking vrouw is. Tweehonderd daarvan hadden al ooit een cursus gevolgd.

Er wordt dus een gestratificeerde aselecte steekproef getrokken, hetgeen inhoudt dat de totale (doel)populatie opgedeeld zal worden in twee groepen, zoals hierboven beschreven [1].

Nu bekend is wat voor een steekproef uitgevoerd zal worden, moet er bekeken worden hoeveel ingevulde enquêtes er nodig zijn om waardevolle conclusies aan het onderzoek te kunnen verbinden. Hierbij zal er van uit moeten worden gegaan, dat niet iedereen, die de enquête krijgt thuisgestuurd, deze ook invult en terug stuurt.

Het totaal aantal responsies dat nodig is om waardevolle conclusies aan ons onderzoek te kunnen verbinden wordt de steekproefgrootte genoemd [1]. Deze grootte zal afhangen van twee dingen: - de onnauwkeurigheid in de resultaten van het onderzoek, waarmee genoeg wordt genomen;
- de betrouwbaarheid van de conclusies die aan het onderzoek zullen worden verbonden.

De steekproefgrootte wordt m.b.v. deze twee waarden bepaald aan de hand van de volgende formule:

$$n = p(1 - p) / s_{e.p.}^2 \quad [2]$$

waarin geldt dat:

n = steekproefgrootte

p = de fractie mensen van de bevolking van Best dat vrouw is en 18 jaar of ouder is

$s_{e.p.}$ = de standaardafwijking van het steekproefgemiddelde

$s_{e.p.}$ = onnauwkeurigheid / Z-waarde bij een betrouwbaarheid van $x\%$

(de Z-waarde is op te zoeken in een tabel van de normale verdeling)

Als de waarde van p bekend is, kan de steekproefgrootte bepaald worden. Deze is echter onbekend. Deze waarde zou kunnen worden bepaald door de gemeente Best voor de groep potentiële cursisten, maar deze is daar niet toe bereid.

Voor de groep bestaande cursisten zou die wel bepaald kunnen worden, maar een p is daar ook niet voor te bepalen, want van de bestaande groep bestaande cursisten behoren ze allemaal tot de doelgroep, hetgeen zou betekenen dat $p = 1$ en $n = 0$.

Er is echter nog een andere optie, die in dit geval te prefereren is. Vergelijking van de verslagen van de Bedrijfskundewinkel waarin de onderzoeksvraag ook is beantwoord m.b.v. enquêtes leert ons dat een respons van 100 respondenten volstaat. Aangezien naar verwachting 20% van de mensen, die een enquête krijgt toegestuurd, zal antwoorden, zullen er 500 enquêtes verstuurd worden, waarvan er 400 naar potentiële cursisten en 100 naar de bestaande cursisten worden verstuurd.

2.4 De enquête

In de enquête worden potentiële ideeën voor cursussen getoetst, om te kijken of er behoefte is aan een cursus, praatgroep of zelfhulpgroepen. De stichting Vrouwenwerk Best heeft zelf al geprobeerd om d.m.v. een vragenlijst, na afloop van de activiteiten, de behoeften van vrouwen binnen Best te achterhalen, maar helaas zonder resultaat. Er kwamen wel enkele ideeën uit, maar die waren weinig concreet en specifiek. In ieder geval de ideeën die er al waren, maar die nog niet concreet en specifiek genoeg waren, zouden in de enquête verwerkt worden, in de hoop de ideeën te concretiseren en te specificeren tot een mogelijke inhoud voor een activiteit en om te bepalen of er wel daadwerkelijk behoefte is aan een activiteit met dat desbetreffende onderwerp. Daarnaast zullen er nog ideeën voor een activiteit bedacht worden en die kunnen, na overleg met de stichting Vrouwenwerk Best, opgenomen worden in de enquête.

In eerste instantie waren er teveel ideeën en teveel vragen. De enquête zou een half uur in beslag nemen om deze in te vullen, hetgeen waarschijnlijk een te lage respons op zou leveren binnen de responstijd [1]. In overleg met de stichting Vrouwenwerk zijn er een aantal ideeën weggelaten uit de enquête. Daarnaast zijn er een aantal vragen, over de ideeën die gehandhaafd zouden worden, weggelaten.

Toen de enquête al gemaakt was [1], bleek echter dat er nog een aantal ideeën binnen de stichting waren die nog niet concreet en specifiek genoeg waren, of waarvan ze niet wisten of er wel behoefte was aan een activiteit met dat desbetreffende onderwerp. Aangezien de enquête al (vrijwel) af was, is er besloten deze ideeën niet meer mee te nemen.

De enquête bestaat uit zeven algemene vragen. De rest van de vragen handelen over een van de onderstaande thema's. De vragen m.b.t. een thema zijn weer onderverdeeld in a, b, c, etc. Niet iedere respondent moet iedere vraag beantwoorden. Door een aantal filtervragen worden de respondenten in groepen verdeeld. Aan de hand van die filtervragen wordt bepaald welke vragen door hun beantwoord moeten worden [1]. Een voorbeeld hiervan is vraag 6a 'Werkt u?'. Mensen die niet werken hoeven uiteraard geen vragen te beantwoorden m.b.t. het thema werken tussen mannen / in een mannenwereld. De vragen per thema vloeien voort uit de variabelen in tabel 2.1.

De enquête begint met een aantal inleidende vragen [1] om er zeker van te zijn, dat de beoogde doelgroep de enquête beantwoordt en om bij de evaluatie van de resultaten eventueel onderscheid te maken tussen bijvoorbeeld de antwoorden van de bestaande cursisten en de antwoorden van de potentiële cursisten.

De volgende potentiële thema's voor activiteiten komen in de enquête aan bod:

- werken tussen mannen / in een mannenwereld;
- de vrouw en techniek;
- overwinnen van de eenzaamheid;
- omgaan met financiën;
- herintredende vrouwen;
- trouwen of samenwonen;
- levensovertuiging / geloof;
- de maatschappij;
- stress;
- het huis uit gaan;
- zelfvertrouwen;
- politiek;
- zelfverdediging.

De enquête wordt tenslotte afgesloten met een aantal algemene afsluitende vragen, om te kijken hoeveel mensen erover denken om binnenkort deel te nemen aan een activiteit bij de stichting Vrouwenwerk Best en welke activiteit dan.

Slechts het thema 'overwinnen van de eenzaamheid' is op initiatief van de stichting Vrouwenwerk Best zelf opgenomen in de enquête. Het thema was echter nog niet concreet en specifiek genoeg. Door vragen te stellen over de (mogelijke) reden(en) dat mensen eenzaam zijn en hoe vaak ze dan eenzaam zijn, is het de bedoeling het thema iets concreter en specifiekter te maken, zodat er nu makkelijker inhoud gegeven kan worden aan een cursus of praatgroep.

Bij het bepalen van de overige thema's is geprobeerd een zo breed mogelijk scala aan onderwerpen te bedenken, zodat er onderwerpen voor zowel jongeren van 18 tot 25 jaar tussen zitten als onderwerpen voor mensen ouder dan 55 jaar. Daarnaast zitten er ook onderwerpen tussen die de potentiële belangstelling van de gehele doelgroep zouden kunnen hebben zoals 'de maatschappij' en 'levensovertuiging / geloof'.

In overleg met de stichting is besloten de enquête hetzelfde te houden voor beide groepen, maar slechts de introductiebrief aan te passen. In bijlage 1 vindt u de introductiebrief voor de groep respondenten die al ooit een cursus bij de stichting gevolgd hebben. In bijlage 2 is de introductiebrief [1, 2] voor de groep potentiële cursisten weergegeven. Deze verschillende introductiebrieven bevatten beide een invulinstructie. In bijlage 3 tenslotte is de enquête te vinden [1]. Samen met de introductiebrief en de enquête is er een antwoordenvolp verstuurd.

Hoofdstuk 3 Resultaten

3.1 Inleiding

In paragraaf 3.2 worden de verwachte tussen de verschillende vragen beschreven. In paragraaf 3.3 wordt de respons besproken en de verdeling van de respons over de twee subdoelgroepen. In paragraaf 3.4 zijn van alle antwoorden van de groep bestaande cursisten de antwoorden in de verschillende antwoordcategorieën bij elkaar opgeteld. Deze optellingen zijn verwerkt in frequentietabellen. In paragraaf 3.5 is hetzelfde gedaan, maar dan voor de potentiële cursisten. Deze resultaten kunnen gebruikt worden voor het trekken van conclusies en het doen van aanbevelingen. Dit zal in het volgende hoofdstuk dan ook gedaan worden.

3.2 Verbanden tussen vragen

Voordat er aan de hand van de enquête conclusies getrokken kunnen worden over de behoeften van vrouwen vanaf 18 jaar uit Best, zal eerst bekend moeten zijn welke vragen uit de enquête verband met elkaar houden [1]. Aan de hand van de verbanden kunnen er conclusies getrokken worden en kunnen er aanbevelingen gedaan worden.

De verbanden tussen de verschillende vragen zijn genoemd in tabel 3.1. In deze tabel zijn de verbanden opgenomen, die worden verondersteld en die als relevant worden beschouwd.

Tabel 3.1 verbanden tussen de verschillende vragen

1 →	6b, 6c, 6d, 7e, 7i, 7m, 10c, 10g, 11i, 16f, 18f	7n →	2, 7l, 7p	11g →	11h	15e →	2
2 →	7f-7p, 10b-10d, 10g, 15a-15e	7p →	2, 7n	11h →	11g	16a →	8c, 10g, 16b, 16c, 16d
3 →	4, 5	8a →	8b	11i →	1, 11j	16b →	8c, 10g, 16a, 16c
4 →	3, 5	8b →	8a, 8c	11j →	11i	16c →	16a, 16b
5 →	3, 4, 19, 20	8c →	6a, 8b, 8d, 10a, 16a, 16b	12a →		16d →	16a, 16e
6a →	8c, 10a	8d →	8c	12b →		16e →	16d, 16f
6b →	1	9a →	9b	12c →		16f →	1, 16e
6c →	1, 6d, 6e	9b →	9a, 9d	12d →	12 ^e , 12f	17a →	17c
6d →	1, 6c, 6e	9c →	9d	12e →	12d	17b →	
6e →	6c, 6d	9d →	9b, 9c	12f →	12d	17c →	17a
7a →	7b, 7f, 7j	10a →	6a, 8c	13a →		17d →	17e
7b →	7a	10b →	2, 10c	13b →	13d, 13e, 13f	17e →	17d
7c →	7d	10c →	1, 2, 10b, 10g	13c →	13d	17f →	
7d →	7c, 7e	10d →	2	13d →	13b, 13c	17g →	
7e →	1, 7d	10e →	10f	13e →	13b	18a →	18b, 18e
7f →	2, 7a	10f →	10e, 10g	13f →	13b	18b →	18a
7g →	2, 7h	10g →	1, 2, 10c, 10g, 16a, 16b	14a →	14b, 14c	18c →	18d
7h →	2, 7g, 7i	11a →	11b, 11c	14b →	14a, 14c	18d →	18c
7i →	1, 2, 7h	11b →	11a, 11c	14c →	14a, 14b	18e →	18a
7j →	2, 7a, 7k	11c →	11a, 11b, 11d	15a →	2, 15b	18f →	1
7k →	2, 7j, 7l	11d →	11c, 11e	15b →	2, 15a, 15d	19 →	5, 20
7l →	2, 7k, 7m, 7n	11e →	11d, 11f	15c →	2	20 →	5, 19
7m →	1, 2, 7l	11f →	11e	15d →	2, 15b		

Sommige vragen houden geen verband met andere vragen. Dit zijn vragen die op zichzelf al voldoende informatie geven. Een goed voorbeeld is vraag 17f (bent u op de hoogte van de internationale politiek).

3.3 De totale respons

In totaal zijn er 138 enquêtes teruggestuurd binnen de responstijd. Aangezien er minimaal een respons van 20% nodig is, om enigszins valide en betrouwbare conclusies te trekken en aanbevelingen te kunnen doen, is er nog één enquête van de potentiële cursisten meegenomen in de respons, die na het verlopen van de responstijd teruggestuurd is, zodat ook hier de respons op minimaal 20% kwam te liggen.

De verdeling van de responsies over de verschillende groepen is weergegeven in de onderstaande tabel:

Tabel 3.2 Verdeling van de respons over de verschillende groepen

	<i>Bestaande cursisten</i>	<i>Potentiele cursisten</i>	<i>Totaal</i>
<i>Ingevuld</i>	40	80	120
<i>Niet valide</i>	2	17	19
<i>Totaal</i>	42	97	139

Naast ingevulde enquêtes zijn er ook een aantal enquêtes terug gestuurd, die of niet waren ingevuld, of waar het een man betrof die de enquête had ingevuld. Deze staan in de tabel vermeld onder 'niet valide'. Deze enquêtes zijn niet meegenomen in het verwerken van de resultaten van de enquête.

3.4 Resultaten van de respons van bestaande cursisten

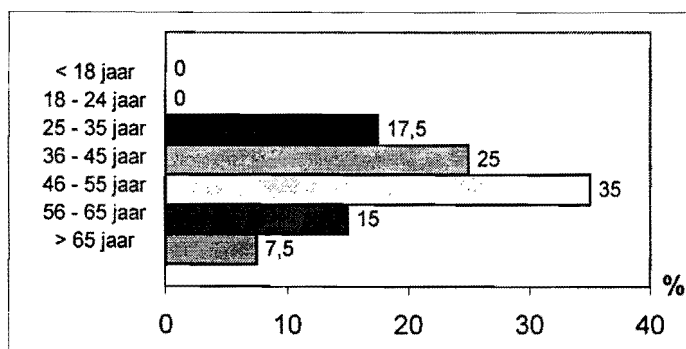
Per vraag zal de respons worden weergegeven in frequentietabellen. Van enkele vragen zal de respons niet worden weergegeven in frequentietabellen, maar in woorden worden verteld omdat dat minimaal net zo duidelijk is. Op de horizontale as van de frequentietabellen staat steeds het percentage respondenten, dat het desbetreffende antwoord heeft gegeven, weergegeven. De volgorden van de enquête wordt, bij het bespreken van de resultaten, aangehouden.

Inleidende vragen

Vraag 1: Wat is uw geslacht?

Het antwoord op deze vraag was wel een enkele keer wel man, maar deze resultaten zijn niet meegenomen in de enquête, omdat het de bedoeling is de behoeften van vrouwen vanaf 18 jaar uit Best te bepalen. Zodoende is 100%, van de 40 respondenten die verwerkt worden, vrouw.

Frequentietabel vraag 2: In welke leeftijdscategorie zit u?

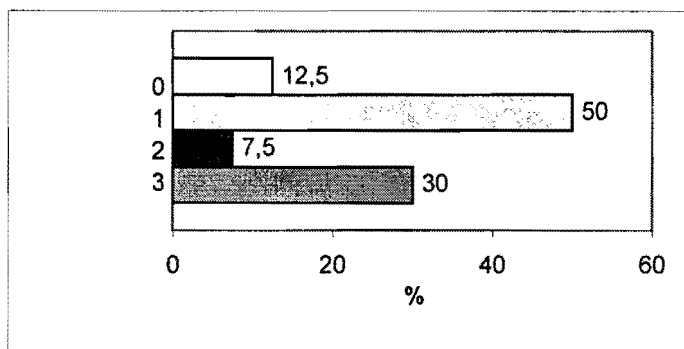

Helaas hebben er geen respondenten gereageerd uit de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar. Op zich was dit wel te verwachten, de stichting Vrouwenwerk Best al zei dat de meeste bestaande cursisten tussen de 35 en 55 jaar zijn.

Vraag 3: Heeft u wel eens van het vrouwenwerk gehoord?

Uiteraard hebben alle vrouwen uit deze subgroep allemaal eens van het vrouwenwerk gehoord, aangezien ze er allemaal ooit eens een cursus hebben gevolgd, anders behoren de antwoorden niet tot deze categorie respondenten.

Frequentietabel vraag 4: Op wat voor manier bent u geweest op het bestaan van de stichting Vrouwenwerk Best?

Het grootste deel heeft ooit van de stichting gehoord via een advertentie. De respondenten die de categorie 'anders, nl. ...' invulden hadden ooit van de stichting Vrouwenwerk Best gehoord via een artikel in een plaatselijke krant.

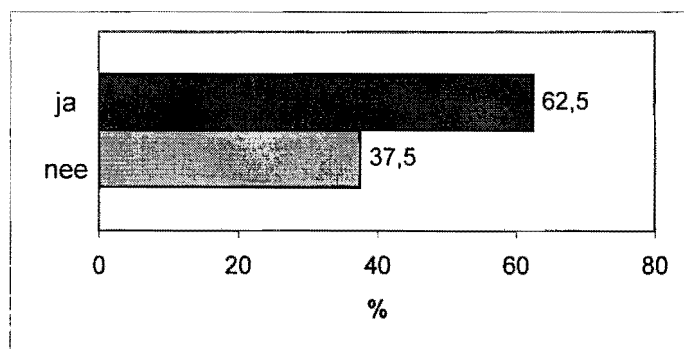
- 0 = door andere cursisten, die al eens een cursus gevolgd hebben;
- 1 = d.m.v. een advertentie
- 2 = werd verwezen door maatschappelijk werk
- 3 = anders

Vraag 5: Heeft u ooit al eens een cursus gevolgd bij de stichting Vrouwenwerk Best?

Voor deze vraag geldt eigenlijk hetzelfde als voor vraag 3. Deze subgroep bestaat alleen maar uit vrouwen die ooit een cursus bij de stichting Vrouwenwerk Best hebben gevolgd, dus ook deze vraag werd voor 100% positief beantwoord.

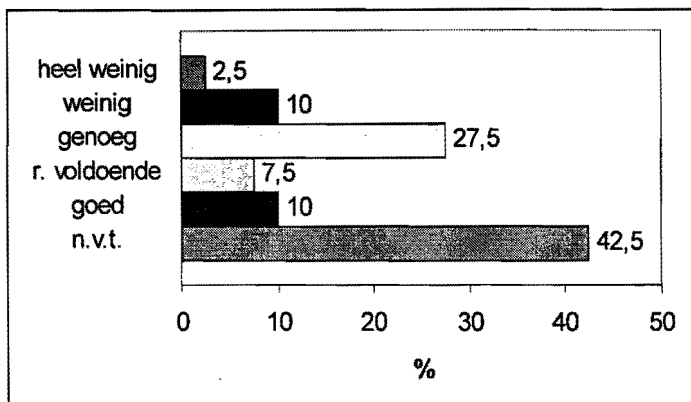
6. werken tussen mannen / in een mannenwereld

Frequentietabel vraag 6a: Werkt u?

Het grootste deel (bijna 2/3) van de bestaande cursisten heeft een baan.

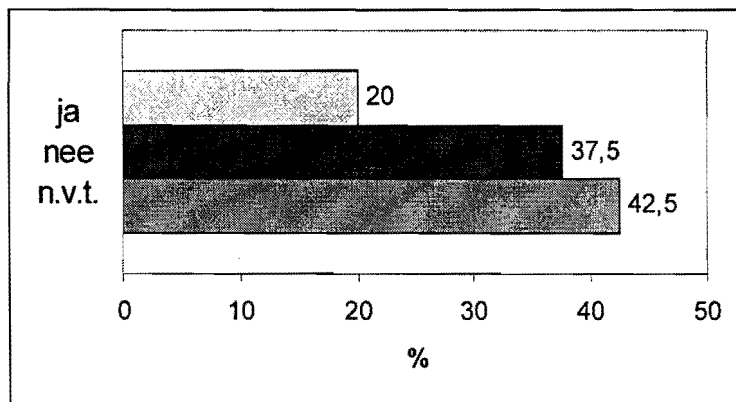
Frequentietabel vraag 6b: Houden mannen rekeningen met u als vrouw zijnde?

Het grootste deel van de bestaande cursisten vindt dat mannen genoeg rekening houden met vrouwen. De antwoordcategorie 'n.v.t.' is door meer dan 32,5% ingevuld omdat sommige vrouwen niet met mannen werken.

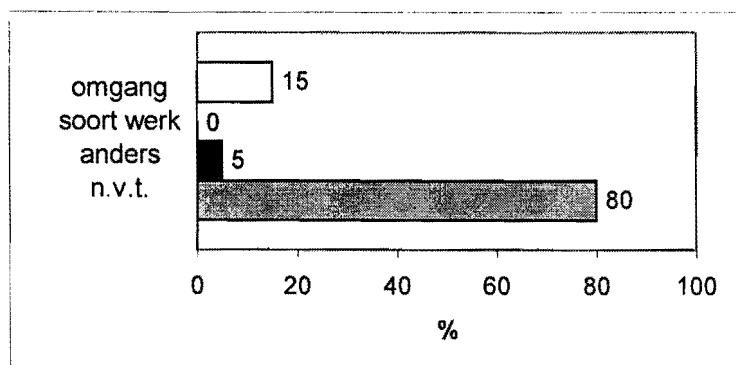
r. voldoende staat voor ruim voldoende

Frequentietabel 6c: Krijgt u een andere behandeling dan mannen?

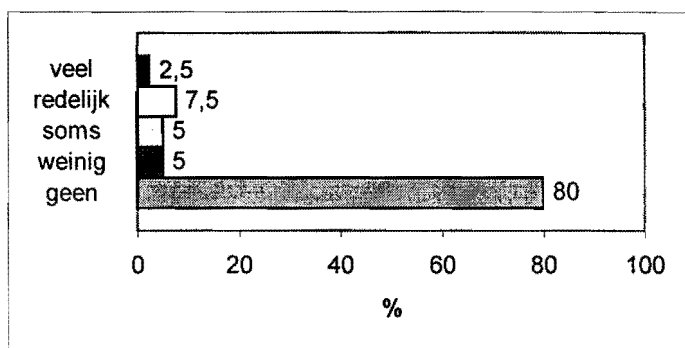
Het grootste deel van de vrouwen dat werkt tussen mannen vindt niet dat ze een andere behandeling krijgen dan andere mannen.

Frequentietabel 6d: Waarin wordt u anders behandeld dan mannen?

Degenen die wel vinden dat ze anders worden behandeld dan mannen, vinden dat het vooral tot uiting komt in de omgang. De antwoorden in de categorie 'anders' waren erg divers.

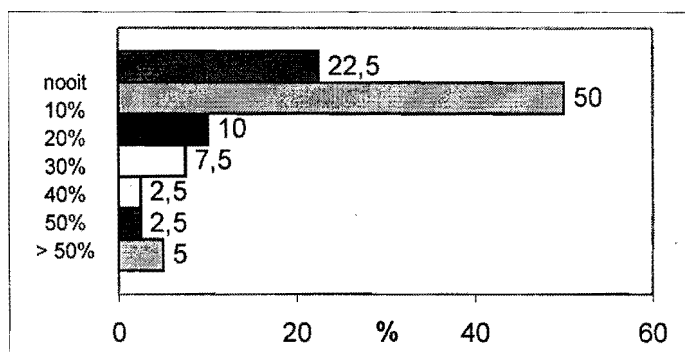
Frequentietabel 6e: Heeft u daar moeite mee?

De mate waarin men moeite heeft met een andere behandeling dan mannen varieert nogal.

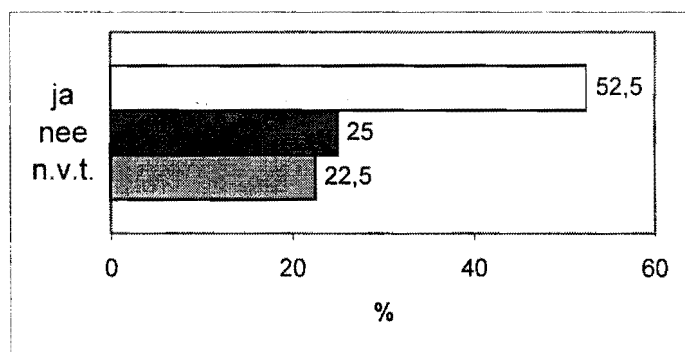
7. de vrouw en techniek

Frequentietabel 7a: Hoeveel procent van uw tijd heeft u met techniek te maken?

Het grootste deel van de groep bestaande cursisten heeft 10% of minder van hun tijd te maken met techniek.

Frequentietabel 7b: Heeft u zelf met techniek te maken in het huishouden?

Het grootste deel van de respondenten dat wel eens met techniek te maken heeft, heeft wel eens met techniek te maken in het huishouden.

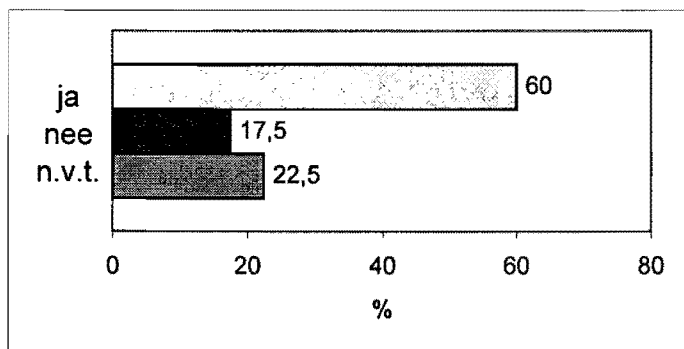
Vraag 7c: Heeft u ooit een cursus gevolgd om met de desbetreffende techniek in het huishouden om te kunnen gaan?

Eén respondent bleek een cursus te hebben gevolgd om met de desbetreffende techniek om te gaan.

Vraag 7d: Was die cursus voldoende om met de techniek om te gaan?
Die ene respondent vondt die cursus niet voldoende.

Vraag 7e: Waarom was die cursus niet voldoende?
Omdat die cursus niet vrouwvriendelijk genoeg was, antwoordde de respondent.

Frequentietabel vraag 7f: Heeft u een auto?

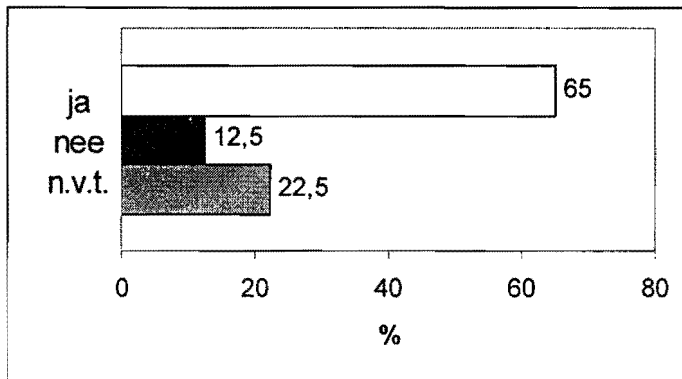
Ruimschoots het grootste deel van de respondenten die wel eens met techniek te maken hebben, zijn ook in het bezit van een auto.

Vraag 7g: Heeft u ooit een cursus gevolgd m.b.t. de auto, bijvoorbeeld pech onderweg?
Hoewel 60% van de respondenten een auto heeft, is er maar één respondent die ooit een cursus heeft gevolgd m.b.t. de auto, bijvoorbeeld een cursus pech onderweg.

Vraag 7h: Was die cursus voldoende voor u, om de auto te kunnen onderhouden?
Die ene respondent vond de cursus niet voldoende.

Vraag 7i: Waarom niet?
Die respondent vond dat daarin niet alles werd uitgelegd.

Frequentietabel vraag 7j: Werkt u wel eens met een computer?

Bijna 2/3 van de respondenten werkt wel eens met de computer.

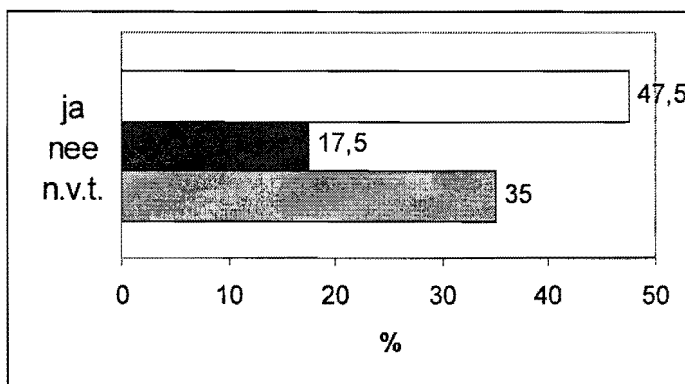
Vraag 7k: Heeft u ooit een cursus gevolgd om met de computer om te leren gaan? Volgens de antwoorden op deze vraag heeft 50% van de mensen die wel eens met de computer werken ooit een cursus gevolgd om er mee te leren omgaan.

Vraag 7l: Was die cursus voldoende om met de computer om te gaan? Die cursus was voor 8 respondenten (=20%) niet voldoende.

Vraag 7m: Waarom was die cursus niet voldoende?

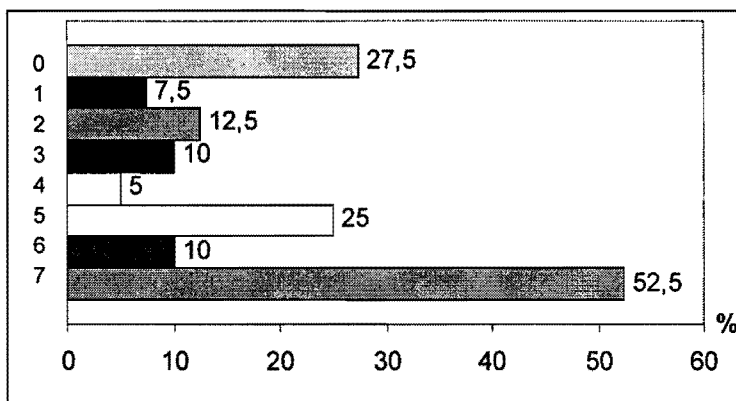
Dit kwam voornamelijk omdat in de cursus niet alles werd uitgelegd. Slechts één respondent vond de cursus niet vrouwvriendelijk genoeg.

Frequentietabel vraag 7n: Heeft u behoefte aan (nog) een cursus) m.b.t. de computer?

Bijna de helft van de groep bestaande cursisten heeft behoefte aan (nog) een cursus m.b.t. de computer.

Frequentietabel vraag 7p: Over welk(e) onderwerp(en) zou die cursus moeten gaan?

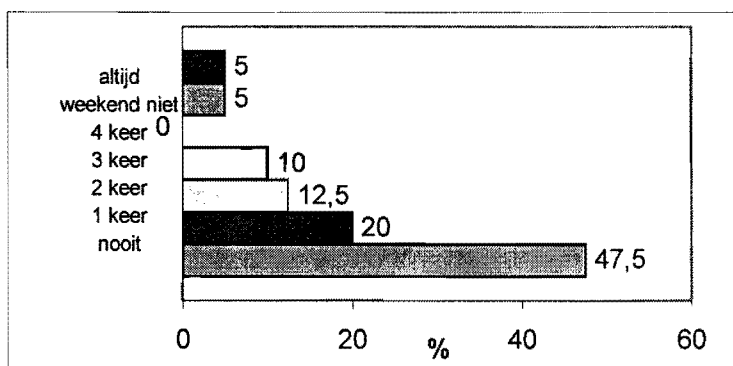
- 0 = de computer algemeen
- 1 = microsoft office
- 2 = tekstverwerken
- 3 = een tekenprogramma
- 4 = een rekenprogramma
- 5 = internet en e-mail
- 6 = anders
- 7 = n.v.t.

De meeste respondenten die behoefte hebben aan een cursus, willen een cursus over de computer in zijn algemeenheid en over internet en e-mail. De categorie 'anders' werd regelmatig beantwoord met 'een boekhoudprogramma'.

Aangezien de respondent meerdere antwoorden mocht aankruisen, resulteert het cumulatief totaal niet in 100.

8. Overwinnen van de eenzaamheid

Frequentietabel vraag 8a: Hoe vaak per week voelt u zich gemiddeld eenzaam?

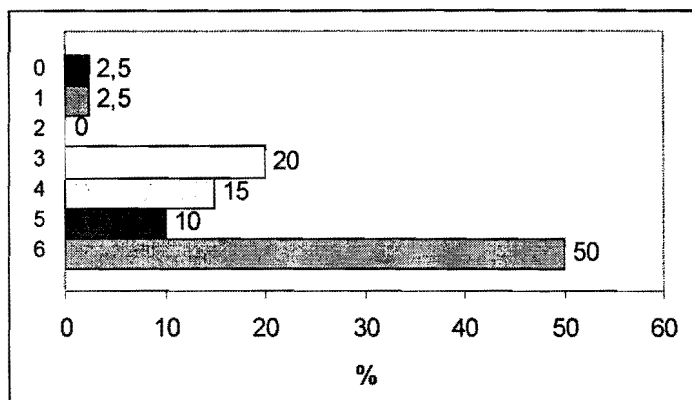
Het grootste deel van de respondenten voelt zich gemiddeld nooit of hooguit 1 keer per week eenzaam.

Vraag 8b: Bent u lid van een vereniging?

Van de groep mensen dat zich wel eens eenzaam voelt, is de helft lid van een vereniging.

Frequentietabel vraag 8c: Waarom bent u geen lid van een vereniging?

Het grootste deel van de respondenten is geen lid van een vereniging omdat ze geen zin hebben in een wekelijkse verplichting, hoewel ze op zich wel vrijblijvend ergens aan willen deelnemen. Het antwoord dat het meeste werd gegeven in de categorie 'anders' was dat men geen tijd heeft, in ieder geval overdag niet, maar soms ook 's avonds niet.

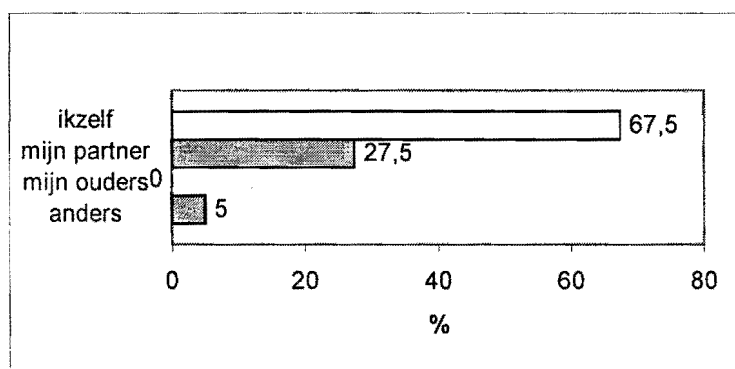
- 0 = geen enkele vereniging heeft mijn interesse
- 1 = ik durf de stap niet goed te zetten om me in te schrijven
- 2 = ik ken niemand
- 3 = ik heb geen zin in een wekelijkse verplichting, maar op zich wil ik best wel
- 4 = ik heb daar geen behoefte aan
- 5 = anders

Vraag 8d: Heeft u wel behoefte aan georganiseerd contact?

Van de mensen die geen lid zijn van een vereniging, blijkt 40% geen behoefte te hebben aan georganiseerd contact, maar 60% wel.

9. Omgaan met financiën

Frequentietabel vraag 9a: Wie regelt uw financiën?

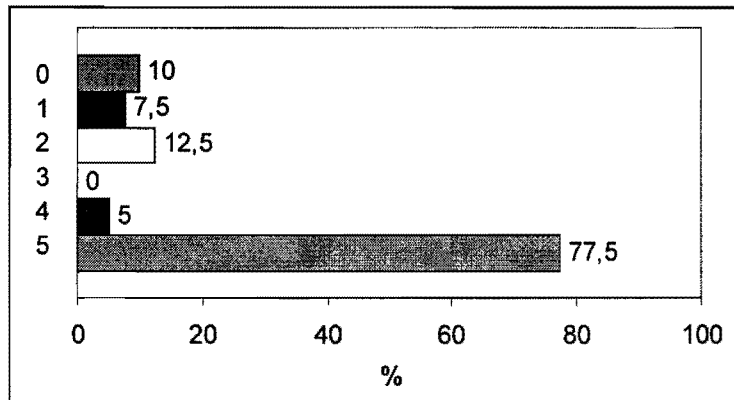

Het grootste deel van de respondenten regelt zelf de financiën. De categorie 'anders' werd afwisselend ingevuld met het antwoord 'ik samen met mijn partner' of met het antwoord 'de boekhouder'.

Vraag 9b: Zou u willen leren uw financiën zelf te regelen.

Van de 32,5% van de respondenten die niet (volledig) zelf hun financiën regelen, wil 22,5% dat wel leren.

Frequentietabel vraag 9c: Over welk(e) onderwerp(en) heeft u (veel) vragen?

0 = bankrekening(en)
1 = hypotheken
2 = belasting
3 = studie financiering
4 = anders, nl. ...

Van de respondenten die zelf hun financiën willen leren regelen, heeft het grootste deel vragen over het onderwerp 'belasting'. De categorie 'anders' werd regelmatig ingevuld met het antwoord 'een boekhoudkundig programma op de computer'.

Vraag 9d: Heeft u behoefte aan een cursus m.b.t. bovenstaande onderwerpen? Zeven mensen van de 22,5% hebben ook behoefte aan een cursus m.b.t. de onderwerpen uit de vorige vraag. Dat kwam dus neer op 17,5% dat het antwoord 'ja' gaf bij het beantwoorden van deze vraag.

10. Herintredende vrouwen

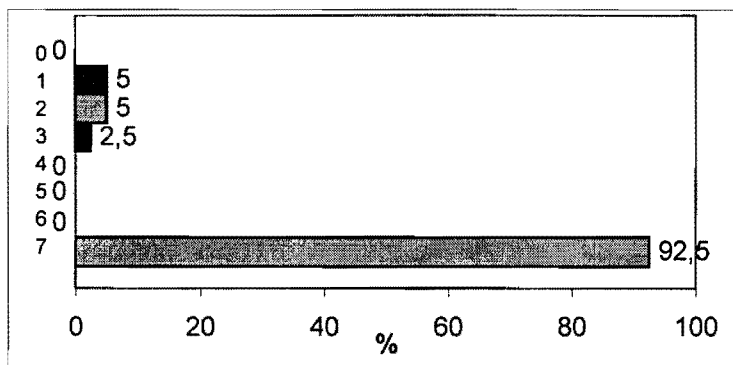
Vraag 10a: Werkt u nu?

Dit is dezelfde vraag als vraag 6a, maar een filtervraag is nodig m.b.t. dit onderwerp om onnuttige antwoorden te voorkomen. De antwoorden waren dan ook hetzelfde als vraag 6a, namelijk dat 62,5% werkt en 37,5% niet.

Vraag 10b: Wilt u binnenkort weer gaan werken?

Van de vijftien vrouwen (van de veertig = 37,5%) dat nu nog niet werkt, wil slechts 7,5% binnenkort weer gaan werken.

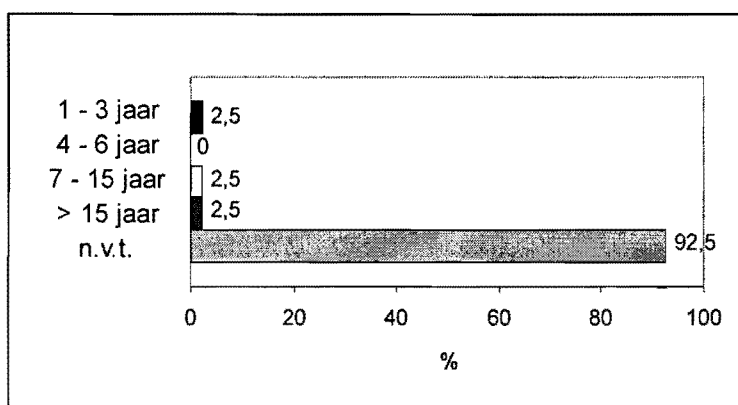
Frequentietabel vraag 10c: Waarom wilt u weer gaan werken?

Die respondenten die weer willen gaan werken, doen dat omdat men weer onder de mensen wil komen, of om zich nuttig te maken voor de maatschappij of omdat men zich anders verveelt.

- 0 = omdat de kinderen de deur uit zijn / naar school gaan
- 1 = omdat ik weer onder de mensen wil komen
- 2 = omdat ik me nuttig wil maken voor de maatschappij
- 3 = omdat ik me anders verveel
- 4 = om zelf geld te verdienen en dus van niemand afhankelijk te zijn
- 5 = omdat mijn partner werkeloos (geworden) is
- 6 = anders
- 7 = n.v.t.

Frequentietabel vraag 10d: Hoelang bent u uit de roulatie geweest?

Het aantal jaren dat men uit de roulatie is geweest en besluit opnieuw te gaan werken, loopt uiteen van 1 jaar tot langer dan 15 jaar.

Vraag 10e: Heeft u ooit een opleiding gevolgd voor de sector waarin u nu weer wilt gaan werken?

In totaal heeft 5% wel een relevante opleiding gevolgd.

Vraag 10f: Heeft u een diploma of certificaat van die opleiding behaald?

Alle mensen die een relevante opleiding hebben, hebben daar een diploma of certificaat van behaald.

Vraag 10g: Welke moeilijkheden ervaart u als herintredende vrouw?

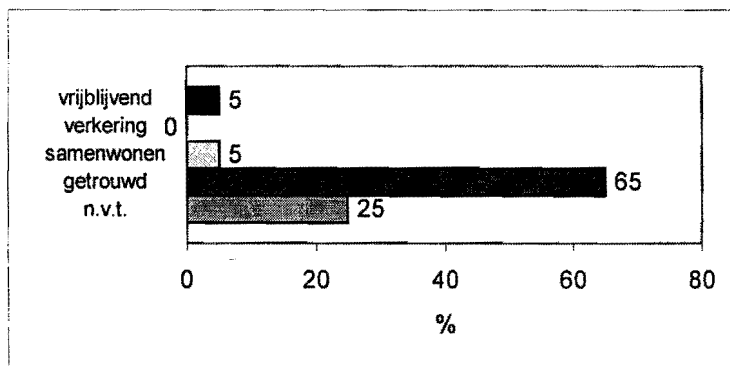
Ook hier mag men meerdere antwoorden aankruisen. Eén persoon wordt niet aangenomen, omdat die te oud wordt bevonden, twee mensen worden niet aangenomen, omdat ze voor minder uur in de week aan de slag willen, dan de meeste werkgevers vragen en eentje tenslotte wil in de schoolvakanties vrij zijn, hetgeen vaak niet mogelijk is.

11. Trouwen of samenwonen

Vraag 11a: Heeft u een vaste relatie?

Uit de antwoorden blijkt dat 75% van de respondenten een vaste relatie heeft.

Frequentietabel vraag 11b: Welke vorm heeft die relatie?

Het grootste deel van de respondenten uit deze groep is getrouwd.

Vraag 11c: Denkt u erover om samen verder te gaan?

In totaal denkt 5% erover om samen verder te gaan.

Vraag 11d: Heeft u daar vragen over?

Slechts 2,5% heeft daar vragen over. Dit komt overeen met één persoon in deze groep bestaande cursisten.

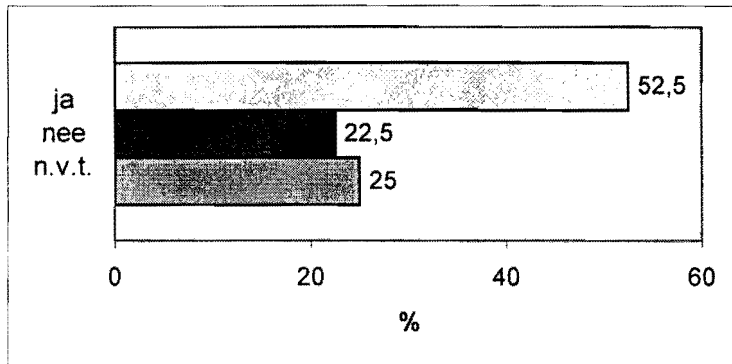
Vraag 11e: Bent u voldoende op de hoogte van de consequenties van trouwen of samenwonen?

Die ene persoon is van bijna alles op de hoogte.

Vraag 11f: Zou u (beter) van de consequenties van trouwen en samenwonen op de hoogte gebracht willen worden?

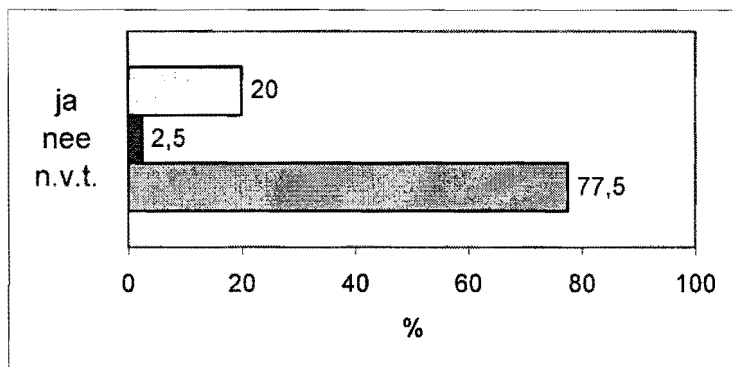
Die persoon wil toch beter op de hoogte gebracht worden van de consequenties van trouwen en/of samenwonen.

Frequentietabel vraag 11g: Bent u tevreden met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen uw relatie?

Meer dan de helft van de respondenten is tevreden met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen de relatie.

Frequentietabel vraag 11h: Zou u willen leren om een balans te vinden in het nemen van verantwoordelijkheden?

Het grootste deel van de mensen dat ontevreden is met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen de relatie wil leren om daar een balans in te vinden.

Vraag 11i: Blijft er voor u gevoel binnen uw relatie nog voldoende ruimte over om als vrouw zelfstandig activiteiten te ondernemen?

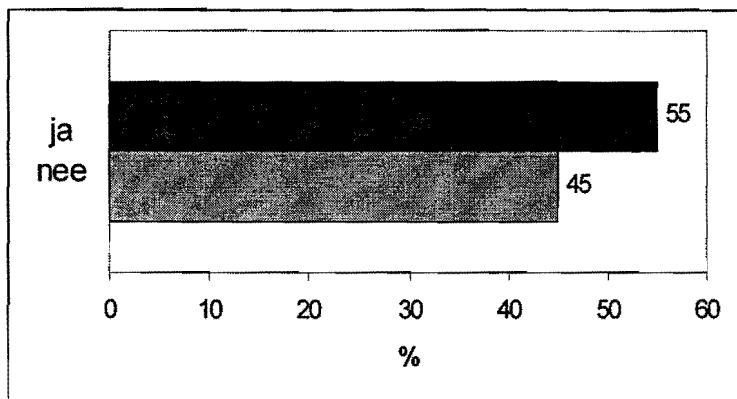
Van alle respondenten vindt 7,5% dat er te weinig ruimte binnen de relatie is om zelfstandig activiteiten te ondernemen.

Vraag 11j: Zou u willen leren om een balans te vinden tussen dingen die u samen met uw partner doet en dingen die uw los van hem / haar onderneemt?

In totaal wil 5% wel leren om een balans te vinden in de dingen die men samen met de partner onderneemt en activiteiten die men zelfstandig onderneemt.

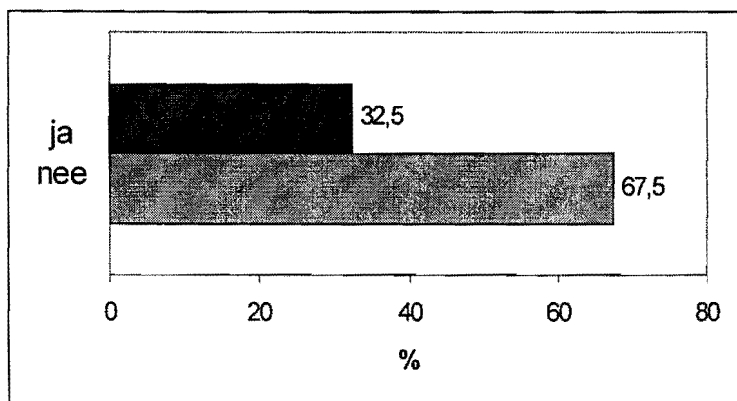
12. levensovertuiging / geloof

Frequentietabel vraag 12a: Hanteert u een bepaalde levensovertuiging / geloof?

Het grootste deel van de respondenten hanteert een bepaalde levensovertuiging / geloof.

Frequentietabel vraag 12b: Ervaart u verschil in levensovertuiging / geloven tussen mannen en vrouwen?

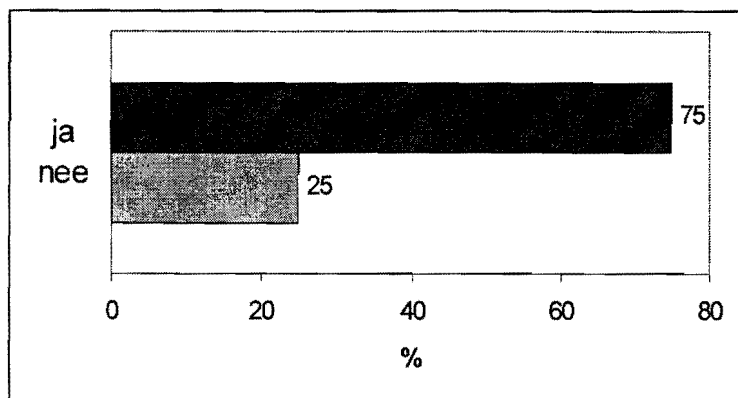

Er wordt door het grootste deel van de respondenten geen verschil ervaren in levensovertuiging / geloof tussen mannen en vrouwen.

Vraag 12c: Denkt u dat mannen andere principes in het leven hanteren dan vrouwen?

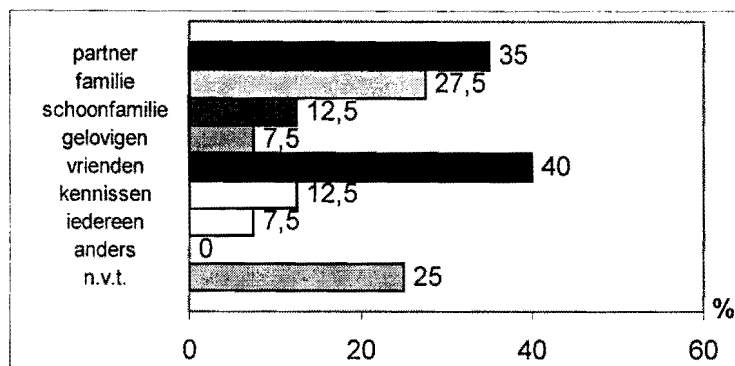
In totaal bleek 85% van de respondenten van mening te zijn dat mannen andere principes in het leven hanteren dan vrouwen en slechts 15% dacht dat dat niet het geval was.

Frequentietabel vraag 12d: Praat u wel eens met iemand over de levensovertuiging / het geloof?

Duidelijk meer respondenten uit deze groep praten wel eens met iemand over de levensovertuiging / het geloof dan respondenten die dat niet doen.

Frequentietabel vraag 12e: Met wie praat u wel eens over de levensovertuiging / het geloof?

De respondenten die wel eens met iemand praten over de levensovertuiging / het geloof, praten daar veelal met hun partner, vrienden en familie over.

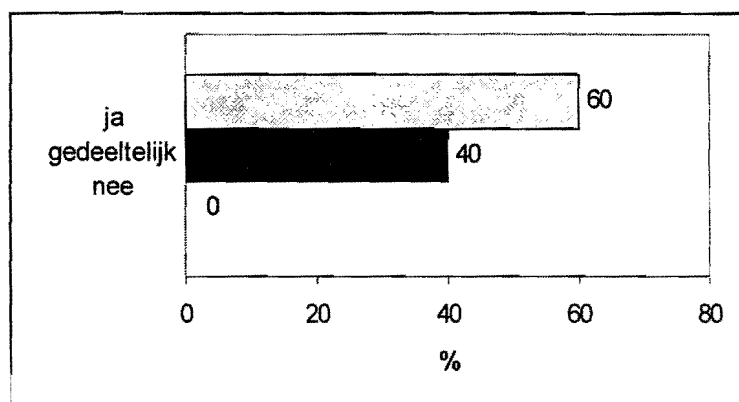
Aangezien men meerdere antwoorden op deze vraag mag geven, is het cumulatief totaal geen 100.

Vraag 12f: Zou u daar ook met niet-gelovigen, of mensen die iets anders geloven, over willen praten?

Uit de antwoorden bleek dat 52,5% behoefte had om over de levensovertuiging / het geloof te praten met niet-gelovigen of met mensen die iets anders geloven.

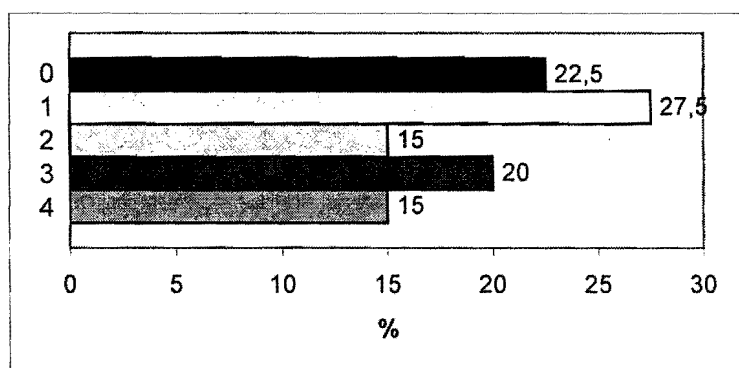
13. de maatschappij

Frequentietabel vraag 13a: Bent u graag op de hoogte van wat er in de maatschappij gebeurt?

Iedereen uit deze groep respondenten is in ieder geval gedeeltelijk op de hoogte van wat er in de maatschappij gebeurt. De meesten zijn zelfs goed op de hoogte van wat er in de maatschappij gebeurt.

Frequentietabel vraag 13b: Hoe ervaart u de 24-uurs economie?

De antwoorden op deze vraag zijn erg verdeeld. Het meeste werd als antwoord gegeven dat men de 24-uurs economie als vervelend ervaart.

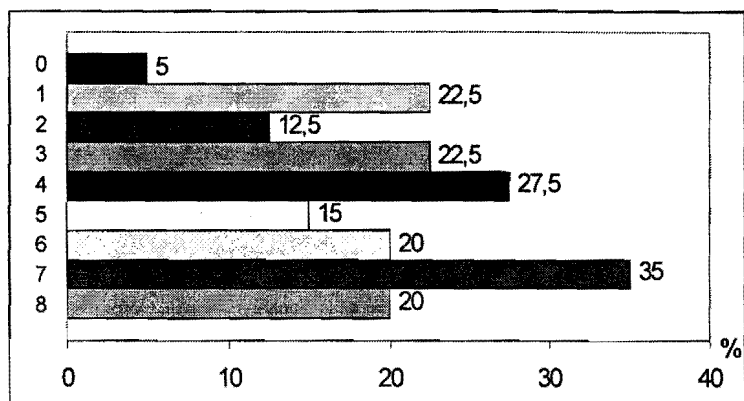
- 0 = niet aan te ontkomen
- 1 = vervelend
- 2 = ik werk er pertinent niet aan mee
- 3 = goed, geen problemen mee
- 4 = goed, maar er moet nog wel het een en ander geregeld worden

Niemand vulde de categorie 'anders' in, dus deze categorie is dan ook niet opgenomen in deze frequentietabel.

Vraag 13c: Heeft u behoefte om over bepaalde onderwerpen te discussiëren? In totaal bleek dat 60% van de respondenten de behoefte had om over bepaalde onderwerp(en) te discussiëren.

Frequentietabel 13d: Over welke onderwerpen zou u willen discussiëren?

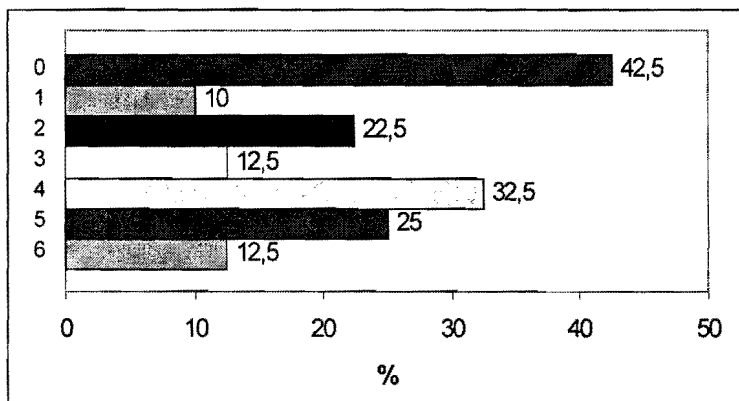

De respondenten die behoefte hebben om over bepaalde onderwerpen te discussiëren, willen vooral discussiëren over stress en armoede en rijkdom. De antwoorden zijn erg verdeeld over de verschillende antwoordcategoriën.

- 0 = oorlog
- 1 = de multiculturele samenleving
- 2 = de eenwording van Europa
- 3 = emancipatie
- 4 = armoede en rijkdom
- 5 = het milieu
- 6 = racisme
- 7 = stress
- 8 = de veranderde positie van de vrouw in de maatschappij

De categorie 'anders' werd door niemand ingevuld, dus deze categorie is niet opgenomen in bovenstaande frequentietabel. Men mocht bij deze vraag meerdere antwoorden aankruisen, vandaar dat het cumulatief totaal niet in 100 resulteert. Er waren ook mensen die geen behoefte hadden om te discussiëren over bepaalde onderwerpen, zoals uit vraag 13c bleek, maar die zijn in deze frequentietabel niet meegenomen.

Frequentietabel vraag 13e: Wilt u over bepaalde onderwerpen meer weten?

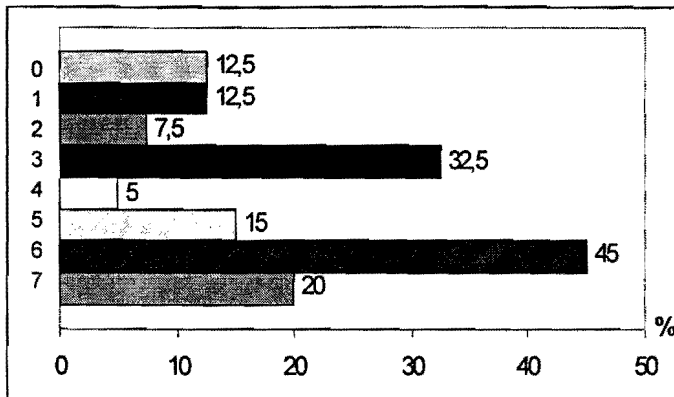

De meeste respondenten willen iets weten over andere culturen en over gezondheid.

- 0 = andere culturen
- 1 = de eenwording van Europa
- 2 = emancipatie in de rest van de wereld
- 3 = het Nederlandse rechtstelsel
- 4 = gezondheid
- 5 = geen
- 6 = anders

Ook hier mochten meerdere antwoorden gegeven worden, dus het cumulatief totaal komt niet overeen met 100%. In de categorie anders, kwam vaak de opvoeding van kinderen als antwoord voor.

Frequentietabel vraag 13f: Met betrekking tot welke onderwerpen wilt u uw ervaringen delen met 'lotgenoten'?

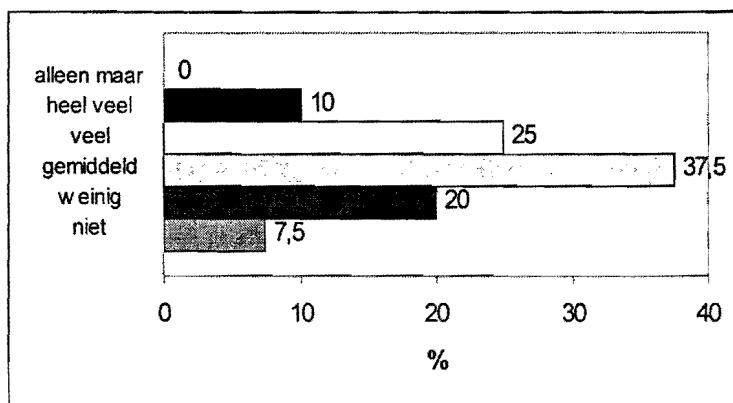
- 0 = discriminatie
- 1 = racisme
- 2 = omgaan met armoede
- 3 = stress
- 4 = pesten
- 5 = verslaving
- 6 = geen
- 7 = anders

De meeste respondenten willen helemaal geen ervaringen delen met lotgenoten. Degenen wel ervaringen willen delen, willen dat vooral m.b.t. het onderwerp stress. In de categorie 'anders' werden de volgende antwoorden regelmatig gegeven: eigen levenservaring, ziekte van anderen en (opvoeding van) kinderen en pubers.

Er mochten meerdere antwoorden worden aangekruist, dus het cumulatief totaal resulteert niet in 100.

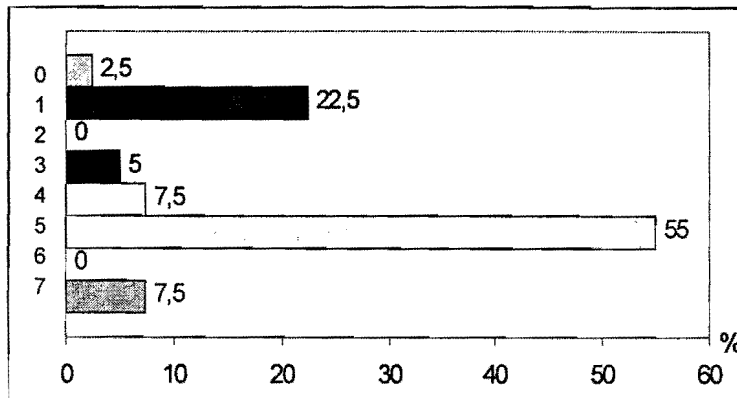
14. stress

Frequentietabel vraag 14a: Ervaart u veel stress in uw omgeving?

Het grootste deel van de respondenten ervaart gemiddeld tot veel stress in hun omgeving.

Frequentietabel vraag 14b: Hoe gaat u daarmee om?

Meer dan de helft probeert met stress om te gaan door nee te zeggen en grenzen te stellen. In de categorie 'anders' waren de antwoorden zeer divers.

- 0 = ik schenk er geen aandacht aan
- 1 = ik probeer stress (ook dat van anderen) zoveel mogelijk te vermijden
- 2 = ik schuif werk af op anderen
- 3 = ik ga regelmatig op vakantie
- 4 = ik laat het op me afkomen
- 5 = nee durven zeggen / grenzen stellen
- 6 = anders
- 7 = n.v.t.

Vraag 14c: Heeft u behoefte om daar samen met andere vrouwen mee te leren omgaan?

In totaal heeft 45% van de respondenten de behoefte om daar met andere vrouwen mee te leren omgaan.

15. het huis uit gaan

Vraag 15a: Woont u nog bij uw ouders thuis?

Uit de responsies bleek dat slechts 10% van de respondenten nog thuis woont.

Vraag 15b: Voelt u de drang om bij uw ouders weg te gaan?

Van die 10% bleken ze geen van allen drang te voelen om bij hun ouders weg te gaan.

Vraag 15c: Wordt u vrij gelaten in uw keuzen?

De respondenten worden allemaal volledig vrij gelaten in hun keuzes.

Vraag 15d: Wat zijn voor u redenen om (eventueel) het huis uit te gaan?

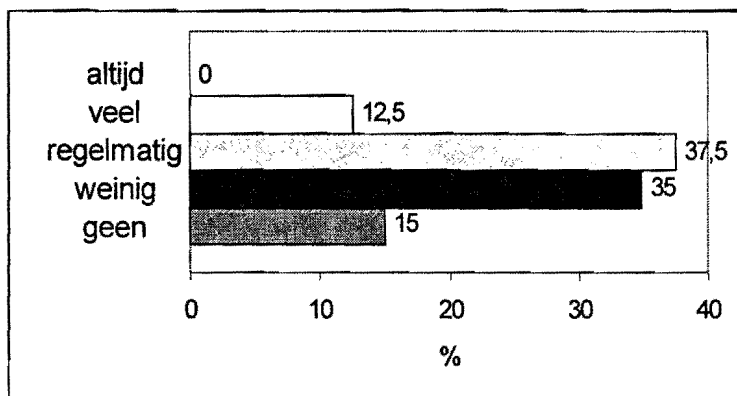
De respondenten hebben geen redenen om het huis uit te gaan.

Vraag 15e: Welke informatie wilt u hebben om zelfstandig te kunnen gaan wonen?

Zoals uit de voorgaande antwoorden wel te verwachten viel, heeft geen van de respondenten behoefte aan informatie om zelfstandig te (kunnen) gaan wonen.

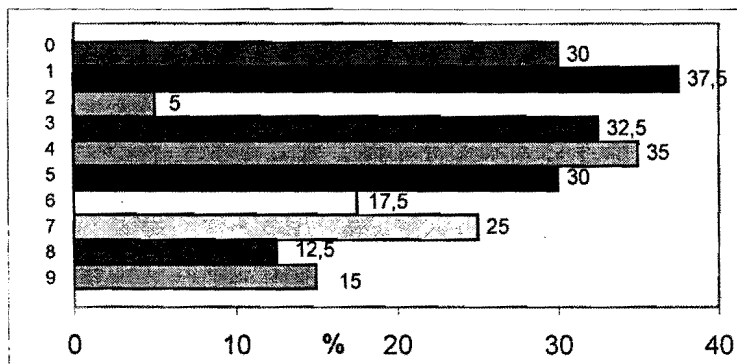
16. zelfvertrouwen

Frequentietabel vraag 16a: Zijn er veel situaties waarbij u zich onzeker voelt?

De meeste bestaande cursisten voelen zich regelmatig tot weinig onzeker.

Frequentietabel vraag 16b: In welke situaties voelt u zich onzeker?

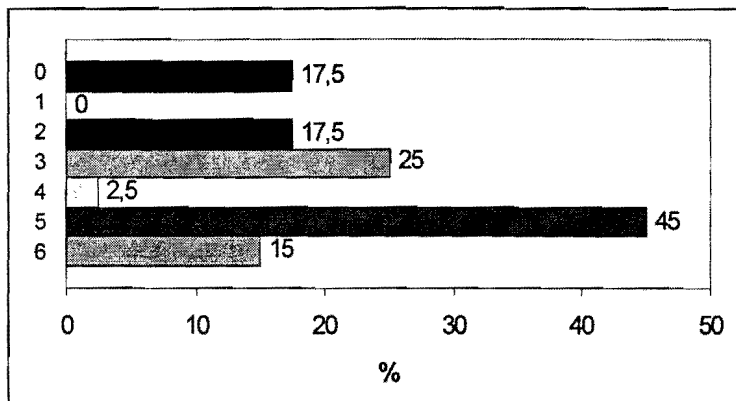
De antwoorden op deze vraag waren erg verdeeld.

De categorie 'anders' gaf ook erg veel verschillende antwoorden.

- 0 = bij een presentatie
- 1 = als ik in het middelpunt van de belangstelling sta
- 2 = als ik rechtstreeks aangesproken word
- 3 = indien men een grapje over mij maakt
- 4 = als ik ergens voor het eerst naar toe ga
- 5 = als ik me onder vreemde mensen bevind
- 6 = bij een sollicitatie
- 7 = als ik geen antwoord weet op vragen
- 8 = anders
- 9 = n.v.t.

Ook hier mocht de respondent meerdere antwoorden aankruisen, dus het cumulatief totaal resulteert niet in 100.

Frequentietabel vraag 16c: Hoe gaat u daarmee om?

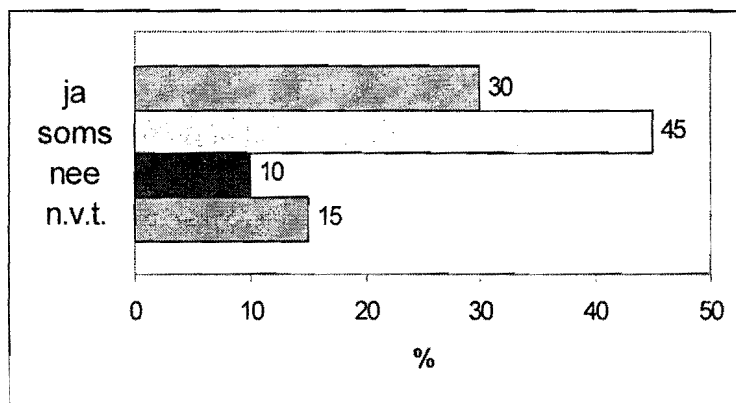

- 0 = u krijgt een rood hoofd
- 1 = u loopt weg
- 2 = u maakt een grapje
- 3 = u vermijdt de situatie de volgende keer, indien mogelijk
- 4 = u barst in tranen uit
- 5 = anders
- 6 = n.v.t.

Het meest voorkomende antwoord was 'anders'. Deze antwoordcategorie werd regelmatig ingevuld met het antwoord dat er geen uiterlijke kenmerken zichtbaar zijn als men onzeker is. Daarnaast probeert men zo snel mogelijk een antwoord op een lastig vraag te vinden door aanvraag bij anderen als men onzeker is.

Men mocht ook bij deze vraag meerdere antwoorden aankruisen. In de categorie 'anders' werd vaak het antwoord gegeven dat er geen uiterlijke kenmerken waarneembaar waren en dat men probeerde zo snel mogelijk het antwoord op een lastige vraag te vinden door navraag bij anderen.

Frequentietabel vraag 16d: Vindt u uzelf zelfverzekerd genoeg?

De meeste respondenten uit deze groep vindt zichzelf niet altijd zelfverzekerd.

Vraag 16e: Wilt u daar iets aan doen?

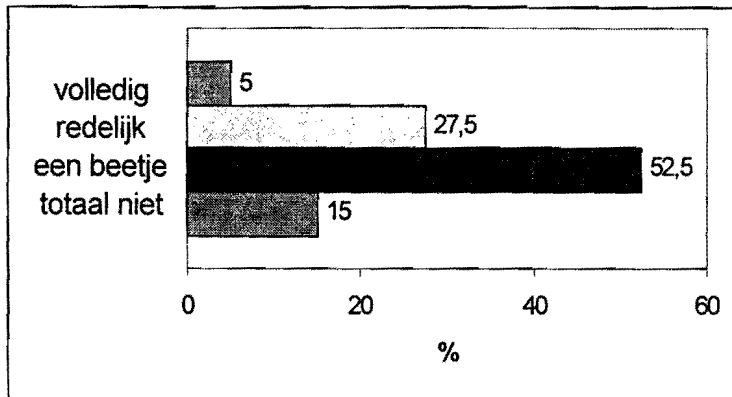
Uit de antwoorden op deze vraag valt op te maken dat 35% van de respondenten er wat aan wil doen, om zich meer zelfverzekerd te voelen.

Vraag 16f: Heeft u er behoefte aan om daar met andere vrouwen mee te leren omgaan?

Er blijkt dat 25% de behoefte heeft om daar samen met andere vrouwen mee te leren omgaan.

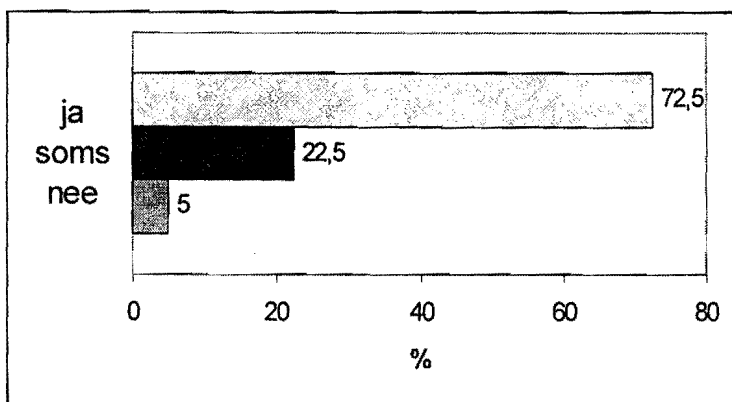
17. politiek

Frequentietabel vraag 17a: Bent u op de hoogte van de binnenlandse politiek?

Het grootste deel van de respondenten is een beetje op de hoogte van de binnenlandse politiek.

Frequentietabel vraag 17b: Ziet u het nut van stemmen in?

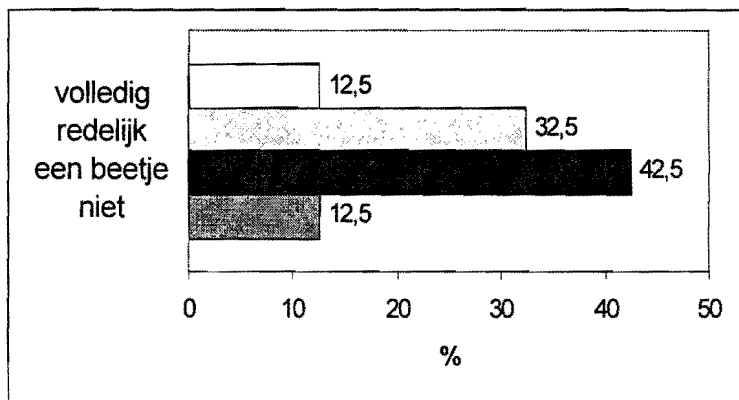

De meesten zien het nut van stemmen in. Slechts een klein deel ziet dat nut totaal niet.

Vraag 17c: Zou u graag voorgelicht worden over de principes die de verschillende partijen hanteren?

Het blijkt dat 35% van de respondenten graag over de principes van de verschillende politieke partijen voorgelicht wil worden.

Frequentietabel vraag 17d: Bent u op de hoogte van het politieke systeem in Nederland?

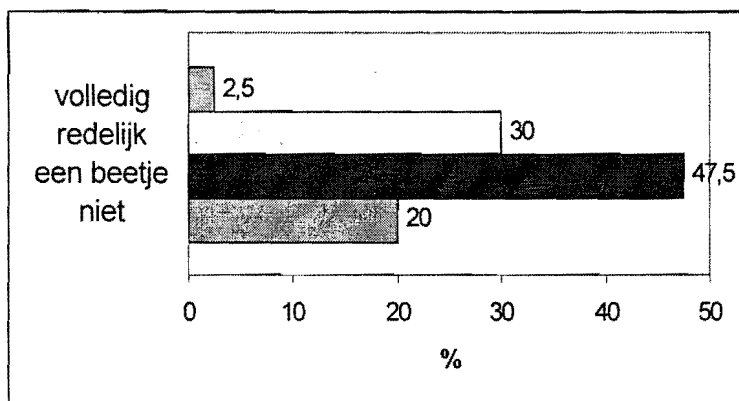

Het grootste deel van de respondenten is 'een beetje' tot redelijk op de hoogte van het politieke systeem in Nederland.

Vraag 17e: Wilt u daar meer over weten?

Uit de antwoorden blijkt dat 15% van de mensen daar iets meer over wil weten.

Frequentietabel vraag 17f: Bent u op de hoogte van de internationale politiek?

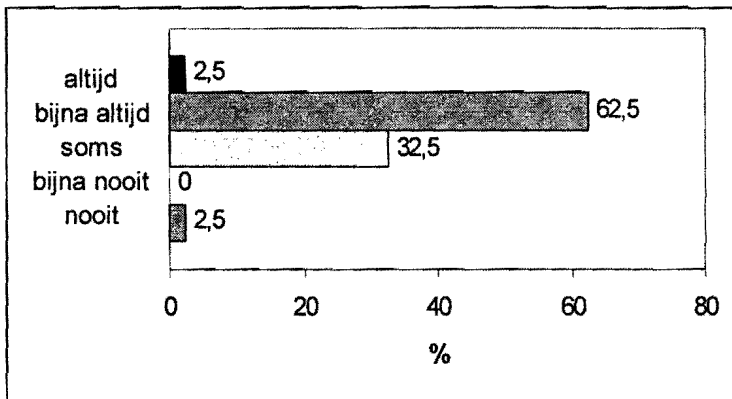
Ook van de internationale politiek zijn de respondenten voor het grootste deel 'een beetje' op de hoogte.

Vraag 17g: Bent u daar wel in geïnteresseerd?

Van de respondenten blijkt 42,5% in geïnteresseerd te zijn.

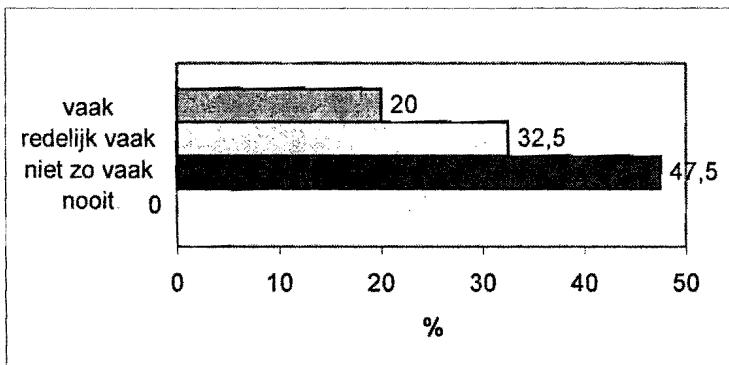
18. zelfverdediging

Frequentietabel vraag 18a: Voelt u zich veilig als u alleen over straat loopt?

Meer dan de helft van de respondenten voelt zich bijna altijd veilig als ze alleen over straat lopen.

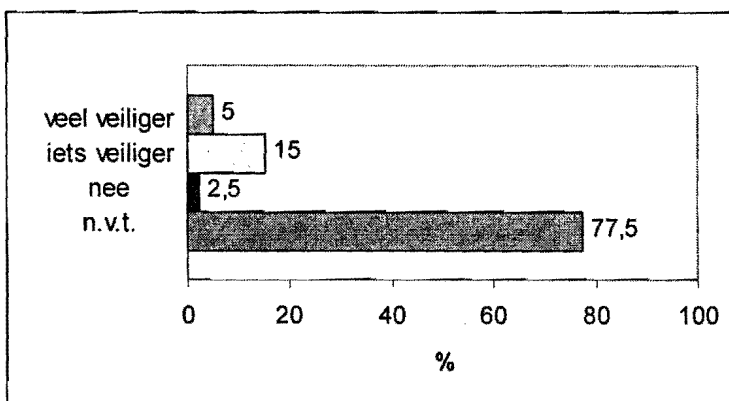
Frequentietabel vraag 18b: Bent u vaak alleen op straat?

Iets minder dan de helft van de respondenten zijn niet zo vaak alleen op straat.

Vraag 18c: Heeft u ooit een cursus zelfverdediging gedaan?
In totaal heeft 22,5% ooit een cursus zelfverdediging gedaan.

Frequentietabel vraag 18d: Voelt u zich daardoor veiliger alleen op straat?

De respondenten die ooit een cursus zelfverdediging hebben gedaan voelen zich daardoor in ieder geval iets veiliger.

Vraag 18e: Heeft u behoefte aan (nog) een cursus zelfverdediging?

Van alle respondenten heeft 35% behoefte aan (nog) een cursus zelfverdediging.

Vraag 18f: Welke groepssamenstelling zou dan uw voorkeur hebben?

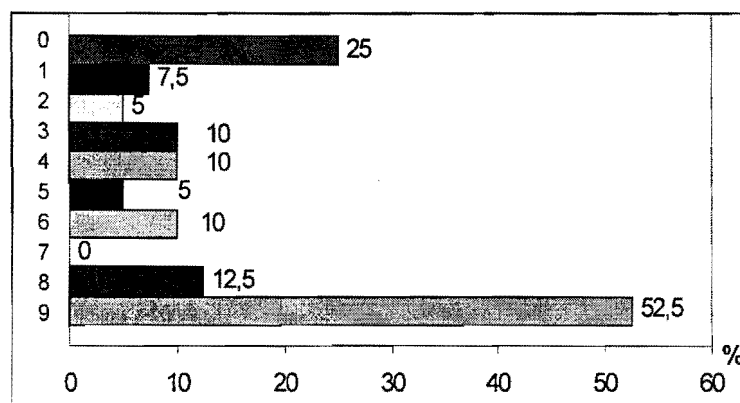
Uit de antwoorden op deze vraag valt op te maken dat 12,5% van de respondenten een cursus zelfverdediging het liefste met alleen vrouwen doet.

Afsluitende vragen

Vraag 19: Denkt u erover om binnenkort (nog) een cursus te doen bij de Stichting Vrouwenwerk?

Van alle respondenten uit deze subgroep wil 47,5% binnenkort nog een cursus doen.

Frequentietabel vraag 20: Welke cursus(sen) heeft (hebben) dan uw interesse?

Van de respondenten die erover denken om binnenkort nog een cursus te doen, blijkt de meeste belangstelling uit te gaan naar de cursus 'ontspanning en ontmoeting'.

- 0 = ontspanning en ontmoeting
- 1 = intuïtieve ontwikkeling
- 2 = levensverhalen schrijven
- 3 = in evenwicht met jezelf
- 4 = in evenwicht met je omgeving
- 5 = seksueel misbruik
- 6 = VIDO (= vrouwen in de overgang)
- 7 = rouwverwerkingsgroep
- 8 = ik heb daar nog geen keuze uit gemaakt
- 9 = n.v.t.

3.5 Resultaten van de respons van potentiële cursisten

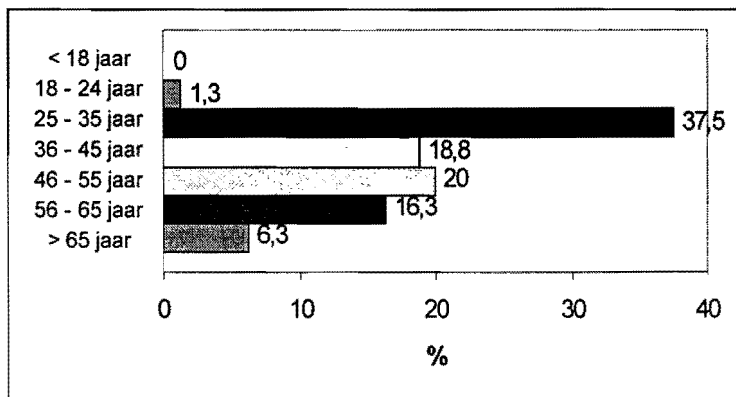
Ook in deze paragraaf zal de respons per vraag worden weergegeven in frequentietabellen. Van enkele vragen zal de respons niet worden weergegeven in frequentietabellen, maar in woorden worden verteld. Op de horizontale as van de frequentietabellen staat het percentage respondenten dat het desbetreffende antwoord heeft gegeven.

Inleidende vragen

Vraag 1: Wat is uw geslacht?

Ook bij deze subgroep is het antwoord, van alle responsies die verwerkt zijn 'vrouw', want anders heeft het geen nut om de antwoorden op de overige vragen mee te nemen. Mannen vallen immers buiten de doelgroep.

Frequentietabel vraag 2: In welke leeftijdscategorie zit u?

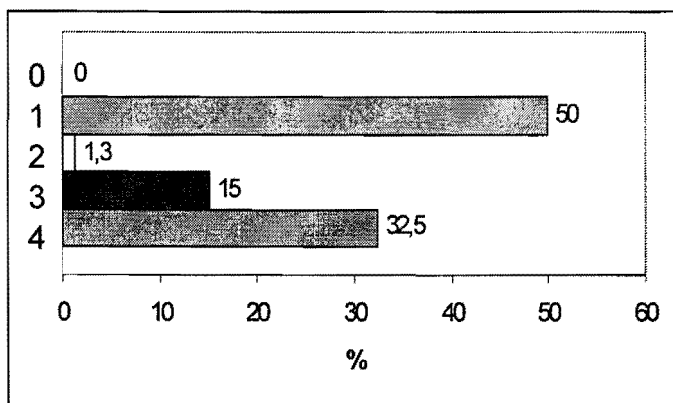

Helaas zijn er geen respondenten bereikt uit de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar. De meeste responden waren tussen de 25 en 55 jaar oud.

Vraag 3: Heeft u wel eens van het vrouwenwerk gehoord.

Uit de responsies bleek dat 67,5% van de respondenten bekend was met de stichting Vrouwenwerk Best.

Frequentietabel vraag 4: Op wat voor manier bent u gewezen op het bestaan van de stichting Vrouwenwerk Best?

De meeste respondenten hebben ooit van de stichting Vrouwenwerk Best gehoord d.m.v. een advertentie. In de categorie 'anders' werd het antwoord vaak ingevuld dat men een artikel over de stichting in een plaatselijke krant had gelezen of door de huisarts gewezen was op het bestaan van de stichting Vrouwenwerk Best.

- 0 = door andere cursisten, die al eens een cursus gevolgd hadden
- 1 = d.m.v. een advertentie
- 2 = werd verwezen door het maatschappelijk werk
- 3 = anders
- 4 = n.v.t.

Vraag 5: Heeft u ooit al eens een cursus bij de stichting Vrouwenwerk Best gevolgd?

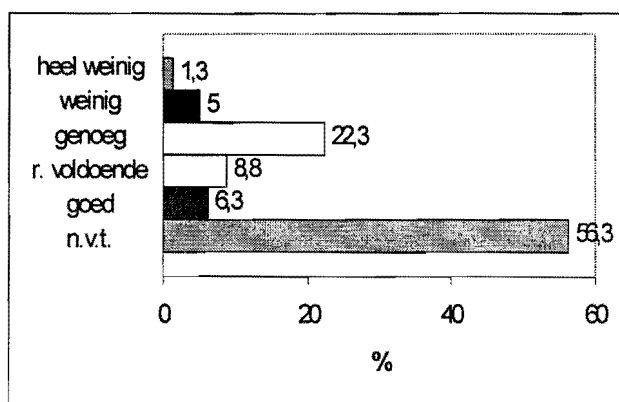
Aangezien dit de subgroep potentiële cursisten betreft, heeft nog geen van de respondenten ooit een cursus bij de stichting Vrouwenwerk Best gevolgd.

6. werken tussen mannen / in een mannenwereld

Vraag 6a: Werkt u?

Van alle respondenten uit deze groep werkt 67,5%. De overige 32,5% hoeft de vragen m.b.t. dit onderwerp niet te beantwoorden.

Frequentietabel vraag 6b: Houden de mannen veel rekening met u, als vrouw zijnde?

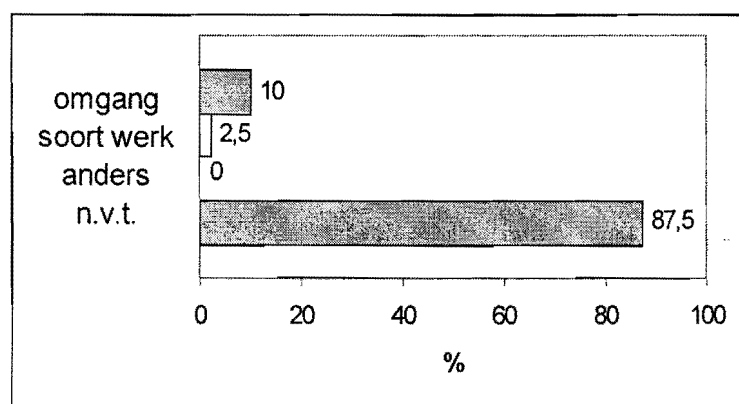
De respondenten die samen met mannen werken, vindt het grootste deel dat de mannen in ieder geval genoeg rekening houden met vrouwen. De antwoordcategorie 'anders' is door meer dan 32,5% beantwoord, omdat sommige respondenten wel werken, maar niet met mannen.

r. voldoende staat voor ruim voldoende

Vraag 6c: Krijgt u een andere behandeling dan mannen?

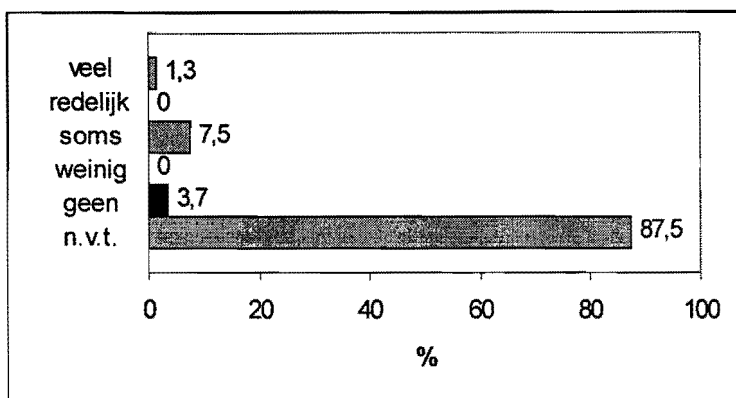
Van de 56,3% van de respondenten die werken met mannen vindt 12,5% dat ze een andere behandeling krijgen dan mannen.

Frequentietabel vraag 6d: Waarin wordt u dan anders behandeld dan mannen?

Degenen die anders behandeld worden, worden grotendeels anders behandeld in de omgang.

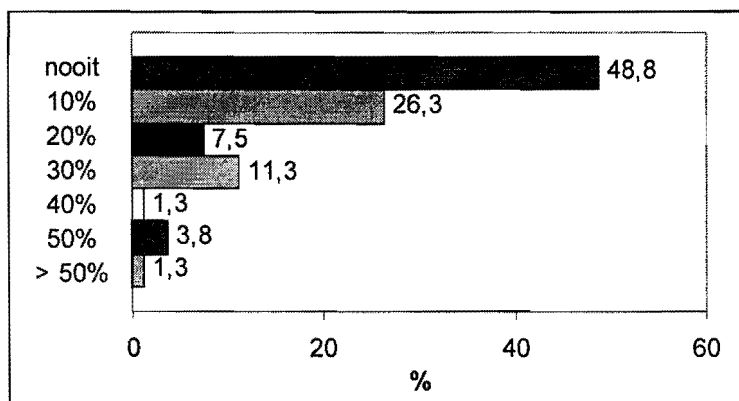
Frequentietabel vraag 6e: Heeft u daar moeite mee?

Van de tien mensen die anders worden behandeld dan mannen, hebben zes mensen er soms moeite mee, negen mensen hebben er geen moeite mee en slechts één respondent heeft er veel moeite mee.

7. de vrouw en techniek

Frequentietabel vraag 7a: Hoeveel % van uw tijd, gemiddeld, heeft u met techniek te maken?

Het grootste deel van de respondenten heeft nooit of hooguit 10% van de tijd met techniek te maken.

Vraag 7b: Heeft u zelf met techniek te maken in het huishouden?

In totaal heeft 36,3% van de respondenten geantwoord dat ze wel eens met techniek in het huishouden te maken hebben.

Vraag 7c: Heeft u ooit een cursus gevolgd om met de desbetreffende techniek in het huishouden om te kunnen gaan?

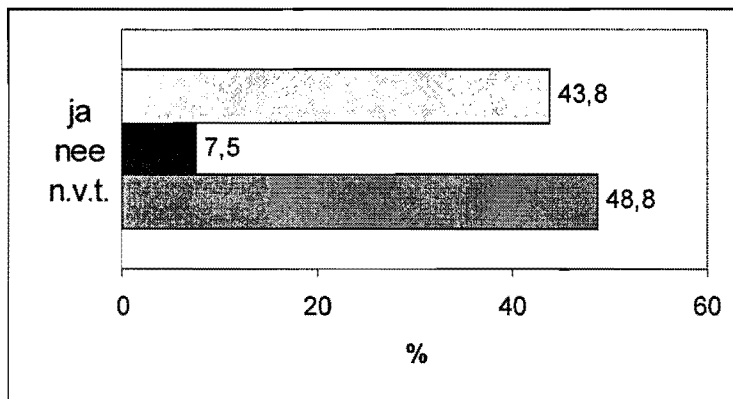
In totaal heeft 20% daar ooit een cursus voor gevolgd.

Vraag 7d: Was die cursus voldoende om met de techniek om te gaan?

Allemaal vonden ze dat die cursus voldoende om met die techniek om te kunnen gaan.

Vraag 7e (Waarom niet?) is dus door geen van de respondenten beantwoord.

Frequentietabel vraag 7f: Heeft u een auto?

Het grootste deel van de respondenten dat wel eens met techniek te maken heeft, heeft een auto.

Vraag 7g: Heeft u ooit een cursus gevolgd m.b.t. de auto, bijvoorbeeld pech onderweg?

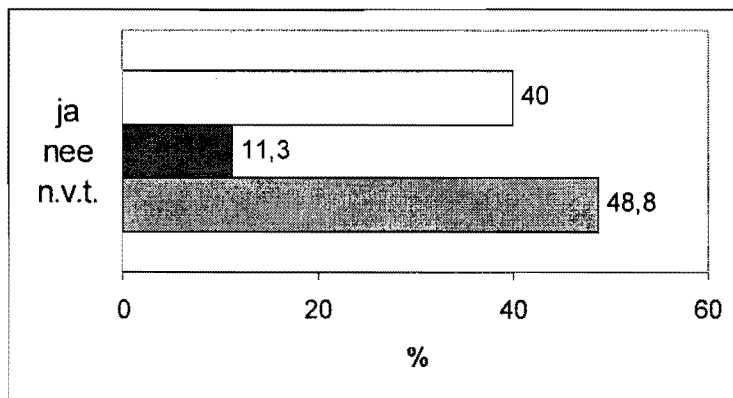
Slechts 1,3% van de respondenten heeft ooit een cursus gevolgd m.b.t. de auto.

Vraag 7h: Was die cursus voldoende voor u, om de auto te kunnen onderhouden? Elke respondent die deze vraag beantwoord heeft, antwoordde 'nee'.

Vraag 7i: Waarom niet?

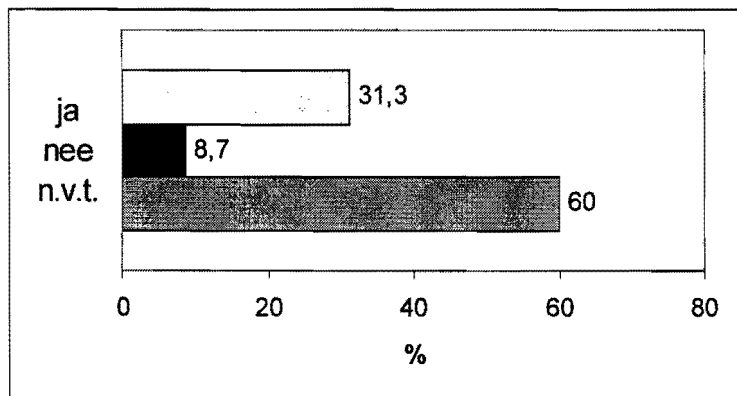
Omdat daarin niet alles werd uitgelegd, werd unaniem geantwoord.

Frequentietabel vraag 7j: Werkt u wel eens met de computer?

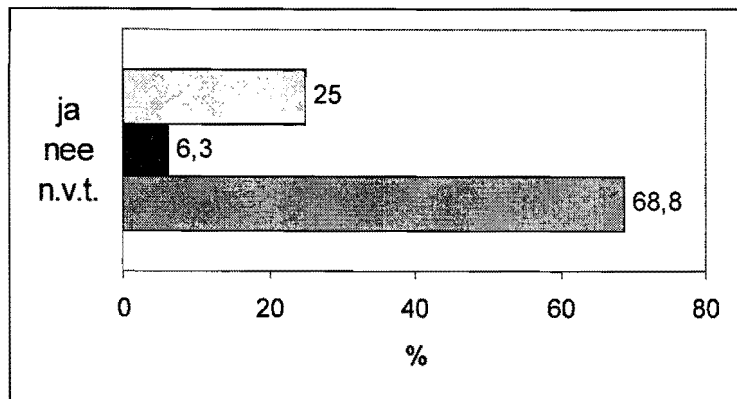
In totaal antwoordde 40% dat men wel eens met de computer werkt.

Frequentietabel vraag 7k: Heeft u ooit een cursus gevolgd om met de computer om te leren gaan?

Het grootste deel van de respondenten dat wel eens met de computer werkt, heeft er ooit een cursus voor gevolgd.

Frequentietabel vraag 7l: Was die cursus voldoende om met de computer om te gaan?

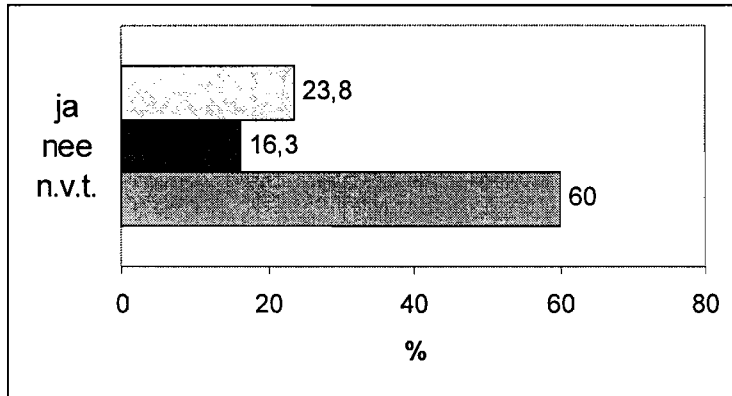

Het grootste deel van de respondenten dat deze vraag heeft beantwoord, vond de cursus voldoende.

Vraag 7m: Waarom niet?

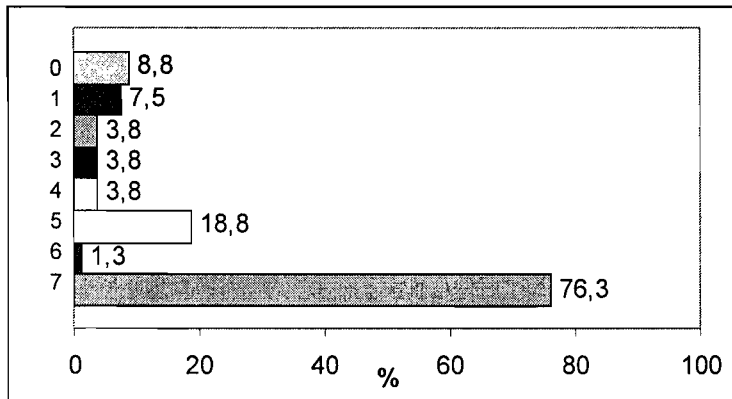
Voor 5% was de cursus onvoldoende omdat daarin niet alles werd uitgelegd en voor 1,3% omdat de cursus te snel ging.

Frequentietabel vraag 7n: Heeft u behoefte aan (nog) een cursus m.b.t. de computer?

De antwoorden op deze vraag waren erg verdeeld. Iets meer dan één vijfde van de respondenten heeft behoefte aan (nog) een cursus m.b.t. de computer en iets minder dan één zesde van alle respondenten heeft die behoefte niet.

Frequentietabel vraag 7p: Over welk(e) onderwerp(en) zou die cursus moeten gaan?

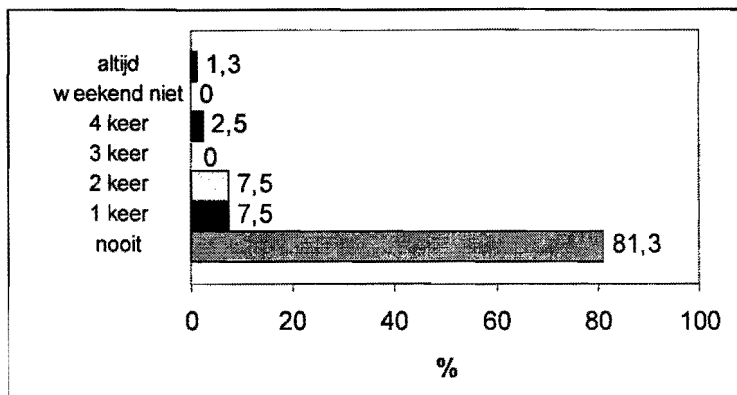
Ook op deze vraag zijn de antwoorden erg verdeeld. Slechts één antwoord werd iets meer gegeven dan de overige antwoorden, namelijk 'internet en e-mail'. In de categorie 'anders' werd het antwoord 'telebankieren' regelmatig genoemd.

- 0 = de computer algemeen
- 1 = microsoft office
- 2 = tekstverwerken
- 3 = tekenprogramma
- 4 = rekenprogramma
- 5 = internet en e-mail
- 6 = anders
- 7 = n.v.t.

Aangezien er op deze vragen meerdere antwoorden gegeven mochten worden, resulteert het cumulatief totaal niet in 100.

8. overwinnen van de eenzaamheid

Frequentietabel vraag 8a: Hoe vaak per week gemiddeld voelt u zich eenzaam?

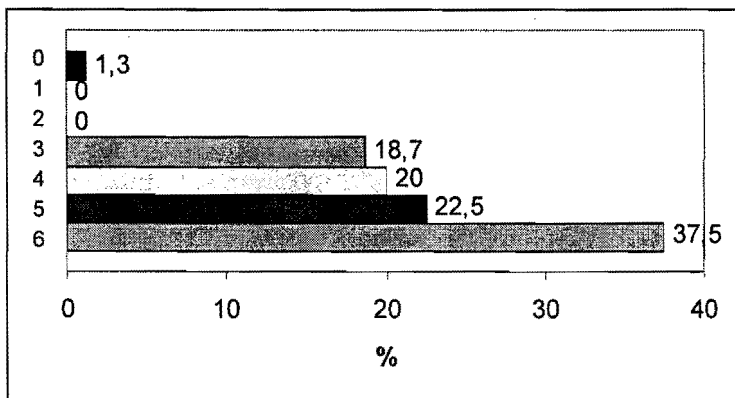

Ruimschoots het grootste deel van de respondenten voelt zich nooit eenzaam.

Vraag 8b: Bent u lid van een vereniging?

Van alle respondenten is 37,5% lid van een vereniging.

Frequentietabel vraag 8c: Waarom bent u geen lid van een vereniging?

Ook hier werd in de categorie 'anders' vaak geantwoord, dat men eenvoudig geen tijd heeft om lid te zijn van een vereniging. Daarnaast heeft een deel van de respondenten geen behoefte aan het verenigingsleven of willen ze wel, maar hebben ze geen zin in een wekelijkse verplichting.

- 0 = geen enkele vereniging heeft mijn interesse
- 1 = ik durf de stap niet goed te zetten om me in te schrijven
- 2 = ik ken niemand
- 3 = ik heb geen zin in een wekelijkse verplichting, maar op zich wil ik wel
- 4 = ik heb daar geen behoefte aan
- 5 = anders
- 6 = n.v.t.

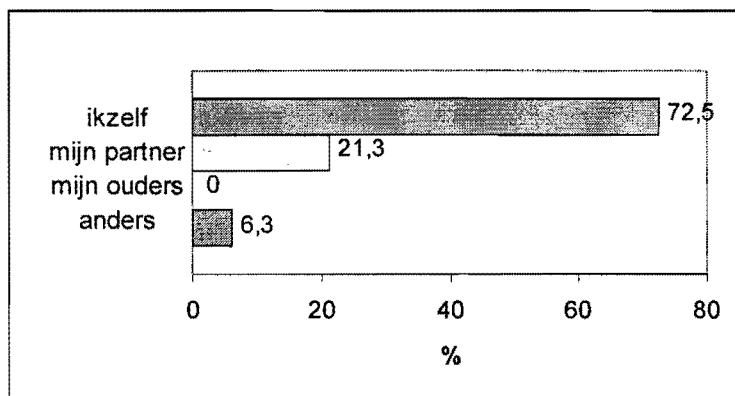
Vraag 8d: Heeft u wel behoefte aan georganiseerd contact?

Uit de antwoorden op deze vraag blijkt dat 26,3% van de respondenten wel behoefte heeft aan georganiseerd contact.

9. omgaan met financiën

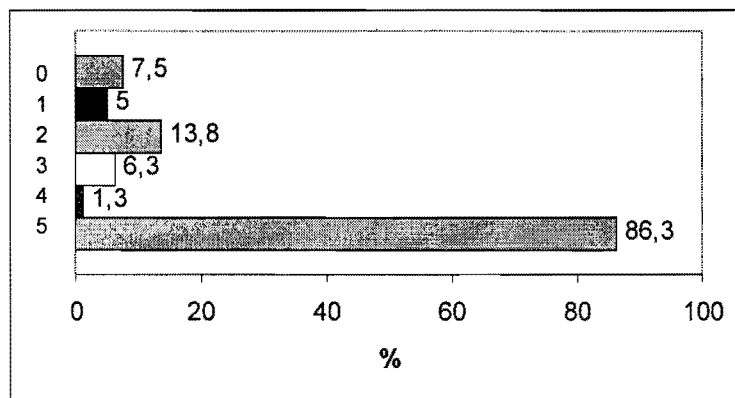
Frequentietabel vraag 9a: Wie regelt uw financiën?

Het grootste deel van de respondenten regelt zelf de financiën. In de categorie 'anders' werd erg vaak het antwoord gegeven dat men samen met de partner de financiën regelt of dat de boekhouder het regelt.

Vraag 9b: Zou u willen leren uw financiën zelf te regelen? In totaal wil 13,8% van de respondenten dat zelf regelen.

Frequentietabel vraag 9c: Over welk(e) onderwerp(en) heeft u veel vragen?

De meeste vragen zijn er over het onderwerp belastingen. In de categorie 'anders' werd, evenals bij de groep bestaande cursisten, het antwoord 'boekhouden en/of telebankieren' gegeven.

- 0 = bankrekening(en)
- 1 = hypotheek
- 2 = belasting
- 3 = studie financiering
- 4 = anders
- 5 = n.v.t.

Het cumulatief totaal resulteert niet in honderd, omdat men meerdere antwoorden mocht geven.

Vraag 9d: Heeft u behoefte aan een cursus m.b.t. bovenstaande onderwerpen? Uit de antwoorden blijkt dat 10% van de respondenten behoefte heeft aan een cursus m.b.t. de onderwerpen uit vraag 9c.

10. herintredende vrouwen

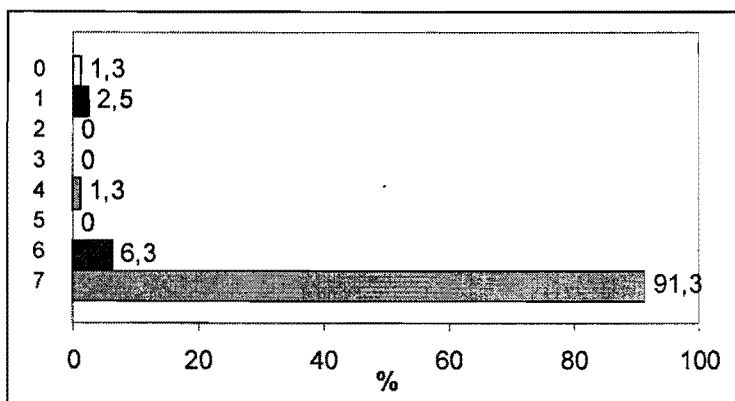
Vraag 10a: Werkt u nu?

De antwoorden zijn uiteraard hetzelfde als de antwoorden op vraag 6a. Van de respondenten werkt 56,3% op het ogenblik.

Vraag 10b: Wilt u binnenkort weer opnieuw gaan werken?

In totaal wil 8,8% van de respondenten binnenkort wel weer gaan werken.

Frequentietabel vraag 10c: Waarom wilt u weer gaan werken?

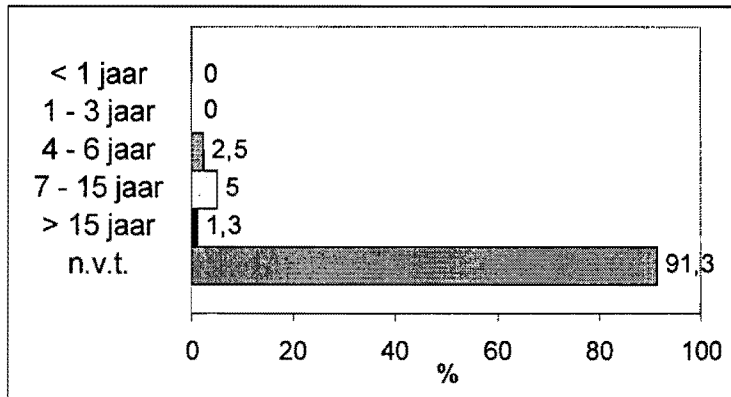

In de categorie 'anders' kwam regelmatig het antwoord 'omdat ik gescheiden ben' en 'om geld voor het gezin bij te verdienen' terug. De overige antwoorden waren redelijk verdeeld.

- 0 = omdat de kinderen de deur uit zijn / naar school gaan
- 1 = omdat ik weer onder de mensen wil komen
- 2 = omdat ik me nuttig wil maken voor de maatschappij
- 3 = omdat ik me anders verveel
- 4 = om zelf geld te verdienen en dus niet van iemand anders afhankelijk te zijn
- 5 = omdat mijn partner werkloos (geworden) is
- 6 = anders
- 7 = n.v.t.

Men mocht meerdere antwoorden geven, waardoor het cumulatief totaal geen honderd is.

Frequentietabel vraag 10d: Hoelang bent u uit de roulatie geweest?

Het grootste deel van de respondenten dat nu niet werkt, maar wel weer wil gaan werken, is zeven tot vijftien jaar uit de roulatie geweest.

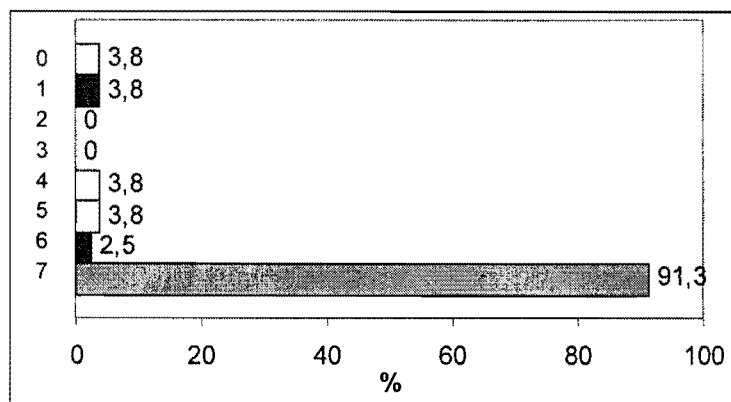
Vraag 10e: Heeft u ooit een opleiding gevolgd voor de sector waarin u weer wilt gaan werken?

Van de zeven respondenten die nu niet werken, maar wel weer willen gaan werken, blijken er vier te zijn die ooit een opleiding hebben gevolgd in de sector waarin ze weer willen gaan werken.

Vraag 10f: Heeft u een diploma of certificaat van die opleiding behaald?

Slechts de helft van de respondenten dat ooit een opleiding heeft gevolgd voor de sector waarin men weer aan de slag wil, heeft daar ooit een diploma of certificaat voor gehaald.

Frequentietabel 10g: Welke moeilijkheden ervaart u als herintredende vrouw?

De antwoorden op deze vraag zijn erg verdeeld. Er is niet één antwoord dat significant meer werd gegeven dan een ander antwoord. In de categorie 'anders' was er niet een antwoord dat regelmatig genoemd werd, maar juist erg verschillende antwoorden.

- 0 = ik wordt niet aangenomen omdat ik te oud wordt bevonden
- 1 = ik heb geen (relevante) diploma's
- 2 = ik moet eerst een cursus volgen, maar ik heb moeite met leren
- 3 = ik durf niet goed de stap te zetten om te solliciteren
- 4 = ik wil voor minder uur aan de slag, dan de meeste werkgevers vragen
- 5 = ik wil in de schoolvakanties vrij zijn, hetgeen vaak niet mogelijk is
- 6 = anders
- 7 = n.v.t.

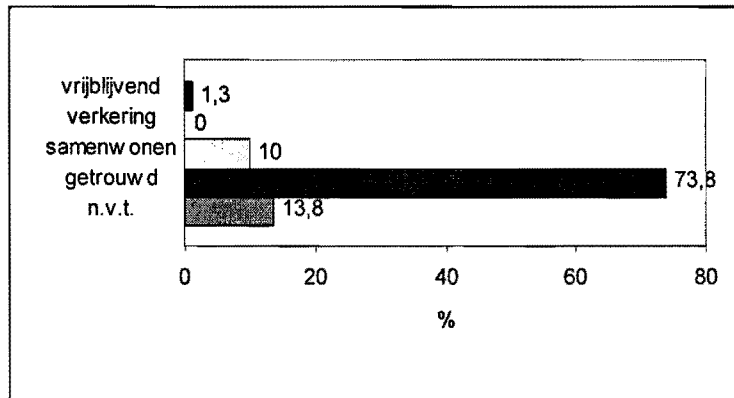
Men mocht meerdere antwoorden geven op deze vraag, dus ook hier resulteert het cumulatief totaal niet in honderd.

11. trouwen of samenwonen

Vraag 11a: Heeft u een vaste relatie?

In totaal heeft 86,3% van de respondenten deze vraag positief beantwoord.

Frequentietabel vraag 11b: Welke vorm heeft die relatie?

Ruimschoots het grootste deel van de respondenten is getrouwd.

Vraag 11c: Denkt u erover om samen verder te gaan?

Van alle respondenten denken er negen over (=11,3%) om samen verder te gaan.

Vraag 11d: Heeft u daar vragen over?

Slechts twee respondenten hebben daar nog vragen over.

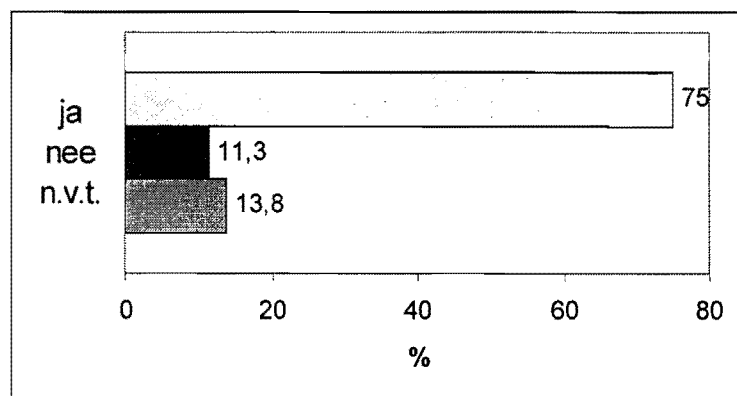
Vraag 11e: Bent u voldoende op de hoogte van de consequenties van trouwen of samenwonen?

Alle twee zijn ze erg goed op de hoogte van de consequenties van trouwen of samenwonen.

Vraag 11f: Zou u (beter) van de consequenties van trouwen en samenwonen op de hoogte gebracht willen worden?

Deze vraag is door geen van de respondenten te worden beantwoord, omdat die alleen beantwoord moest worden door respondenten die op de vorige vraag hadden geantwoord dat ze van bijna alles of te weinig op de hoogte waren van de consequenties.

Frequentietabel vraag 11g: Bent u tevreden met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen uw relatie?

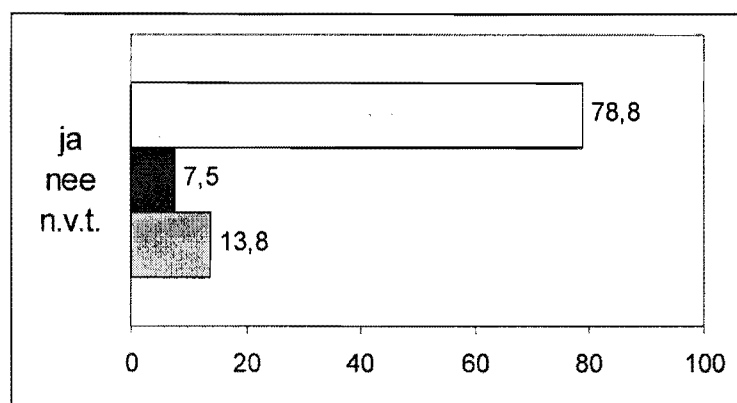

Het grootste deel van de respondenten is tevreden met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen hun relatie.

Vraag 11h: Zou u willen leren om een balans te vinden in het nemen van verantwoordelijkheden?

Van de negen respondenten die niet tevreden zijn met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen hun relatie, willen zeven mensen leren om daar een balans in te vinden.

Frequentietabel vraag 11i: Blijft er voor uw gevoel binnen uw relatie nog voldoende ruimte over om als vrouw zelfstandig activiteiten te ondernemen?

Voor ruimschoots het grootste deel van de van de respondenten vindt dat er voldoende ruimte binnen de relatie is om zelfstandig activiteiten te ondernemen.

Vraag 11j: Zou u willen leren om een balans te vinden tussen dingen die u samen met uw partner doet en dingen die uw los van hem / haar onderneemt?

Vier van de zes respondenten, die ontevreden zijn met de ruimte binnen hun relatie om zelfstandig activiteiten te ondernemen, willen leren een balans te vinden in de activiteiten die ze zelfstandig ondernemen en de dingen die ze samen ondernemen met hun partner.

12. levensovertuiging / geloof

Vraag 12a: Hanteert u een bepaalde levensovertuiging?

In totaal hanteert 60% van de respondenten een levensovertuiging of geloof.

Vraag 12b: Ervaart u verschil in in levensovertuiging / geloven tussen mannen en vrouwen?

Van de respondenten uit deze groep ervaart 28,8% verschil in levensovertuiging / geloof tussen mannen en vrouwen.

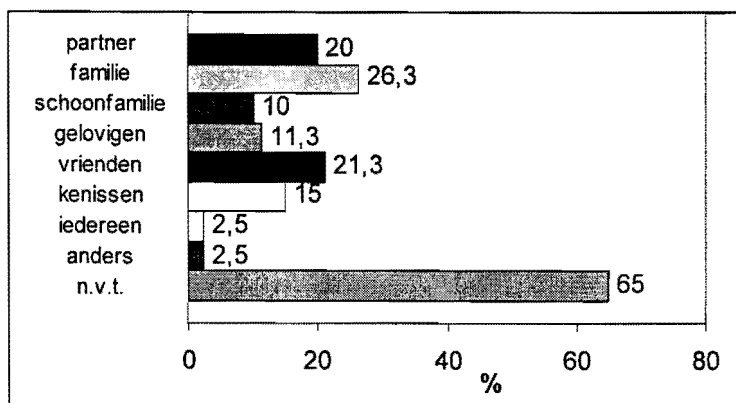
Vraag 12c: Denkt u dat mannen andere principes in het leven hanteren dan vrouwen?

In totaal blijkt dat 63,8% van de respondenten denkt dat mannen andere principes in het leven hanteren dan vrouwen.

Vraag 12d: Praat u wel eens met iemand over de levensovertuiging / het geloof?

Van deze groep respondenten antwoordt 35% ze wel eens met iemand over de levensovertuiging / het geloof praten.

Frequentietabel vraag 12e: Met wie praat u wel eens over de levensovertuiging / het geloof?

De meeste respondenten die wel eens over de levensovertuiging / het geloof praten, praat er met familie, partner en / of vrienden over. De antwoorden in de categorie 'anders' waren zeer divers.

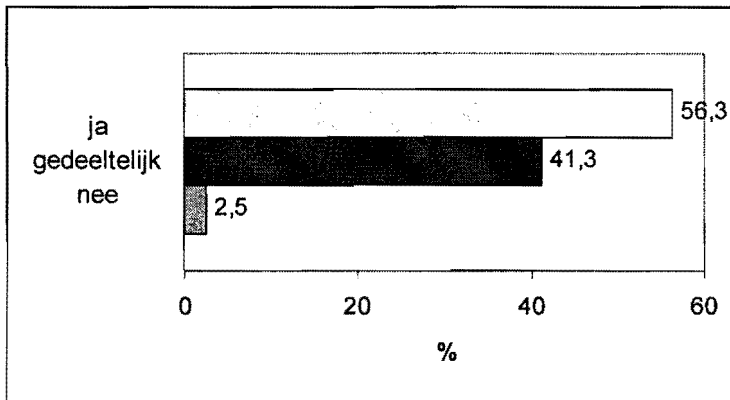
Aangezien respondenten meerdere antwoorden mochten invullen, komt het cumulatief totaal niet overeen met 100. De antwoorden in de categorie anders waren zeer divers.

Vraag 12f: Zou u daar ook met niet-gelovigen, of mensen die iets anders geloven, over willen praten?

Van alle respondenten wil 58,8% daar ook wel eens met niet-gelovigen of mensen die iets anders geloven over willen praten.

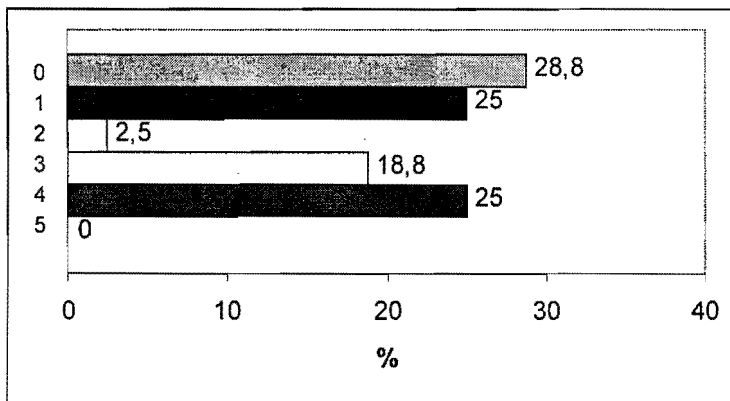
13. de maatschappij

Frequentietabel vraag 13a: Bent u graag op de hoogte van wat er in de maatschappij gebeurt?

De meeste respondenten willen op de hoogte zijn van wat er in de maatschappij gebeurt. Slechts een heel klein deel wil helemaal niet op de hoogte zijn van de gebeurtenissen in de maatschappij.

Frequentietabel vraag 13b: Hoe ervaart u de 24-uurs economie?

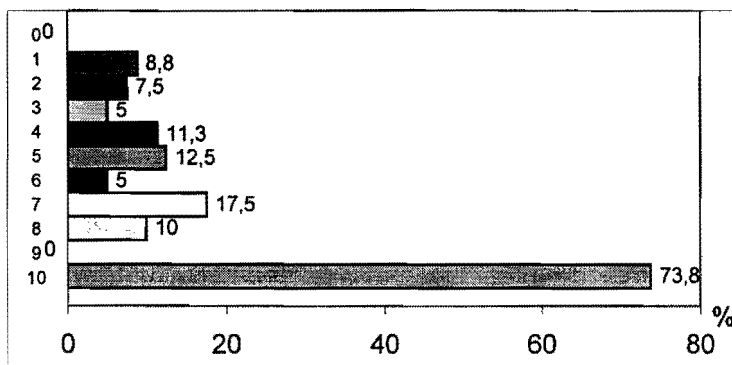
Het antwoord dat het meeste werd gegeven, was dat er naar de mening van de respondenten niet aan te ontkomen valt. Evenveel respondenten vinden het vervelend als goed, ondanks dat er nog wel wat geregeld moet worden.

- 0 = niet aan te ontkomen
- 1 = vervelend
- 2 = ik werk er pertinent niet aan mee
- 3 = goed, geen problemen mee
- 4 = goed, maar er moet nog wel het een en ander geregeld worden
- 5 = anders

Vraag 13c: Heeft u er behoefte aan om over bepaalde onderwerpen te discussiëren?

In totaal heeft 26,3% van de respondenten behoefte om over bepaalde onderwerpen te discussiëren.

Frequentietabel vraag 13d: Over welke onderwerpen zou u willen discussiëren?

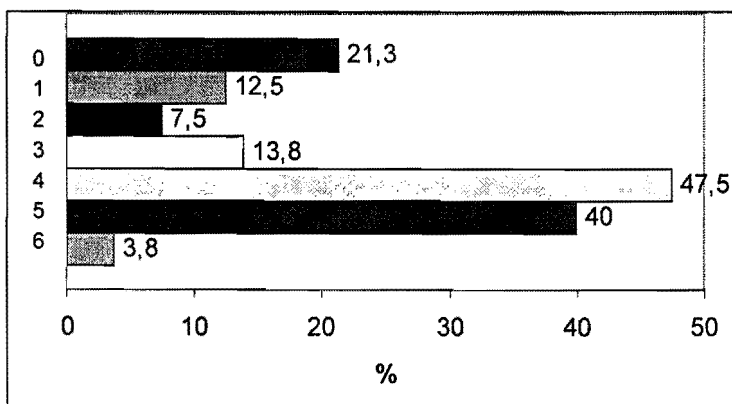

- 0 = oorlog
- 1 = de multiculturele samenleving
- 2 = de eenwording van Europa
- 3 = emancipatie
- 4 = armoede en rijkdom
- 5 = het milieu
- 6 = racisme
- 7 = stress
- 8 = de veranderde positie van de vrouw in de maatschappij
- 9 = anders
- 10 = n.v.t.

De antwoorden zijn erg variërend. Van de respondenten die behoefte hebben om te discussiëren, willen de meeste discussiëren over het onderwerp 'stress'. Ook de onderwerpen 'milieu', 'armoede en rijkdom', en 'de veranderde positie van de vrouw in de maatschappij' werden regelmatig genoemd.

Aangezien de respondent meerdere antwoorden mag geven, is het cumulatief totaal niet 100.

Frequentietabel vraag 13e: Wilt u over bepaalde onderwerpen meer weten?

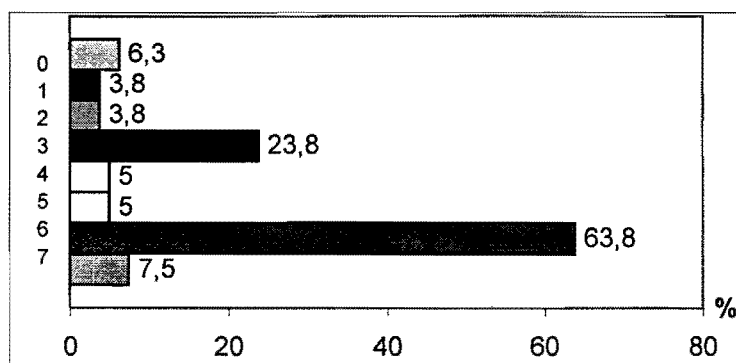
- 0 = andere culturen
- 1 = de eenwording van Europa
- 2 = emancipatie in de rest van de wereld
- 3 = het Nederlandse rechtstelsel
- 4 = gezondheid
- 5 = geen
- 6 = anders

De meeste respondenten willen iets meer weten over het onderwerp 'gezondheid' of hebben de behoefte niet om ergens meer over te weten. Uit de categorie 'anders' kwamen hele diverse antwoorden tevoorschijn.

Het cumulatief totaal resulteert niet in 100 omdat de respondenten meerdere antwoorden mochten geven.

Frequentietabel vraag 13f: Met betrekking tot welke onderwerpen wilt u uw ervaringen delen met 'lotgenoten'?

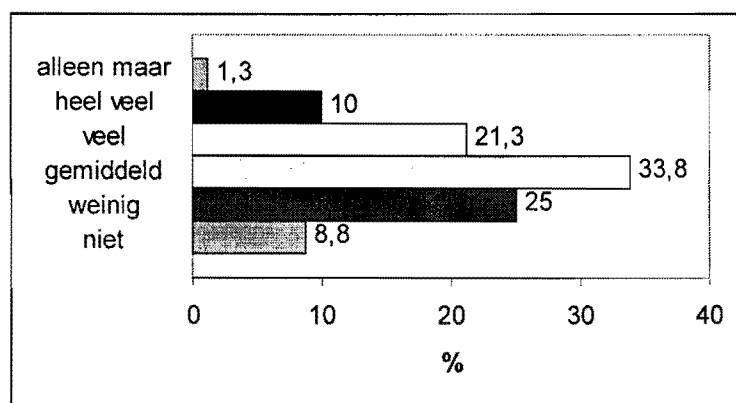
- 0 = discriminatie
- 1 = racisme
- 2 = omgaan met armoede
- 3 = stress
- 4 = pesten
- 5 = verslaving
- 6 = geen
- 7 = anders

Meer dan de helft van de respondenten wil geen ervaringen delen met 'lotgenoten'. Als men dat wil, dan is het meestal m.b.t. het onderwerp 'stress'. In de categorie 'anders' kwamen regelmatig de volgende antwoorden terug: ziekte van anderen, opvoeding van kinderen en pubers.

Ook hier mochten de respondenten meerdere antwoorden aankruisen, dus het cumulatief totaal is geen 100.

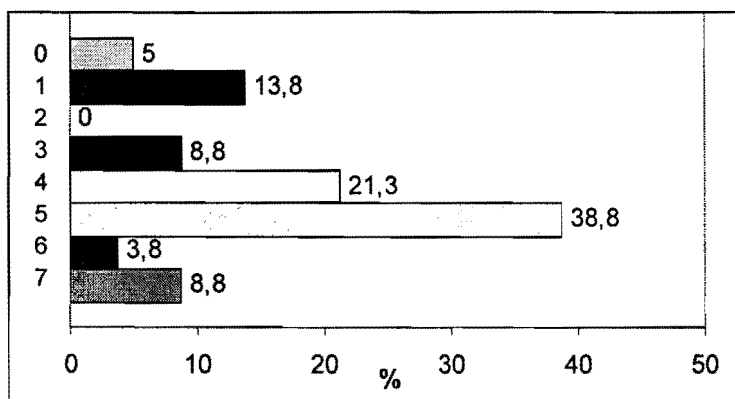
14. stress

Frequentietabel vraag 14a: Ervaart u veel stress in uw omgeving?

De meeste respondenten ervaren gemiddeld tot weinig stress in hun omgeving.

Frequentietabel vraag 14b: Hoe gaat u daarmee om?

- 0 = ik schenk er geen aandacht aan
 1 = ik probeer stress (ook dat van anderen) zoveel mogelijk te vermijden
 2 = ik schuif werk af op anderen
 3 = ik ga regelmatig op vakantie
 4 = ik laat het op me afkomen
 5 = nee durven zeggen / grenzen stellen
 6 = anders
 7 = n.v.t.

Door nee te zeggen en daarmee grenzen durven stellen, zorgen de meeste respondenten ervoor dat ze zo min mogelijk ongemak hebben van stress in de omgeving. De antwoorden in de categorie 'anders' waren dusdanig divers dat er niet een antwoord is dat meer gegeven werd dan andere antwoorden.

Vraag 14c: Heeft u behoefte om daar samen met andere vrouwen mee te leren omgaan?

Slechts 10% van de respondenten heeft daar behoefte aan.

15. het huis uit gaan

Vraag 15a: Woont u nog thuis bij uw ouders?

In totaal blijkt 3,8% van de respondenten nog thuis te wonen. Dit komt overeen met 3 respondenten van de 80.

Vraag 15b: Voelt u de drang om bij uw ouders weg te gaan?

Geen van allen voelt de drang om bij de ouders weg te gaan.

Vraag 15c: Wordt u vrij gelaten in uw keuzen?

Van die 3 respondenten worden er 2 volledig in hun keuzes vrij gelaten. Slecht 1 van de 3 respondenten wordt vrijwel niet vrij gelaten in haar keuzes.

Vraag 15d: Wat zijn voor u redenen om (eventueel) het huis uit te gaan?

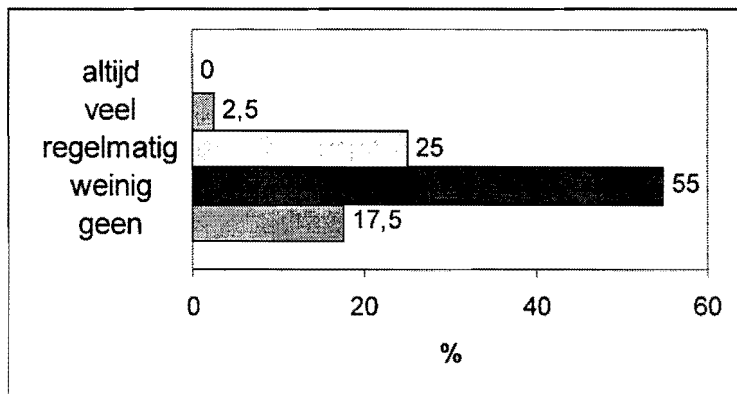
Zoals uit de antwoorden van de voorgaande vragen bij dit thema wel te verwachten valt, is er voor geen enkele respondent een reden om het huis uit te gaan.

Vraag 15e: Welke informatie wilt u hebben om zelfstandig te kunnen gaan wonen?

Slechts één respondent heeft nog informatie nodig om zelfstandig te kunnen gaan wonen. Zij wil graag weten hoe ze aan woonruimte komt, aldus haar antwoord op. De andere twee respondenten hebben geen vragen.

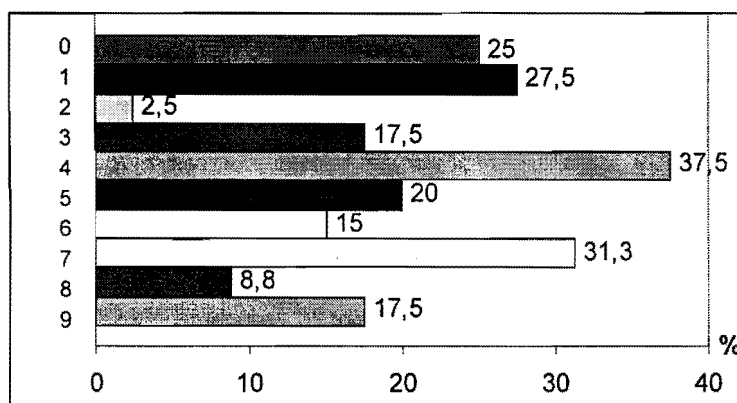
16. zelfvertrouwen

Frequentietabel vraag 16a: Zijn er veel situaties waarbij u zich onzeker voelt?

De meeste respondenten kennen weinig situaties waarin ze zich onzeker voelen.

Frequentietabel vraag 16b: In welke situaties voelt u zich onzeker?

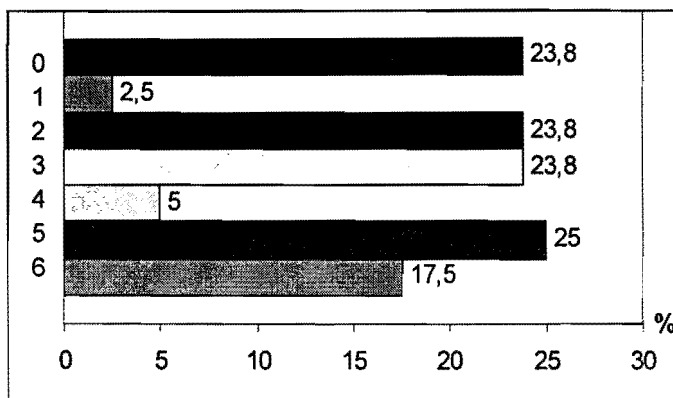

Ondanks dat de situaties waarin men zich onzeker voelt, weinig in aantal zijn, zijn er veel soorten situaties waarin men zich onzeker voelt. De antwoorden uit de categorie 'anders' waren zeer divers.

0 = bij een presentatie	5 = als ik me onder vreemde mensen bevind
1 = als ik in het middelpunt van de belangstelling sta	6 = bij een sollicitatie
2 = als ik rechtstreeks aangesproken word	7 = als ik geen antwoord weet op vragen
3 = indien men een grapje over mij maakt	8 = anders
4 = als ik ergens voor het eerst naar toe ga	9 = n.v.t.

Bij deze vraag mochten de respondenten meerdere antwoorden aankruisen, waardoor het cumulatief totaal geen 100 is.

Frequentietabel vraag 16c: Hoe gaat u daarmee om?

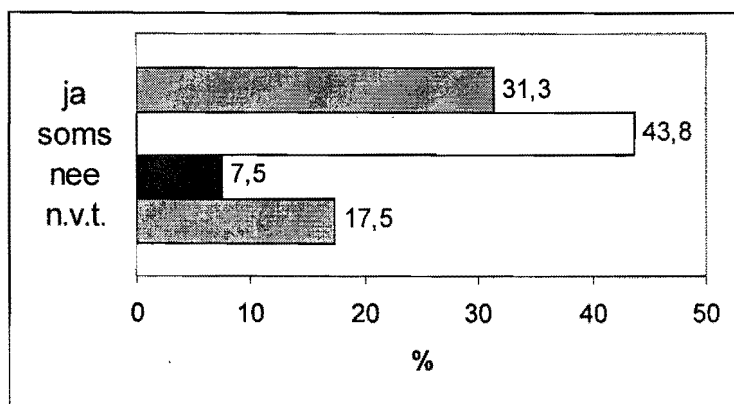

In totaal heeft een kwart van de respondenten de categorie 'anders' aangekruist. Deze werd vaak ingevuld met het antwoord dat er geen uiterlijke kenmerken waren en dat me zo vlug mogelijk antwoord op de desbetreffende vraag probeert te krijgen, waardoor het antwoord op de vraag nog even wordt uitgesteld.

- 0 = u krijgt een rood hoofd
- 1 = u loopt weg
- 2 = u maakt een grapje
- 3 = u vermijdt de situatie de volgende keer, indien mogelijk
- 4 = u barst in tranen uit
- 5 = anders
- 6 = n.v.t.

Ook bij deze vraag mochten de respondenten meerdere antwoorden aankruisen, waardoor het cumulatief totaal niet in 100 resulteert.

Frequentietabel vraag 16d: Vindt u uzelf zelfverzekerd genoeg?

De meeste respondenten voelen zich niet altijd zelfverzekerd genoeg, naar hun eigen idee.

Vraag 16e: Wilt u daar iets aan doen?

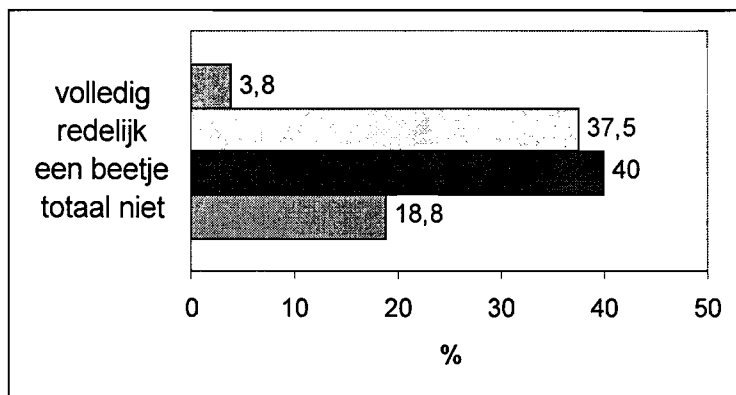
Van alle respondenten wil 22,5% er iets aan doen ten einde dat ze zich meer zelfverzekerd voelen.

Vraag 16f: Heeft u er behoefte aan om daar met andere vrouwen mee te leren omgaan?

In totaal heeft 15% van de respondenten die behoefte.

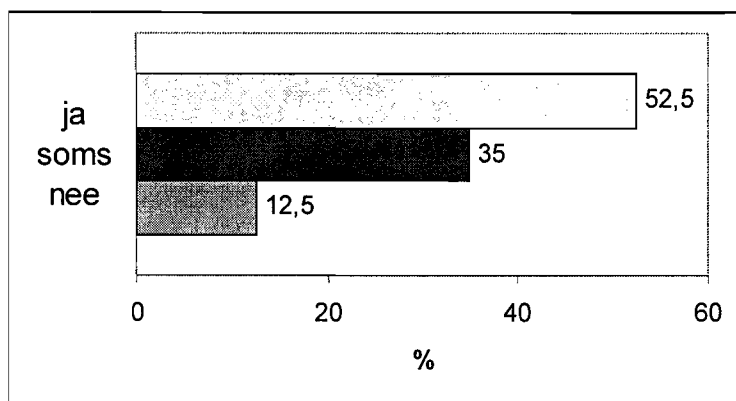
17. politiek

Frequentietabel vraag 17a: Bent u op de hoogte van de binnenlandse politiek?

De meeste respondenten zijn minimaal een beetje op de hoogte van de binnenlandse politiek.

Frequentietabel vraag 17b: Ziet u het nut van stemmen in?

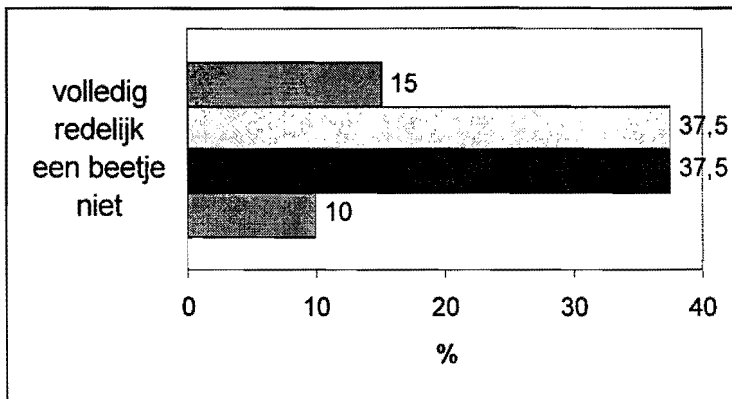

Het grootste deel van de respondenten ziet het nut van stemmen in.

Vraag 17c: Zou u graag voorgelicht willen worden over de principes die de verschillende partijen hanteren?

Van alle respondenten wil 27,5% voorgelicht worden over de principes die de verschillende partijen hanteren.

Frequentietabel vraag 17d: Bent u op de hoogte van het politieke systeem in Nederland?

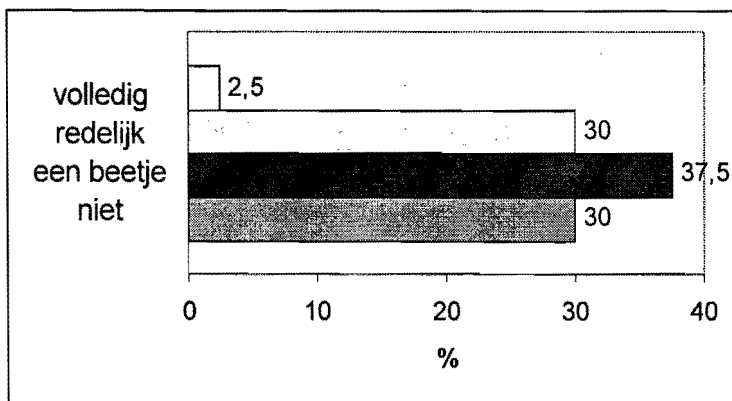

Het grootste deel van de respondenten is minimaal een beetje op de hoogte van het politieke systeem in Nederland.

Vraag 17e: Wilt u daar meer over weten?

Daar wil 12,5% van de respondenten meer over weten.

Frequentietabel vraag 17f: Bent u op de hoogte van de internationale politiek?

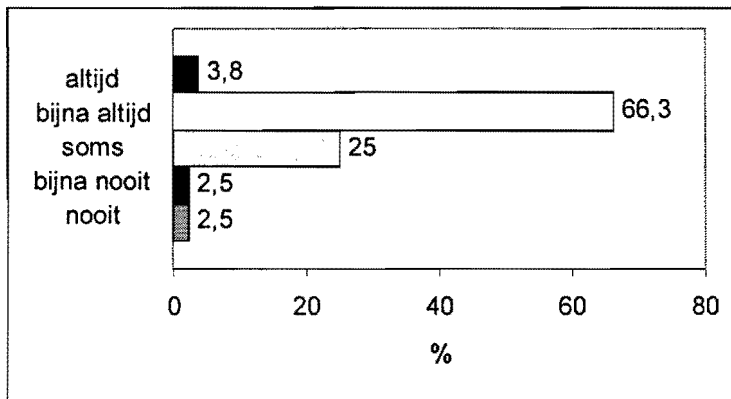
Er zijn meer respondenten die niks weten over de internationale politiek dan bij de binnenlandse politiek. Desondanks is ook hier het grootste deel van de respondenten minimaal een beetje op de hoogte van de internationale politiek.

Vraag 17g: Bent u daar wel in geïnteresseerd?

Van alle respondenten is 27,5% wel geïnteresseerd in de internationale politiek.

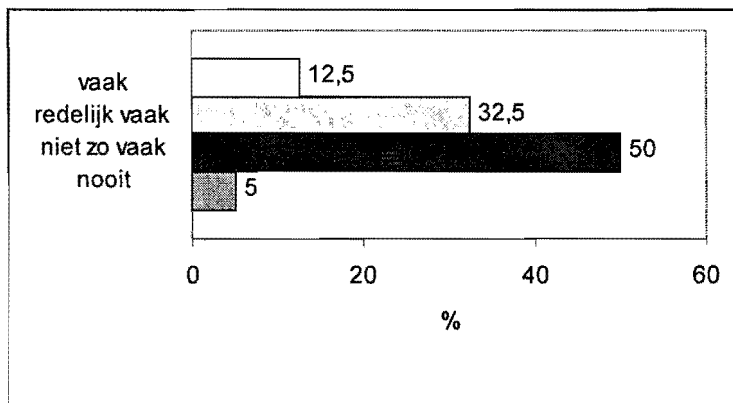
18. zelfverdediging

Frequentietabel vraag 18a: Voelt u zich veilig als u alleen op straat loopt?

De meeste respondenten voelen zich in ieder geval bijna altijd veilig als men alleen over straat loopt.

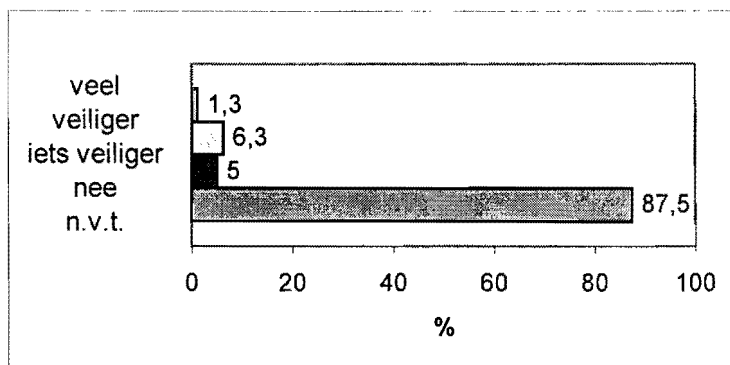
Frequentietabel vraag 18b: Bent u vaak alleen op straat?

De helft van de respondenten is dan ook niet zo vaak alleen op straat.

Vraag 18c: Heeft u ooit een cursus zelfverdediging gedaan?
In totaal heeft 12,5% ooit een cursus zelfverdediging gedaan.

Frequentietabel vraag 18d: Voelt u zich daardoor veiliger alleen op straat?

De meeste respondenten die een cursus zelfverdediging gevolgd hebben voelen zich in ieder geval iets veiliger.

Vraag 18e: Heeft u behoefte aan (nog) een cursus zelfverdediging?

Van alle respondenten heeft 18,8% behoefte aan (nog) een cursus zelfverdediging, aldus de antwoorden op.

Vraag 18f: Welke groepssamenstelling zou dan uw voorkeur hebben?

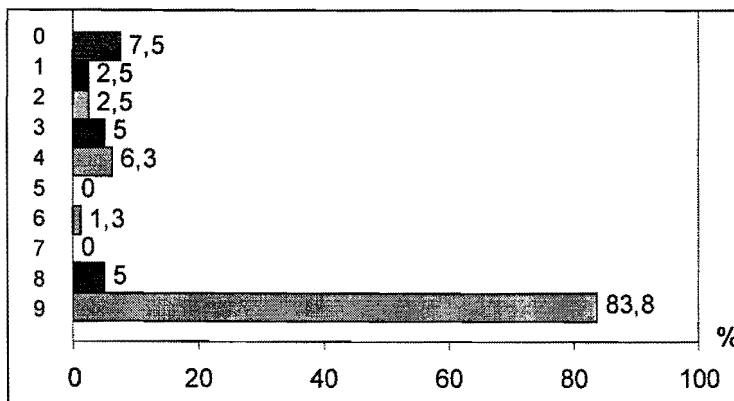
Slechts 2,5% geeft de voorkeur aan een cursus zelfverdediging met alleen vrouwen .

Afsluitende vragen

Vraag 19: Denkt u erover om binnenkort (nog) een cursus te doen bij de Stichting Vrouwenwerk Best?

Uit de antwoorden blijkt dat 16,3% van plan is om binnenkort een cursus bij de stichting Vrouwenwerk Best te volgen.

Frequentietabel vraag 20: Welke cursus(sen) heeft (hebben) u interesse?

De antwoorden, van de respondenten die erover denken om binnenkort een cursus te volgen, waren dusdanig over de antwoordcategoriën verdeeld, dat er niet één antwoord is dat significant vaker is genoemd dan een ander antwoord.

- 0 = ontspanning en ontmoeting (yoga, samen uit, Afrikaanse dans)
- 1 = intuïtieve ontwikkeling (intuïtief schilderen, astrologie)
- 2 = levensverhalen schrijven
- 3 = in evenwicht met jezelf
- 4 = in evenwicht met je omgeving
- 5 = seksueel misbruik
- 6 = VIDO (= vrouwen in de overgang)
- 7 = rouwverwerkingsgroep
- 8 = ik heb daar nog geen keuze uit gemaakt
- 9 = n.v.t.

Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen in paragraaf 4.2 de conclusies van het onderzoek vermeld worden. Ter afsluiting van dit onderzoek worden in paragraaf 4.3 aanbevelingen gedaan.

4.2 Conclusies

In deze paragraaf wordt ingegaan op de conclusies die men kan trekken naar aanleiding van de antwoorden op de verschillende vragen. Hierbij wordt de volgorde en de nummering van de thema's van de enquête aangehouden. Het gaat hier om conclusies m.b.t. de verschillen of overeenkomsten tussen de antwoorden op de vragen door de twee verschillende groepen.

Inleidende vragen

De meeste respondenten, zowel de bestaande als de potentiële cursisten, hebben ooit van de stichting Vrouwenwerk Best gehoord, doordat ze een advertentie hebben zien staan over de stichting of doordat ze een artikel in de plaatselijke krant hebben gelezen over de stichting Vrouwenwerk Best. Uiteraard gaat het hier ook om conclusies m.b.t. de gehele doelgroep.

6. werken tussen mannen / in een mannenwereld

De meeste respondenten hebben weinig tot geen problemen m.b.t. werken tussen mannen, als deze situatie al relevant is. Mannen houden over het algemeen voldoende rekening met vrouwen. Vrouwen worden dan meestal ook niet anders behandeld dan mannen.

7. de vrouw en techniek

Het merendeel van de vrouwen uit Best heeft weinig te maken met techniek.

Als men er wel mee te maken heeft, dan heeft men de meeste problemen met een computer. Met betrekking tot de computer is door een deel van de respondenten een cursus gevolgd. Een groot deel van de respondenten heeft behoefte aan een cursus m.b.t. de computer en dan gaat de voorkeur uit naar een cursus m.b.t. de computer in zijn algemeenheid en / of internet en e-mail.

8. overwinnen van de eenzaamheid

Respondenten uit de subdoelgroep bestaande cursisten voelen zich vaker eenzaam, dan respondenten uit de subdoelgroep potentiële cursisten. Toch is er procentueel gezien een groter aantal mensen dat lid is van een vereniging uit de subdoelgroep bestaande cursisten, dan uit de subdoelgroep potentiële cursisten.

Men is vaak geen lid van een vereniging omdat men eenvoudig weg geen tijd heeft om lid te zijn van een vereniging.

In totaal heeft ongeveer 31% behoefte aan georganiseerd contact. Deze behoefte is echter groter binnen de subdoelgroep bestaande cursisten dan binnen de subdoelgroep potentiële cursisten.

9. omgaan met financiën

Het merendeel van de respondenten regelt zelf hun financiën. Het is echter opvallend dat meer respondenten uit de subdoelgroep bestaande cursisten dan uit de subdoelgroep potentiële cursisten willen wel leren om zelf hun financiën te regelen. Belasting is het onderwerp waar de meeste respondenten vragen over hebben. De behoefte aan een cursus m.b.t. financiën is niet zo groot (12,5%).

10. herintredende vrouwen

Slechts een klein deel van de totale doelgroep (ongeveer 8%) zijn vrouwen die nu nog niet werken, maar binnenkort wel weer willen gaan werken. De meeste moeilijkheden die herintredende vrouwen ervaren komen voort uit het feit dat ze voor minder uur aan de slag willen dan gevraagd.

11. trouwen of samenwonen

Het merendeel van de respondenten heeft een vaste relatie. De respondenten zijn naar hun eigen mening goed genoeg op de hoogte van de consequenties van trouwen en / of samenwonen.

Iets meer dan één op de zeven respondenten is niet tevreden met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen de relatie. Deze respondenten willen leren om een balans te vinden in het nemen van verantwoordelijkheden.

Met betrekking tot de ruimte die de vrouw binnen de relatie heeft om zelfstandig activiteiten te ontplooiën, zijn minder respondenten ontevreden. En ook hier blijkt dat bijna iedereen die hierover ontevreden is, wil leren om een balans te vinden in de dingen die men samen met de partner onderneemt en activiteiten die men zelfstandig onderneemt.

12. levensovertuiging / geloof

Bijna iedereen hanteert wel een bepaalde levensovertuiging bijvoorbeeld in de vorm van een geloof. Er wordt geen verschil ervaren in levensovertuiging tussen mannen en vrouwen. Er worden echter wel verschillen in de principes, die mannen of vrouwen in het leven hanteren, ervaren.

Van de subdoelgroep bestaande cursisten praat het merendeel wel eens met iemand over het geloof. Bij de subdoelgroep potentiële cursisten praat het merendeel echter met niemand over de levensovertuiging / het geloof. Het meeste praat men met de partner, familie en vrienden over de levensovertuiging / het geloof.

Toch hebben beide subdoelgroepen wel de behoefte om over de levensovertuiging / het geloof te praten met niet-gelovigen of mensen die iets anders geloven.

13. de maatschappij

Men is in principe graag op de hoogte van wat er in de maatschappij gebeurt. Met betrekking tot het onderwerp 'de 24-uurs economie' zijn de meningen erg verdeeld in beide subdoelgroepen.

De mate van behoefte tot discussiëren verschilt tussen beide doelgroepen. Het merendeel van de respondenten uit de subdoelgroep bestaande cursisten heeft de behoefte om over bepaalde onderwerpen te discussiëren. De subdoelgroep potentiële cursisten heeft echter grotendeels die behoefte niet.

Als men wil discussiëren dan heeft men de meeste behoefte om over stress te discussiëren of over armoede en rijkdom.

De behoefte om over bepaalde onderwerpen meer te weten was nog groter dan de behoefte tot discussiëren. Een groot deel van de respondenten wil meer weten over het thema gezondheid.

De behoefte om ervaringen te delen met 'lotgenoten' over bepaalde onderwerpen, bleek het minste te zijn t.o.v. de behoefte tot discussiëren of om iets meer te weten te komen over bepaalde onderwerpen. Het grootste deel van de respondenten die behoefte heeft om ervaringen met lotgenoten te delen, wil dat over het onderwerp stress. Ook de categorie 'anders' werd bij deze vraag regelmatig aangekruist. Daarin werden vaak de onderwerpen ziekte, opvoeding van kinderen en pubers genoemd. Schijnbaar twijfelen mensen over wat een 'goede' opvoeding is of gevonden wordt.

14. stress

De meeste respondenten ervaren voor hun gevoel niet meer stress dan anderen. Toch bestaat er wel behoefte om, met andere vrouwen, met stress te leren omgaan. De animo is bij de subdoelgroep bestaande cursisten echter groter dan bij de subdoelgroep potentiële cursisten.

Op dit moment tracht men de stress te beheersen door het stellen van grenzen.

15. het huis uit gaan

Geen van degenen die nog thuis wonen voelt de drang om bij hun ouders weg te gaan. Er leven dan ook weinig tot geen vragen onder de respondenten omtrent bovenstaand thema.

16. zelfvertrouwen

Bijna iedereen voelt zich wel eens onzeker en zou op dat moment willen dat men meer zelfverzekerd is. De situaties waarin men zich onzeker voelt, verschillen per persoon. De behoefte om samen met andere vrouwen met die onzekerheid om te leren gaan, bestaat bij ongeveer 18% van de totale doelgroep.

17. politiek

Het merendeel van de respondenten is minimaal een beetje op de hoogte van de binnenlandse politiek, het politieke systeem in Nederland en de internationale politiek.

Toch wil 30% van alle respondenten voorgelicht worden over de principes die de verschillende partijen hanteren. De behoefte aan voorlichting over het politieke systeem in Nederland is minder dan de behoefte aan voorlichting over de principes die de verschillende politieke partijen hanteren, maar toch nog ongeveer 13%.

De buitenlandse politiek heeft de interesse van 32,5% van de respondenten.

18. zelfverdediging

Meer dan de helft van alle respondenten voelt zich (bijna) altijd veilig als ze alleen over straat lopen. Men probeert te vermijden om alleen op straat te zijn.

Een aantal respondenten heeft een cursus zelfverdediging gedaan. De meesten voelen zich daardoor iets veiliger als men alleen op straat loopt.

Hoewel ongeveer 24% van de respondenten behoefte heeft aan een cursus zelfverdediging, heeft slechts een kleine 6% van de totale doelgroep behoefte aan een cursus zelfverdediging met alleen vrouwen.

Afsluitende vragen

Duidelijk meer respondenten uit de subdoelgroep bestaande cursisten willen nog een cursus volgen bij de stichting Vrouwenwerk Best dan de potentiële cursisten uit de andere subdoelgroep.

4.3 Aanbevelingen

Voordat er aanbevelingen worden gedaan, moet worden opgemerkt, dat de gemiddelde respondent uit de subdoelgroep potentiële cursisten veelal overeen komt met de gemiddelde respondent uit de doelgroep bestaande cursisten. Er zijn relatief weinig mensen bereikt uit de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar en uit de leeftijdscategorie >65 jaar. Mensen uit de leeftijdscategorie >65 jaar stuurden de enquête wel eens terug, waar ze dan bij schreven dat ze hem niet hadden ingevuld, omdat ze dachten dat hun antwoorden niet relevant zouden zijn voor het onderzoek. De reden waarom respondenten uit de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar slecht bereikt zijn, is niet duidelijk.

Bij het geven van de aanbevelingen wordt ook hier de volgorde van de enquête aangehouden. Daarbij wordt de nummering van de thema's uit de enquête aangehouden. De aanbevelingen m.b.t. de inleidende vragen en de afsluitende vragen worden samengevoegd onder de algemene aanbevelingen. De algemene aanbevelingen zullen eerst genoemd worden en daarna de aanbevelingen per thema.

Algemene aanbevelingen:

- Probeer m.b.v. meer gerichte promotie kenbaar te maken, dat de stichting Vrouwenwerk Best er ook is voor mensen uit de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar en voor oudere mensen (>65 jaar).
- Misschien dat men door enquêtes speciaal opgesteld voor mensen uit de bovengenoemde leeftijdscategoriën beter de behoeften van deze mensen kan bepalen. Er dient dan wel op plaatsen geënquêteerd te worden, waar deze mensen te vinden zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan scholen, bejaardentehuizen, verzorgingstehuizen, uitgaansgelegenheden etc.
- Een andere aanbeveling is om de behoefte naar de zelfhulpgroep rouwverwerking te evalueren, aangezien geen van de respondenten erover denkt om hieraan deel te nemen.

6. werken tussen mannen / in een mannenwereld

- Aangezien slechts een klein gedeelte van de vrouwen moeite heeft met het feit dat ze anders behandeld worden dan mannen (als ze al anders behandeld worden dan mannen), heeft het weinig zin om een cursus te starten, die vrouwen hiermee leert omgaan.

7. de vrouw en techniek

- Een cursus m.b.t. eventuele technieken in het huishouden heeft niet zoveel zin aangezien er al veel mensen zijn die niet eens zelf met techniek in het huishouden te maken hebben en er tegenwoordig goede handleidingen bij de verschillende apparaten zitten. Misschien dat het voor ouderen makkelijk zou zijn om eens uitgelegd te krijgen hoe een bepaald apparaat werkt, maar dat is alleen te achterhalen, als men dat specifiek aan deze groep vraagt.
- Veel mensen hebben een auto, maar weten niet hoe ze die moeten onderhouden. Vermoedelijk doen partners, mannelijke familieleden of vrienden of de garage dit vaak. Een cursus pech onder weg voor vrouwen zou wel aan te bevelen zijn. Vrouwen durven dan misschien eerder hun vragen te stellen, dan in geval er mannen bij zijn.
- Veel vrouwen hebben behoefte aan (nog) een computercursus. Toch is het de vraag of deze vrouwen behoefte hebben aan een computercursus met enkel en alleen vrouwen. Waarschijnlijk niet, aangezien het ruimschoots het grootste deel van de respondenten dat ooit een cursus heeft gevolgd m.b.t. de computer deze cursus voldoende vond. Indien men vond dat deze cursus niet voldoende was, dan kwam dat uiterst zelden omdat men de cursus niet vrouwvriendelijk genoeg vond.

8. overwinnen van de eenzaamheid

- Aangezien ongeveer 31% van de respondenten behoefte heeft aan georganiseerd contact, is het natuurlijk de vraag of dat voldoende is, om 'overwinnen van de eenzaamheid' tot een thema van een activiteit binnen de stichting Vrouwenwerk Best te maken. Waarschijnlijk is het toch wel als thema aan te bevelen, aangezien 31% in dit geval overeen komt met ongeveer 37 personen en dit is nog maar een gedeelte van de vrouwelijke bevolking van Best.
- Indien men van 'overwinnen van de eenzaamheid' een thema van een activiteit maakt, wordt er in ieder geval aanbevolen om deze activiteit in de avonden te laten plaatsvinden. Indien men de activiteit 's avonds laat plaatsvinden kunnen namelijk ook mensen die werken deelnemen.

9. omgaan met financiën

- Het grootste deel van de respondenten regelt zelf hun financiën en slechts een klein deel heeft behoefte aan een cursus hierover. In principe is een activiteit m.b.t. dit thema af te raden, omdat er waarschijnlijk weinig animo voor is en indien die er wel is, dan is het nog maar de vraag of er specifiek behoefte is aan een cursus voor enkel en alleen vrouwen. Waarschijnlijk niet namelijk, omdat een deel wel wil leren om hun financiën te regelen, maar geen behoefte heeft aan een cursus hierover.

10. herintredende vrouwen

- Een activiteit met als thema herintredende vrouwen is niet aan te bevelen, aangezien maar een klein percentage daadwerkelijk herintredende vrouw is. Bovendien variëren de moeilijkheden, die men als herintredende vrouw ervaart, nogal, waardoor het moeilijk is om daarom heen een activiteit te organiseren.

11. trouwen of samenwonen

- Er is niet veel animo om voorgelicht te worden over de consequenties van trouwen en / of samenwonen. Het wordt dus afgeraden om een activiteit te organiseren met dit thema.
- Er is wel redelijk wat animo om te leren een balans te vinden in het nemen van verantwoordelijkheden binnen een relatie. Daarnaast is er ook wel een redelijke behoefte bij vrouwen uit Best om te leren een balans te vinden in activiteiten die men met de partner onderneemt en activiteiten die men zelfstandig onderneemt. Toch zijn er waarschijnlijk te weinig mensen om daar een aparte activiteit voor te organiseren. Er wordt aangeraden om deze twee thema's samen met andere thema's (dit kunnen ook thema's van bestaande activiteiten zijn) samen te voegen in één activiteit.

12. levensovertuiging / geloof

- Er wordt zeker aanbevolen om een praatgroep te organiseren rondom levensovertuiging / geloof. Van de vrouwen binnen Best heeft meer dan de helft de behoefte om met andere mensen te praten over de levensovertuiging / geloof. Aangezien het grootste deel van de respondenten overtuigd is dat mannen andere principes in het leven hanteren dan vrouwen, maar er geen verschil is in de levensovertuiging / het geloof tussen mannen en vrouwen, is het misschien wel interessant om dit gegeven mee te nemen in een praatgroep.

13. de maatschappij

- Een activiteit rondom het thema 'stress' is zeker aan te raden. Dit kan ingevuld worden door een algemene praatgroep te organiseren, of een praatgroep waarin het thema 'stress' wordt besproken om ervaringen te delen met 'lotgenoten'.
- Het is ook aan te bevelen om een cursus rondom het thema 'gezondheid' te organiseren. Dit kan de eigen gezondheid zijn, maar ook de gezondheid van kinderen. Hierbij kan men dan denken aan zowel de geestelijke als de lichamelijke gezondheid.
- Gezien de antwoorden die werden gegeven in de categorie 'anders' bij zowel vraag 13e als vraag 13f is het aan te bevelen om een activiteit m.b.t. het thema 'opvoeding van kinderen' in overweging te nemen. Aangezien deze antwoordcategorie bij beide vragen niet was opgenomen, was dit een antwoord dat relatief gezien vaak genoemd werd. Waarschijnlijk is daar wel behoefte aan.
- Aangezien meer dan de helft van de respondenten behoefte heeft om over bepaalde onderwerpen te discussiëren, is het aan te bevelen verder onderzoek te doen naar de haalbaarheid van een praatgroep over het thema 'de 24-uurs economie' aangezien de meningen hierover erg verdeeld waren. Maar aangezien dit antwoord geen enkele keer genoemd werd bij de categorie 'anders' bij de vragen 13d, 13e en 13f, is dit een activiteit dat niet iets is waar de respondenten dringend behoefte aan hebben.

14. stress

- Gezien de respons op vraag 14c, is het erg twijfelachtig of er wel voldoende animo is om een cursus te organiseren voor vrouwen uit Best om te leren omgaan met stress. Aangezien het percentage bestaande cursisten dat geënquêteerd is groter is dan het percentage potentiële cursisten van het totaal, wordt voorlopig afgeraden om zo'n cursus te organiseren. Misschien dat uit een praatgroep blijkt dat er toch voldoende animo is om te leren omgaan met stress, maar op dit moment wordt aanbevolen om het te houden bij een praatgroep over stress.

15. het huis uit gaan

- Voorlopig wordt afgeraden om een activiteit rondom het thema 'het huis uit gaan' te organiseren, omdat de meeste respondenten niet meer thuis bij hun ouders wonen. Dit komt waarschijnlijk mede doordat er maar weinig respondenten zijn die tot de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar behoren. Mede daarom wordt er in het algemeen de aanbeveling gedaan om meer respondenten uit deze leeftijdscategorie te bereiken.

16. zelfvertrouwen

- Het is een beetje twijfelachtig of het aan te bevelen is om een activiteit te organiseren rondom het thema 'zelfvertrouwen'. Van alle respondenten zijn er ongeveer 21 mensen die behoefte hebben om samen met andere vrouwen te leren omgaan met onzekerheid. De vraag is of dit voldoende is voor een activiteit en hoeveel vrouwen er nog meer zijn die deze behoefte hebben, maar die niet geënquêteerd zijn. Anders verdient het zeker aanbeveling om dit als een (nieuw) onderdeel op te nemen in een bestaande activiteit.
- Indien men een activiteit omtrent zelfvertrouwen wil organiseren, wordt aanbevolen om te richten op de volgende situaties, zodat deelnemers zich daarin minder onzeker voelen:- het geven van een presentatie;
  - in het middelpunt van de belangstelling staan;
  - indien men een grapje over de desbetreffende persoon maakt of met diegene spot;
  - als men voor het eerst ergens naar toe gaat;
  - indien men zich onder vreemde mensen bevindt;
  - bij een sollicitatie;
  - indien men geen antwoord weet op vragen die gesteld worden.

17. politiek

- Een cursus m.b.t. politiek valt zeker aan te bevelen. Waarschijnlijk is er de behoefte naar een cursus voor alleen vrouwen, omdat al uit een eerdere vraag is gebleken dat verondersteld wordt dat vrouwen andere principes in het leven hanteren dan mannen.
- De inhoud van de cursus zou sowieso de principes die de verschillende politieke partijen hanteren, moeten bevatten. Een veel kleiner gedeelte van de respondenten zou graag voorgelicht worden over het politieke systeem in Nederland. Op het moment dat er voor de eerste keer zo'n cursus georganiseerd wordt, zou men kunnen polsen, of dat in de lijn ligt van de verwachtingen en / of behoeften van de cursisten. Hetzelfde geldt voor de internationale politiek, hoewel een groot deel van de respondenten daar wel in geïnteresseerd is.

18. zelfverdediging

- Er wordt afgeraden om een cursus zelfverdediging voor vrouwen te organiseren, aangezien slechts een zeer klein deel van de respondenten daar behoefte aan heeft. Misschien dat mensen die tot de leeftijdscategorie 18 – 24 jaar behoren daar behoefte aan hebben, maar dan kan zo niet gezegd worden. De resultaten van de enquête zijn namelijk niet per leeftijdscategorie geanalyseerd.

Literatuurlijst

1. Bartelds, J.F., Jansen, E.P.W.A., Joostens, Th. H., *Enquêteeren, het opstellen en gebruiken van vragenlijsten*, Wolters-Noordhoff, Groningen, 1989.
2. Kleingeld, P.A.M., de Weerd, W., van Tuijl, H.F.J.M., Jansen, P.M., *Enquêtepracticum*, 1999, Technische Universiteit Eindhoven.

Bijlage 1 Introductiebrief bestaande cursisten

Onderwerp: enquête vrouwenwerk

30-07-'99

Geachte mevrouw,

Zoals u al wist u het, binnen uw woonplaats bevindt zich een stichting Vrouwenwerk. Deze stichting richt zich op een doelgroep van vrouwen in Best, vanaf 18 jaar. Deze stichting zet zich in voor de emancipatie en de ontplooiing van de vrouw.

Deze stichting verzorgt een aantal cursussen. Echter, de stichting wil het aanbod aan cursussen graag uitbreiden. Op dit moment nemen voornamelijk vrouwen vanaf 30 tot en met 55 jaar aan de cursussen deel. Dat is niet de volledige doelgroep die ze graag zouden willen bereiken. Naar aanleiding daarvan heeft de stichting Vrouwenwerk mevr. P. Buysse namens de Technische Universiteit Eindhoven opdracht gegeven een nader onderzoek in te stellen. De vragenlijst die u bij deze brief aantreft, is een onderdeel van het onderzoek.

De vragenlijst heeft tot doel te achterhalen waar de behoeften liggen van vrouwen vanaf 18 jaar in Best. Daartoe heeft de ondergetekende een aantal mogelijke onderwerpen met bijbehorende vragen bedacht, waarvan ze graag wil weten of die uw interesse hebben. De resultaten van de ingevulde vragenlijsten zullen een belangrijke rol spelen bij de uitbreiding van het cursus aanbod van de stichting Vrouwenwerk. Ik vraag u vriendelijk aan het onderzoek mee te werken door de vragenlijst in te vullen. Het nieuwe aanbod van cursussen zal daarmee mede afgestemd worden op uw behoeften. Met het invullen van de enquête verplicht u zich overigens niet tot deelname aan een cursus.

Binnen Best bevinden zich ongeveer 250 vrouwen vanaf 18 jaar, die ooit een cursus bij de stichting Vrouwenwerk hebben gevolgd. Daaruit is een steekproef getrokken ter grootte van ongeveer 100 vrouwen, die deze vragenlijst toegestuurd hebben gekregen. De steekproef is volstrekt willekeurig getrokken en het is dus toevallig dat u tot die 100 vrouwen behoort. De vragenlijst is volledig anoniem en de gegevens zullen uitsluitend voor het hierboven beschreven doel worden gebruikt en met zorg behandeld worden. De resultaten zullen dan ook niet worden gepubliceerd en enkel en alleen door de stichting Vrouwenwerk worden gebruikt.

Het invullen van de vragenlijst duurt zo'n 10 minuten. Bij iedere vraag wordt u verzocht het hokje voor het juiste antwoord(en) aan te kruisen op de vragenlijst. Wilt u na afloop de ingevulde vragenlijst zo spoedig mogelijk retourneren, het liefst uiterlijk 12 augustus, in de bijgevoegde antwoordenvelop? U hoeft dus geen postzegel te plakken.

Indien u vragen of een nadere toelichting wenst, kunt u zich wenden tot de ondergetekende.

Ik dank u bij voorbaat voor de genomen moeite en medewerking.

Met vriendelijke groet,

P. Buysse
Tel. 040 – 2473415

Bijlage 2 Introductiebrief potentiële cursisten

Onderwerp: enquête vrouwenwerk

30-07-'99

Geachte mevrouw,

Misschien wist u het niet, maar binnen uw woonplaats bevindt zich een stichting Vrouwenwerk. Deze stichting richt zich op een doelgroep van vrouwen in Best, vanaf 18 jaar. Deze stichting zet zich in voor de emancipatie en de ontplooiing van de vrouw.

Deze stichting verzorgt een aantal cursussen. Echter, de stichting wil het aanbod aan cursussen graag uitbreiden. Op dit moment nemen voornamelijk vrouwen vanaf 30 tot en met 55 jaar aan de cursussen deel. Dat is niet de volledige doelgroep die ze graag zouden willen bereiken. Naar aanleiding daarvan heeft de stichting Vrouwenwerk mevr. P. Buysse namens de Technische Universiteit Eindhoven opdracht gegeven een nader onderzoek in te stellen. De vragenlijst die u bij deze brief aantreft, is een onderdeel van het onderzoek.

De vragenlijst heeft tot doel te achterhalen waar de behoeften liggen van vrouwen vanaf 18 jaar in Best. Daartoe heeft de ondergetekende een aantal mogelijke onderwerpen met bijbehorende vragen bedacht, waarvan ze graag wil weten of die uw interesse hebben. De resultaten van de ingevulde vragenlijsten zullen een belangrijke rol spelen bij de uitbreiding van het cursus aanbod van de stichting Vrouwenwerk. Ik vraag u vriendelijk aan het onderzoek mee te werken door de vragenlijst in te vullen. Het nieuwe aanbod van cursussen zal daarmee mede afgestemd worden op uw behoeften. Met het invullen van de enquête verplicht u zich overigens niet tot deelname aan een cursus.

Binnen Best bevinden zich ongeveer 10.000 vrouwen vanaf 18 jaar. Daaruit is een steekproef getrokken ter grootte van ongeveer 400 adressen, die deze vragenlijst toegestuurd hebben gekregen. De steekproef is volstrekt willekeurig getrokken en het is dus toevallig dat u tot die 400 adressen behoort. Mocht u niet tot de beoogde doelgroep (vrouwen vanaf 18 jaar uit Best) behoren, dan verzoek ik u vriendelijk de vragenlijst op een adres af te geven, waar zich wel vrouwelijke inwoners van Best bevinden. De vragenlijst is volledig anoniem en de gegevens zullen uitsluitend voor het hierboven beschreven doel worden gebruikt en met zorg behandeld worden. De resultaten zullen dan ook niet worden gepubliceerd en enkel en alleen door de stichting Vrouwenwerk worden gebruikt.

Het invullen van de vragenlijst duurt zo'n 10 minuten. Bij iedere vraag wordt u verzocht het hokje voor het juiste antwoord(en) aan te kruisen op de vragenlijst. Wilt u na afloop de ingevulde vragenlijst zo spoedig mogelijk retourneren, het liefst uiterlijk 12 augustus, in de bijgevoegde antwoordenvolp? U hoeft dus geen postzegel te plakken.

Indien u vragen of een nadere toelichting wenst, kunt u zich wenden tot de ondergetekende.

Ik dank u bij voorbaat voor de genomen moeite en medewerking.

Met vriendelijke groet,

P. Buysse
Tel. 040 – 2473415

Bijlage 3 De enquête

Inleidende vragen:

1. Wat is uw geslacht?	Code
☐ man, <i>deze enquête is niet voor u bedoeld</i>	1
☐ vrouw	0
2. In welke leeftijdscategorie zit u?	Code
☐ < 18 jaar, <i>deze enquête is niet voor u bedoeld</i>	0
☐ 18 – 24 jaar	1
☐ 25 – 35 jaar	2
☐ 36 – 45 jaar	3
☐ 46 – 55 jaar	4
☐ 56 – 65 jaar	5
☐ > 65 jaar	6
3. Heeft uw wel eens van het vrouwenwerk gehoord?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga door naar vraag 6a</i>	1
4. Op wat voor manier bent u geweest op het bestaan van het Vrouwenwerk in Best?	Code
☐ door andere cursisten, die al eens een cursus gevolgd hadden	0
☐ d.m.v. een advertentie	1
☐ werd verwezen door het maatschappelijk werk	2
☐ anders, nl.	3
5. Heeft u ooit al eens een cursus bij de stichting Vrouwenwerk Best gevolgd?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1

Ideeën voor potentiële cursussen

6. werken tussen mannen / in een mannenwereld;

6a. Werkt u? Code

ja 0

nee, *ga verder met vraag 7a* 1

6b. Houden de mannen veel rekening met u als vrouw zijnde? Code

heel weinig 0

weinig 1

genoeg 2

ruim voldoende 3

goed 4

6c. Krijgt u een andere behandeling dan mannen? Code

ja 0

nee, *ga verder met vraag 7a* 1

6d. Waarin wordt u dan anders behandeld dan mannen? Code

omgang 0

soort werk 1

anders, nl. 2

6e. Heeft u daar moeite mee? Code

veel 0

redelijk 1

soms 2

weinig 3

geen 4

7. de vrouw en techniek;

7a. Heeft u veel met de techniek te maken? Code

nooit, *ga door met vraag 8a* 0

10% van mijn tijd 1

20% van mijn tijd 2

30% van mijn tijd 3

40% van mijn tijd 4

50% van mijn tijd 5

> 50% van mijn tijd 6

7b. Heeft u <u>zelf</u> met techniek te maken in het huishouden?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 7f.</i>	1
7c. Heeft u ooit een cursus gevolgd om met de desbetreffende techniek in het huishouden om te kunnen gaan?	Code
☐ nee, <i>ga verder met vraag 7f</i>	1
☐ ja	0
7d. Was die cursus voldoende om met de techniek om te gaan?	Code
☐ ja, <i>ga verder met vraag 7f</i>	0
☐ nee	1
7e. Waarom niet?	Code
☐ daarin werd niet alles uitgelegd	0
☐ de cursus was niet vrouwvriendelijk genoeg	1
☐ de uitleg ging te snel voor mij	2
☐ anders, nl.	3
7f. Heeft u een auto?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 7j</i>	1
7g. Heeft u ooit een cursus gevolgd m.b.t. de auto, bijvoorbeeld pech onderweg?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 7j</i>	1
7h. Was die cursus voldoende voor u, om de auto te kunnen onderhouden?	Code
☐ ja, <i>ga verder met vraag 7j</i>	0
☐ nee	1
7i. Waarom niet?	Code
☐ daarin werd niet alles uitgelegd	0
☐ de cursus was niet vrouwvriendelijk genoeg	1
☐ de uitleg ging te snel voor mij	2
☐ anders, nl.	3
7j. Werkt u wel eens met een computer?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 8a</i>	1
7k. Heeft u ooit een cursus gevolgd om met de computer om te leren gaan?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 7n</i>	1

- 7l. Was die cursus voldoende om met de computer om te gaan? Code
- ja, *ga verder met vraag 7n* 0
- nee 1

- 7m. Waarom niet? Code
- daarin werd niet alles uitgelegd 0
- de cursus was niet vrouwvriendelijk genoeg 1
- de uitleg ging te snel voor mij 2
- anders, nl. 3

- 7n. Heeft u behoefte aan (nog) een cursus m.b.t. de computer? Code
- ja 0
- nee, *ga verder met vraag 8a* 1

- 7p. Over welk(e) onderwerp(en) zou die cursus dan moeten gaan? Code
aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk
- de computer algemeen 0
- microsoft office 1
- alleen tekstverwerken 2
- een tekenprogramma 3
- een rekenprogramma 4
- internet en e-mail 5
- anders, nl. 6

8. overwinnen van de eenzaamheid

- 8a. Hoe vaak per week voelt u zich eenzaam? Code
- altijd 0
- alleen in het weekend niet 1
- gemiddeld 4 keer 2
- gemiddeld 3 keer 3
- gemiddeld 2 keer 4
- gemiddeld 1 keer 5
- nooit 6

- 8b. Bent u lid van een vereniging? Code
- ja, *ga door naar vraag 9a* 0
- nee 1

- 8c. Waarom bent u geen lid van een vereniging? Code
- geen enkele vereniging heeft mijn interesse 0
- ik durf de stap niet goed te zetten om me in te schrijven 1
- ik ken niemand 2
- ik heb geen zin in een wekelijkse verplichting, maar op zich wil ik wel 3
- ik heb daar geen behoefte aan 4
- anders, nl. 5

8d. Heeft u wel behoefte aan georganiseerd contact?	Code
☐ nee	1
☐ ja	0
9. omgaan met financiën;	
9a. Wie regelt uw financiën?	Code
☐ ikzelf, <i>ga door naar vraag 10a</i>	0
☐ mijn partner	1
☐ mijn ouders	2
☐ iemand anders, nl.	3
9b. Zou u willen leren uw financiën zelf te regelen?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga door met vraag 10a</i>	1
9c. Over welk(e) onderwerp(en) heeft u (veel) vragen?	Code
<i>aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk</i>	
☐ bankrekening(en)	0
☐ hypotheken	1
☐ belasting	2
☐ studie financiering	3
☐ anders, nl.	4
9d. Heeft u behoefte aan een cursus m.b.t. bovenstaande onderwerpen?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
10. herintredende vrouwen	
10a. Werkt u nu?	Code
☐ ja, <i>ga verder naar vraag 11a</i>	0
☐ nee	1
10b. Wilt u binnenkort weer opnieuw gaan werken?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 11a</i>	1
10c. Waarom wilt u weer gaan werken?	Code
<i>aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk</i>	
☐ omdat de kinderen de deur uit zijn	0
☐ omdat ik weer onder de mensen wil komen	1
☐ omdat ik me nuttig wil maken voor de maatschappij	2
☐ omdat ik me anders verveel	3
☐ om zelf geld te verdienen en dus niet van iemand anders afhankelijk te zijn	4
☐ omdat mijn partner werkloos (geworden) is	5
☐ anders, nl.	6

10d. Hoelang bent u uit de roulatie geweest?	Code
☐ < 1 jaar	0
☐ 1 – 3 jaar	1
☐ 4 – 6 jaar	2
☐ 7 – 15 jaar	3
☐ > 15 jaar	4
10e. Heeft u ooit een opleiding gevolgd voor de sector waarin u nu weer wilt gaan werken?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 10g</i>	1
10f. Heeft u een diploma of certificaat van die opleiding behaald?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
10g. Welke moeilijkheden ervaart u als herintredende vrouw? <i>aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk</i>	Code
☐ ik wordt niet aangenomen omdat ik te oud word bevonden	0
☐ ik heb geen (relevante) diploma's	1
☐ ik moet eerst een cursus volgen, maar ik heb moeite met leren	2
☐ ik durf niet goed de stap te zetten om te solliciteren	3
☐ ik wil voor minder uur in de week aan de slag, dan de meeste werkgevers vragen	4
☐ ik wil in de schoolvakanties vrij zijn, hetgeen vaak niet mogelijk is	5
☐ anders, nl.	6
11. trouwen of samenwonen	
11a. Heeft u een vaste relatie?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder naar vraag 12a</i>	1
11b. Welke vorm heeft die relatie?	Code
☐ vrijblijvend	0
☐ verkering	1
☐ samenwonend	2
☐ getrouwd, <i>ga naar vraag 11g</i>	3
11c. Denkt u erover om samen verder te gaan?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder naar vraag 12a</i>	1
11d. Heeft u daar vragen over?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 11g</i>	1

11e. Bent u voldoende op de hoogte van de consequenties van trouwen of samenwonen?	Code
☐ erg goed, <i>ga verder met vraag 11g</i>	0
☐ goed genoeg, <i>ga verder met vraag 11g.</i>	1
☐ ik ben van bijna alles op de hoogte	2
☐ ik ben te weinig op de hoogte van de consequenties	3
11f. Zou u (beter) van de consequenties van trouwen en samenwonen op de hoogte gebracht willen worden?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
11g. Bent u tevreden met de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen uw relatie?	Code
☐ ja, <i>ga verder met vraag 11i</i>	0
☐ nee	1
11h. Zou u willen leren om een balans te vinden in het nemen van verantwoordelijkheden?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
11i. Blijft er voor uw gevoel binnen uw relatie nog voldoende ruimte over om als vrouw zelfstandig activiteiten te ondernemen?	Code
☐ ja, <i>ga verder met vraag 12a</i>	0
☐ nee	1
11j. Zou u willen leren om een balans te vinden tussen dingen die u samen met uw partner doet en dingen die uw los van hem / haar onderneemt?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
12. levensovertuiging / geloof	
12a. Hanteert u een bepaalde levensovertuiging / geloof?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
12b. Ervaart u verschil in levensovertuiging /geloven tussen mannen en vrouwen?	Code
☐ nee	1
☐ ja	0
12c. Denkt u dat mannen andere principes in het leven hanteren dan vrouwen?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1

- 12d. Praat u wel eens met iemand over de levensovertuiging / het geloof? Code
- ja 0
- nee, *ga verder naar vraag 13a* 1
- 12e. Met wie praat u nu wel eens over de levensovertuiging / het geloof? Code
aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk
- met mijn partner 0
- met mijn familie 1
- met mijn schoonfamilie 2
- met andere gelovigen 3
- met mijn vrienden 4
- met mijn kennissen 5
- met iedereen 6
- anders, nl. 7
- 12f. Zou u daar ook met niet-gelovigen, of mensen die iets anders geloven, over willen praten? Code
- ja 0
- nee 1
13. de maatschappij
- 13a. Bent u graag op de hoogte van wat er in de maatschappij gebeurt? Code
- ja 0
- gedeeltelijk 1
- nee 2
- 13b. Hoe ervaart u de 24-uurs economie? Code
- niet aan te ontkomen 0
- vervelend 1
- ik werk er pertinent niet aan mee 2
- goed, geen problemen mee 3
- goed, maar er moet nog wel het een en ander geregeld worden, er moet nog wel wat veranderen voor het zover is 4
- anders, nl. 5
- 13c. Heeft u er behoefte aan om over bepaalde onderwerpen te discussiëren? Code
- ja 0
- nee, *ga verder met vraag 13e* 1

13d. Over welke onderwerpen zou u willen discussiëren?	Code
<i>aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk</i>	
☐ oorlog	0
☐ de multiculturele samenleving	1
☐ de eenwording van Europa	2
☐ emancipatie	3
☐ armoede en rijkdom	4
☐ het milieu	5
☐ racisme	6
☐ stress	7
☐ de veranderde positie van de vrouw in de maatschappij	8
☐ anders, nl.	9

13e. Wilt u over bepaalde onderwerpen meer weten?	Code
<i>aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk</i>	
☐ andere culturen	0
☐ de eenwording van Europa	1
☐ emancipatie in de rest van de wereld	2
☐ het Nederlandse rechtstelsel	3
☐ gezondheid	4
☐ geen	5
☐ anders, nl.	6

13f. Met betrekking tot welke onderwerpen wilt u uw ervaringen delen met 'lotgenoten'?	Code
☐ discriminatie	0
☐ racisme	1
☐ omgaan met armoede	2
☐ stress	3
☐ pesten	4
☐ verslaving	5
☐ geen	6
☐ anders, nl.	7

14. stress

14a. Ervaart u veel stress in uw omgeving?	Code
☐ alleen maar	0
☐ heel veel	1
☐ veel	2
☐ net zoveel als anderen ervaren	3
☐ weinig	4
☐ niet, ga verder naar vraag 15a	5

14b. Hoe gaat u daar mee om?	Code
☐ ik schenk er geen aandacht aan	0
☐ ik probeer stress (ook dat van anderen) zoveel mogelijk te vermijden	1
☐ ik schuif werk af op anderen	2
☐ ik ga regelmatig op vakantie	3
☐ ik laat het op me afkomen	4
☐ nee durven zeggen / grenzen stellen	5
☐ anders, nl.	6

14c. Heeft u behoefte om daar samen met andere vrouwen mee te leren omgaan?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1

15. het huis uit gaan	
15a. Woont u nog thuis bij uw ouders?	Code
☐ ja	0
☐ nee, <i>ga verder met vraag 16a</i>	1

15b. Voelt u de drang om bij uw ouders weg te gaan?	Code
☐ veel	0
☐ een beetje	1
☐ niet	2

15c. Wordt u vrij gelaten in uw keuzen?	Code
☐ volledig	0
☐ vrijwel	1
☐ af en toe	2
☐ vrijwel niet	3
☐ nooit	4

15d. Wat zijn voor u redenen om (eventueel) het huis uit te gaan?	Code
<i>aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk</i>	
☐ meer zelfstandigheid	0
☐ een grotere eigen verantwoordelijkheid	1
☐ dan ben ik weg van mijn ouders	2
☐ dan kan ik mijn eigen keuzen maken	3
☐ dan heb ik meer vrijheid	4
☐ anders, nl.	5

15e. Welke informatie wilt u hebben om zelfstandig te kunnen gaan wonen?	Code
☐ moet ik mezelf verzekeren?	0
☐ moet ik nu zelf een dokter / tandarts zoeken?	1
☐ aan wie moet ik in ieder geval mijn adres wijziging doorgeven?	2
☐ hoe kom ik aan woonruimte?	3
☐ andere vragen, nl.	4
☐ geen vragen	5

16. zelfvertrouwen
- 16a. Zijn er veel situaties waarbij u zich onzeker voelt? Code
- altijd 0
  - veel 1
  - regelmatig 2
  - weinig 3
  - geen, *ga door met vraag 17a* 4
- 16b. In welke situaties voelt u zich onzeker? Code
aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk
- bij een presentatie 0
  - als ik in het middelpunt van de belangstelling sta 1
  - als ik rechtstreeks aangesproken word 2
  - indien men een grapje over mij maakt / met mij spot 3
  - als ik ergens voor het eerst naar toe ga 4
  - als ik me onder vreemde mensen bevind 5
  - bij een sollicitatie 6
  - als ik geen antwoord weet op vragen 7
  - anders, nl. 8
- 16c. Hoe gaat u daar mee om? Code
aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk
- u krijgt een rood hoofd 0
  - u loopt weg 1
  - u maakt een grapje 2
  - u vermijdt de situatie de volgende keer, indien mogelijk 3
  - u barst in tranen uit 4
  - anders, nl. 5
- 16d. Vindt u uzelf zelfverzekerd genoeg? Code
- ja, *ga verder naar vraag 17a* 0
  - soms 1
  - nee 2
- 16e. Wilt u daar iets aan doen? Code
- ja 0
  - nee, *ga verder naar vraag 17a* 1
- 16f. Heeft u er behoefte aan om daar met andere vrouwen mee te leren omgaan? Code
- ja 0
  - nee 1

17. politiek	
17a. Bent u op de hoogte van de binnenlandse politiek?	Code
☐ volledig	0
☐ redelijk	1
☐ een beetje	2
☐ totaal niet	3
17b. Ziet u het nut van stemmen in?	Code
☐ ja	0
☐ soms	1
☐ nee	2
17c. Zou u graag voorgelicht willen worden over de principes die de verschillende partijen hanteren?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
17d. Bent u op de hoogte van het politieke systeem in Nederland (regering, tweede kamer, eerste kamer, provincie, gemeente)?	Code
☐ volledig, <i>ga verder naar vraag 17f</i>	0
☐ redelijk	1
☐ een beetje	2
☐ niet	3
17e. Wilt u daar meer over weten?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
17f. Bent u op de hoogte van de internationale politiek?	Code
☐ volledig	0
☐ redelijk	1
☐ een beetje	2
☐ niet	3
17g. Bent u daar wel in geïnteresseerd?	Code
☐ ja	0
☐ nee	1
18 zelfverdediging	
18a. Voelt u zich veilig als u alleen over straat loopt?	Code
☐ altijd	0
☐ bijna altijd	1
☐ soms	2
☐ bijna nooit	3
☐ nooit	4

- 18b. Bent u vaak alleen op straat? Code
- vaak 0
- redelijk vaak 1
- niet zo vaak 2
- nooit 3
-
- 18c. Heeft u ooit een cursus zelfverdediging gedaan? Code
- nee, *ga verder met vraag 18e* 1
- ja 0
-
- 18d. Voelt u zich daardoor veiliger alleen op straat? Code
- veel veiliger 0
- wel iets veiliger 1
- nee 2
-
- 18e. Heeft u behoefte aan (nog) een cursus zelfverdediging? Code
- ja 0
- nee, *ga verder met vraag 19* 1
-
- 18f. Welke groepssamenstelling zou dan uw voorkeur hebben? Code
- alleen vrouwen 0
- gemengde groep 1
- maakt mij niet uit 2
-
- Afsluitende vragen:
19. Denkt u erover om binnenkort (nog) een cursus te doen bij het Code
de stichting Vrouwenwerk?
- ja 0
- nee, *u bent klaar met de enquête* 1
-
20. Welke cursus(sen) heeft (hebben) uw interesse? Code
aankruisen wat van toepassing is, meerdere antwoorden zijn dus mogelijk
- ontspanning en ontmoeting (yoga, samen uit, Afrikaanse dans) 0
- intuïtieve ontwikkeling (astrologie, intuïtief schilderen) 1
- levensverhalen schrijven 2
- in evenwicht met jezelf 3
- in evenwicht met je omgeving 4
- seksueel misbruik 5
- VIDO (= vrouwen in de overgang) 6
- rouwverwerkinggroep 7
- ik heb daar nog geen keuze uit gemaakt 8